

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU BİLİM DALI

**SOSYAL MEDYA ARACILIĞI İLE HAKARET SUÇU
İŞLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Nuri AYDIN

İSTANBUL, 2019

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU BİLİM DALI

**SOSYAL MEDYA ARACILIĞI İLE HAKARET SUÇU
İŞLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Nuri AYDIN

Öğrenci No:

130000007

Danışman:

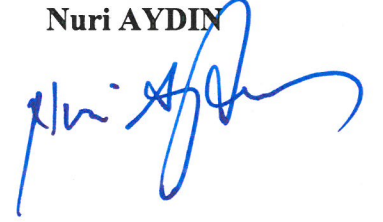
Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin GÜRPINAR

İSTANBUL, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Sosyal Medya Aracılığı İle Hakaret Suçu İşlenmesi**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 30/09/2019

Nuri AYDIN

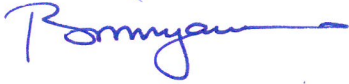
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

30 / 09 / 2019

Enstitümüz *Hukuk* Anabilim Dalı *Kamu Hukuku* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 13000007 numaralı *Nuri AYDIN*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Sosyal Medya Aracılığı İle Hakaret Suçu İşlenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 28/05/2019 tarih ve 2019/22 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

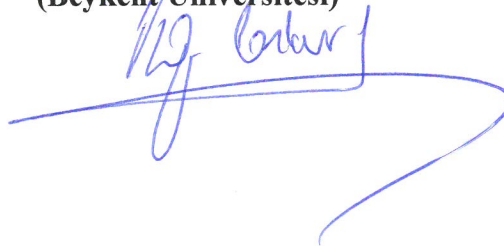
İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin GÜRPINAR
(Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Ebru KARAMAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi CANKURT
(Beykent Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Nuri AYDIN
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin GÜRPINAR
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2019
Alanı : Kamu Hukuku
Anahtar Kelimeler : Hakaret Suçu, İnternet aracılığı ile Hakaret, Sosyal Medya, Sosyal Ağlar

ÖZ

SOSYAL MEDYA ARACILIĞI İLE HAKARET SUÇUNUN İŞLENMESİ

Hakaretin kelime anlamı ve hakaret suçunun Türk Ceza Kanun' daki yeri, toplum içerisinde yer alması, kullanımı, nelerin hakaret kapsamında olacağı ve hakaretin sınırlarının nasıl çizileceği, ayıracanun koyucunun hakaret eden kişiye uygulayacağı yaptırımlar hakaret suçunun tarihsel gelişimi ve 765 sayılı Ceza Kanunu ile 5237 sayılı TCK' nın kanun sistematığı içerisinde hakaret suçunu incelemeye gayret göstereceğiz.

Bu çalışmanın amacı ve önemi günümüzde yoğun olarak kullanılan ve insanların vazgeçilmez bir kullanım aracı olan internet iletişim aracı ve buna bağlı olarak kullanılan sosyal medya ağlarının doğru olarak kullanılmaması halinde karşılaşılabilecek sorunlar ve bu sorunlara Türk Ceza Yasasının bağladığı cezai yaptırımların anlatılması ve bu sayede bu alanda kişinin onur, şeref, haysiyet gibi değerlerinin toplum nazarında korunması ve bu değerlere yapılacak olağan saldırıların ortadan kaldırılmasına olanak sağlayan ceza sisteminin işlerliğini hep birlikte inceleyeceğiz.

Name and Surname : Nuri AYDIN
Supervisor : Dr. Lecturer Bünyamin GÜRPINAR
Degree and Date : Master, 2019
Major : Public Law
Key Words : Offense Of Libel, Defamation Through The Of İnternet,
Social Media, Social Networks

ABSTRACT

PROCESSING OF CRIMINAL CRIME WITH SOCIAL MEDIA

The study will examine the meaning of insult word and insult crime in Turkish Criminal Law, what will be covered in the scope of insult and how to draw the limits of the insult. In addition, the study will investigate the legislative imposed on the insulting person by the legislator, the historical development of the defamation offence and the Criminal Code no. 765 and the crime of defamation within the legal systems of the Turkish Criminal Law No. 5237.

The purpose and importance of this study are widely used today the Internet communication tool and correspondingly problems which could be faced because of the using social media incorrectly. For these problems, the penal sanctions imposed by the Turkish Penal Code the protection for the values such as honour and dignity in the face of the society and the effectiveness of the punishment system will be examined.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZ	i
ABSTRACT	ii
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
1. HAKARET KAVRAMI VE CEZA KANUNUMUZDAKİ YERİ	4
1.1. Hakaret Kavramı	4
1.2. Hakaret Kavramının Ceza Kanunumuzdaki Yeri	5
2. HAKARET SUÇUNUN TARİHSEL AÇIDAN GELİŞİMİ VE 5237 SAYILI KANUN KAPSAMINDA HAKARET SUÇU	7
2.1. Hakaret Suçunun Tarihsel Açından Gelişimi.....	7
2.1.1. Roma Dönemi	8
2.1.2. İslamiyet Dönemi	8
2.1.3. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.....	9
2.2. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Hakaret Suçunun İncelenmesi .	10
2.2.1. Hakaret Suçu	10
2.2.2. Genel Hakaret Suçunun Çeşitleri	12
2.2.2.1. Huzurda Hakaret	12
2.2.2.2. Gıyapta Hakaret	15
2.2.2.2.1. İhtilat Kavramı	15
2.2.2.2.2. Suçun Unsuru ve Objektif Cezalandırma Şartı Yönünden İhtilatın Hukuki Değerlendirilmesi	17
2.2.3. Suçla Korunan Hukuki Değer	19
2.2.4. Hakaret Suçunun Unsurları	19
2.2.4.1. Hakaret Suçunun Maddi Unsuru.....	19
2.2.4.2. Hakaret Suçunun Manevi Unsuru.....	22
2.2.4.3. Hakaret Suçunun Faili –Mağduru ve Fiil	23
2.2.5. Mağdurun Belirlenmesi	25
2.2.5.1. Matufiyet Kavramı.....	27

2.2.6. Hukuka Uygunluk Nedenleri.....	29
2.2.7. Suçun Nitelikli Halleri.....	32
2.2.7.1 Suçun Alenen İşlenmesi.....	35
2.2.7.2. Aleniyet Kavramı.....	35
2.2.7.3. Kurul Halinde Çalışanlara Karşı Hakaret	36
2.2.8. Cezayı Hafifleten Ortadan Kaldıran Haller	37
2.2.9. Özel Cezasızlık Sebepleri.....	38
2.2.9.1. İsnadın İspatı.....	38
2.2.9.2. Yasama Sorumsuzluğu	41
2.3. Kişinin Hatırasına Hakaret.....	41
2.4. Suçun Özel Görünüş Şekilleri Kovuşturma ve Yaptırım.....	43
2.4.1. Hakaret Suçlarının Soruşturulması ve Kovuşturulması	44
2.4.1.1. Soruşturma ve Kovuşturma Aşamaları	44
2.4.1.1.1. Soruşturma	44
2.4.1.1.2. Kovuşturma	46
2.4.2. İnternet Üzerinden Sosyal Medyada İşlenen Hakaret Suçlarında Soruşturma ve Kovuşturma.....	46
2.4.3. Uzlaşma.....	49
2.4.3.1. Uzlaşma Kurumu	49
2.4.3.2. Uzlaşma Kurumunun Türk Hukukundaki Yeri	49
2.4.3.3. Uzlaşma Kapsamında Hakaret Suçlarının Değerlendirilmesi	49
2.4.3.4. Soruşturma Aşamasında Uzlaşma	50
2.4.3.5. Kovuşturma Aşamasında Uzlaşma	51
2.4.3.6. Sosyal Medya Aracılığı İle Hakaret Suçlarında Uzlaşma Kurumu ...	51
2.4.4. Hakaret Suçunda Teşebbüs.....	51
2.4.5. Hakaret Suçunda İştirak	53
2.4.6. İçtima.....	53
3. 5237 SAYILI KANUN İLE 765 SAYILI KANUNUN HAKARET SUÇLARI KAPSAMINDA KIYASLANMASI.....	56
3.1. 5237 Sayılı Kanun İle 765 Sayılı Kanun Kıyaslaması.....	57
3.2. Hakaret Suçu Kapsamında Cumhurbaşkanı Hakaret Suçu	59

4. SOSYAL MEDYA	67
4.1 Sosyal Medya Nedir	67
4.2. Sosyal Medya Suçlarının Türk Hukuk Sistemine Girişi	70
4.2.1. Türk Hukuk Açısından -İnternet- Sosyal Medya Suçlarının Değerlendirilmesi	74
4.3. Sosyal Medya Araçları	76
4.3.1. Sosyal Medya Ağ Siteleri	76
4.3.2. Medya Paylaşım Siteleri	80
4.3.3. Bloglar	80
4.3.4. Wikiler	80
4.3.5. Podcasting	81
4.3.6 Vidcasting	81
4.3.7. Etiketler	81
4.4. Sosyal Medyaya Terimleri Sosyal Medya Ağları	81
4.4.1. İnternetin Kullanımında Karşılaşılan Terimler	83
4.4.2. İçerik, Yer, Erişim Sağlayıcılarının Sorumluluklarının Kapsamı	85
4.4.2.1. İçerik Sağlayıcılarının Sorumluluk Kapsamı	85
4.4.2.2. Yer Sağlayıcılarının Yükümlülükleri Kapsamı	86
4.4.2.3. Erişim Sağlayıcının Yükümlülükleri Kapsamı	86
4.4.2.4. Toplu Kullanım Sağlayıcının Yükümlülükleri Kapsamı	88
4.5. Erişimin Engellenmesi, Engelleme Yöntemleri	88
4.5.1. Erişimin Engellenmesi, ...	88
4.5.2. Erişimin Engellenme Süreçlerine Göre Engellenmesi Yöntemleri	90
4.5.2.1. Doğrudan Engelleme	90
4.5.2.2. Uyar – Kaldır Yönetimine Göre Engelleme	90
4.5.2.3. Geçici Engelleme	91
4.5.2.4. Kalıcı Engelleme	92
4.5.2.5. Otomatik Engelleme	93
4.5.2.6. Bireysel Engelleme	93
4.6. Sık Kullanılan Sosyal Medya Ağları ve Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri Suçun Fail - Mağdur Tespiti Cezai Açıdan Sorumluluklarının Değerlendirilmesi	94

4.6.1. Sık Kullanılan Sosyal Medya Ağları	94
4.6.1.1. Youtube.....	94
4.6.1.2. Twitter.....	94
4.6.1.3. Facebook.....	95
4.6.1.4. Instagram	95
4.6.2. Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri Suçun Faili - Mağdurunun Tespiti Cezai Açıdan Sorumluluklarının Değerlendirilmesi	96
4.6.2.1. Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri	96
4.6.2.2. Suçun Fail - Mağdur Tespiti Cezai Açıdan Sorumluluklarının Değerlendirilmesi.....	98
5. İNTERNET ORTAMINDA SOSYAL MEDYA AĞLARINDA HAKARET SUÇUNUN İŞLENMESİ.....	103
5.1. Sosyal Medya Aracılığı ile Hakaret Suçunun İşlenmesi.....	103
5.2. İnternet Sosyal Medya Aracılığı ile İşlenen Hakaret Suçlarına Karşı Avrupa Ülkelerinde Mücadelenin Mukayeseli Hukuk Kapsamında Değerlendirilmesi.....	105
5.2.1. Avrupa Konseyi İnternet Suçları Bakımında Hakaret Suçlarının Değerlendirilmesi	105
5.2.2. Alman Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi.....	106
5.2.3. İngiliz Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi	106
5.2.4. Fransız Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi.....	107
5.2.5. İtalyan Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi	108
SONUÇ	110
KAYNAKÇA	113

KISALTMALAR

AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHK	: Avrupa İnsan Hakları Komisyonu
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
CD	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
D.	: Daire
E.	: Esas
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
K.	: Karar
R.G.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TS	: Türkçe Sözlük
vd.	: Ve devamı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılın, diğer yüzyıllar ile kıyas edildiğinde insanoğluna kazandırdığı en önemli değer hiç şüphesiz hızla gelişen teknoloji ve bilişimdir. Gerçekten yakın tarihlere kadar insanların haberleşme, iletişim ve ulaşım konularında bir hizmetten faydalanmak isteyen bir kişinin günlerce bekleyerek hem zaman hem para kaybetmeyi göze aldığı düşünülürken teknolojinin hızla geliştiği ve ilerlediği günümüzde her türlü kitle iletişim, ulaşım ve haberleşme araçlarının kullanımının maddi açıdan çok uygun hale geldiğini söylemek mümkün görünmektedir. İnternet, her kesimden insanın kolayca ulaşmasına ve kullanmasına elverişli yoğun bir ağ olarak hizmet vermektedir. İnsanlar sosyal, kültürel, ekonomik, eğlence, eğitim vb. birçok alanda internet kullanımı ile yapmak istediği işlerini kısa zamanda rahat bir şekilde halledebilmektedirler.

Yakın bir tarih olan 1970' li ve devamı yıllarda bir şehirden diğer bir şehre telefon ile konuşmak için beklenen süre ile görüşmenin yapılmak istendiği ve görüşmenin yapılacağı iki il arasındaki karayolculuğu için geçirilecek sürenin neredeyse eşit zamanlara denk geldiği bilinmekte iken; bugün herkesin evinde, işyerinde telefonları, yanlarında sürekli mobil olarak kullandıkları cep telefonları olduğu bu sayede her şekilde internete bağlanarak Dünya ile içiçe olabilmeye fırsatına eriştikleri açıktır. Bu durum yaşadığımız yüzyılda insanların teknolojinin hızla gelişiminden ne derece faydalandıklarını rahatça görmemize yardımcı olduğunu söylemek mümkündür.

Günümüzde, cep telefonu, bilgisayar ve benzeri birçok teknolojik aletin icat edildiğine şahit olunmaktadır. Durum bu olmakla teknolojik ilerlemenin en önemli dönüm noktası olarak internet kitle iletişim araçlarının kullanımının olduğunu kabul edilmektedir.

Sonuç olarak, internet kullanımının insan hayatına sağladığı kolaylıklar gözlemlendiğinde hiç şüphesiz interneti yüzyılın en değerli buluşu olarak kabul etmek gerekmektedir.

Türkiye' nin ya da Dünya' nın herhangi bir noktasında olan güncel bir olayı dahi anında görüntülemek ve görüntü altına almak mümkün hale gelmektedir. Günlük hayat içerisinde insanoğluna lazım olabilecek her şeye, ulaşabilmek bir tık kadar yakın mesafede bulunmaktadır.

Ancak bu kadar faydalı bir iletişim aracı olmasına karşın internet ve sosyal medya doğru amaçlar için kullanılmadığı takdirde en tehlikeli silah olabilmekte verdiği zarar ile insanların maddi ve manevi bütünlüğüne karşı büyük tehditler oluşturabilmektedir.

İnsanların aile, sosyal – kültürel çevre ve iş arkadaşları dahil güncel ve geçmişteki iletişim halinde kaldığı tüm gruplar ile sosyal medya olarak adlandırılan bu çevreler aracılığıyla birbirlerine ulaşmaktadırlar. Bu nedenle, sosyal ağlar bazen kötü ve haksız kişilerce kullanıldığında diğer kullanıcılara çok ciddi zararlar verebilmektedir.

Üzülerek söylemek gerekirse internet kullanımı özellikle sosyal medya olarak adlandırdığımız Facebook, Instagram, Twitter gibi duyunca herkesin bildiği veya üyeliğinin olduğu siteler olmakla; bunlar dışında insanların iletişim kurabildiği beşyüze yakın sosyal medya buluşma ağı olduğu ifade edilmektedir.

Söz konusu sosyal ağlar, kişiye ait belirli bilgilerin, fotoğraf ve videoların yer alabildiği; kişilerin düşüncelerini, bilgi ve belgelerini paylaşabildikleri özel alanlar olmasının yanında, ulaşım alanı çok geniş olması nedeni ile bu siteler üzerinden yapılacak her türlü iletişimin, haberleşmenin ve ulaşımın gayet ciddi standartlar ile denetlenmesi gerekmektedir. Günümüz uygulamalarına bakıldığında ise gerekli tedbirlerin alınmamış olması ve sosyal medya kullanıcısı olan kişilerin son derece sorumsuz paylaşım ve iletiler yapabildikleri ve bu durum neticesinde birçok insanın telafisi mümkün olamayacak derecede ciddi zararlar görebilmesine neden olduğu şahit olunmaktadır.

Sosyal medya ağları, internetin teknik yapısının çok karmaşık olması ve her türlü güvenlik önlemi alınsa dahi yeni bir güvenlik zafiyetinin ortaya çıkmasının muhtemel olabildiği bir alan olmakla; bu olumsuz yapısı nedeni ile kişilik haklarının

çok hızlı ve etkili bir biçimde ihlal edilebileceği bir alan olarak öne çıkabilmektedir. Söz konusu sosyal medya ağlarında kötü amaçlı bir içerik girilmesi halinde bu durumdan kişilik hakları zarar gören mağdurun düştüğü durumun yarattığı çaresizliği bir yana bu durumun ciddi maddi ve manevi zararlara yol açabileceği ve sonuçlarının çok hızlı bir şekilde yayılması nedeni ile uğranılacak zararın boyutlarının tahmin edilmeyecek derecede yüksek olduğunu söylemek gerekmektedir. Ayrıca sosyal medya mecralarını kötü amaçlar için kullanan kişi ve/veya kişilerin tespitinin teknik açıdan zor olması ve bu kişilerin tespiti halinde dahi uygulanacak yasal düzenlemelerdeki eksiklikler birlikte değerlendirildiğinde ciddi bir sosyolojik ve cezai sorunu karşımıza çıkardığını kabul etmek gerekmektedir.

Küçük bir örnek vererek konuyu daha anlaşılır kılmak gerekirse sosyal paylaşım ağı olan facebook' ta üyelerinin sayısının binleri aştığı bir grup dahilinde, Ülkemizde çok tanınan ve bilinen bir kişinin fotoğrafının hemen altına o kişi tarafından söylenmemiş bir cümle yazılarak paylaşılması durumunda, bu paylaşımı gören insanlar arasında kızanlar ve sevinenler olmak üzere ikilik çıktığı görülmektedir. Bu ikilik nedeni insanların siyasi, sosyal, kültürel, dini veya benzeri birçok konuda toplumun farklı kesimlerini karşı karşıya getirdiği görülmektedir. Paylaşımında yer alan fotoğrafın sahibi hiç haberi olmadan grup içindeki bir kesim tarafından alkışlanırken, diğer bir kesim tarafından çok ağır eleştirilere maruz kalabilmektedir. İşin aslına bakıldığında bu paylaşımından kendisinin hiç haberinin olmaması söz konusu olabilmektedir. İşte söz konusu iletişim araçlarının birçok faydasının olması yanında kötü niyetli kullanıldığı takdirde kullanıcılar açısından ne büyük sorunlar yaratacağını göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Bu çalışmamızda Hakaret kelimesinin anlamı ve ceza kanunumuzdaki yeri, toplum içinde geçmişten günümüze hakaret suçunun gelişimi, eski dönemlerde ve yürürlükteki ceza yasamızda bu suç için öngörülen ceza ve/ veya yaptırımların neler olduğu ile bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması aşamalarında izlenen yollar hakkında kapsamlı bir araştırmanın sonucu aktarılmaktadır. Ayrıca günümüzde sosyal medya aracılığı ile sıkça işlenen bu suçlara yönelik cezai ve idari yaptırımların neler olduğu ve bu yaptırımlar ile kişilerin hukukunun devlet tarafından ne şekilde korunmaya çalışıldığı hususları üzerinde yapılan incelemeler aktarılmaktadır.

1. HAKARET KAVRAMI VE CEZA KANUNUMUZDAKİ YERİ

1.1. Hakaret Kavramı

Türk Dil Kurumu sözlüğümüzde arama butonuna hakaret, yazıldığında sonuç kısmında “*onur kırma, onura dokunma*”, “*küçültücü söz veya davranış*”¹sonucunun çıktığını görülmektedir. Hukuken hakaret kavramının karşılığına baktığımız zaman ise 5237 sayılı Kanun 125/1 maddesi uyarınca; “*Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi cezalandırılır.*”²Denilmek sureti ile Türk Ceza yasamızda hakaret kavramından nelerin anlaşılması gerektiği ve hakaret kavramının hangi durumlarda suç oluşturduğunun tespiti açısından önem arz etmektedir. Kanunun koruma altına aldığı onur, şeref ve saygınlık gibi kavramları bu kavramları kısaca incelemek gerekirse;

Türkçe sözlüğümüze bakıldığında; Onur kelimesinin karşılığında “*insanın kendine karşı duyduğu saygı, şeref, öz saygı, haysiyet.*”³ Şeref kelimesinin karşılığında “*başkasının birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer.*”⁴ Saygınlık kelimesinin karşılığında “*saygı görme, değerli güvenilir olma durumu, prestij*”⁵ karşılıkları görülmektedir. Kişinin onur, şeref, saygınlığına yönelik incitici, rencide edici şekilde somut fiil, olgu ile veyahut sövme biçiminde yönelinmesi halinde failin bu hareketinin hakaret suçunu oluşturacağı açıktır.

Hakaret suçu, Türk Ceza Kanunumuzun şerefe karşı suçlar başlığı altında düzenlenmektedir. Şerefe karşı suçlar denildiği zaman Türk Ceza Kanunumuzun ikinci kitabının, ikinci kısmının, sekizinci bölümü içinde yer alan TCK m. 125 – m. 131 maddeleri ile hüküm altına alınan kısım inceleme konumuzu oluşturan ana bölüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹ Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlüğü, www.sözlük.gov.tr.

² Yılmaz Ejder, Hukuk Sözlüğü, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s.441.

³ Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlüğü, www.sözlük.gov.tr.

⁴ Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlüğü, www.sözlük.gov.tr.

⁵ Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlüğü, www.sözlük.gov.tr.

1.2 Hakaret Kavramının Ceza Kanunumuzdaki Yeri

Şerefe karşı işlenen suçlar, insan şerefine karşı işlenen suçlar ve insan şerefi dışında kalan diğer manevi değerlere karşı işlenen suçlar olarak ikiye ayrılmaktadır.⁶ Şerefe karşı suçları bu noktada tahkir başlığı altında toparlar isek insan şerefine karşı işlenen suçlara, genel tahkir⁷ suçları denilmekle beraber; diğer manevi değerlere⁸ karşı işlenen suçları ise özel tahkir suçları olarak nitelendirilmektedir.⁹ Kanun genel ve özel tahkir suçları hususunda bir ayrıma gitmesinin en önemli nedeni genel tahkir suçları kapsamı altında insan şerefine¹⁰ karşı oluşabilecek mağduriyetlerin cezalandırılması¹¹ gayesi ve insanın şeref, onur ve saygınlığına,¹² verilen değeri göstermek adına bu şekilde bir düzenlemeye gittiğini söylemek mümkün olacaktır.¹³ Zira yapılan düzenleme ile Anayasanın 17. maddesinde yer alan “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”¹⁴ Şeklindeki temel hak ve özgürlüğünün korunmasına ilişkin bir düzenleme yapıldığını söylemek mümkündür.¹⁵

5237 sayılı TCK'nin İkinci Kısım Sekizinci Bölümünde m.125 ve m. 131 arasında düzenleme altına alınmıştır. Kanun sistematığı açısından incelendiğinde ise TCK m. 125 genel hakaret suçunu, TCK m. 126 mağdurun belirlenmesi usulünü, TCK m. 127 isnadın ispatı hususunu, TCK m. 128 iddia ve savunma dokunulmazlığı konularının sınırlarını belirlemektedir. Yine devam eden TCK m. 129 kapsamında haksız fiil nedeni ile veya karşılıklı hakaret suçunu, TCK m.130 kapsamında kişinin hatırasına hakaret suçu kavramı düzenlenmiş olup; son olarak TCK m.131 ise söz konusu suçun soruşturulması ve kovuşturmaya ilişkin esaslar hüküm altına alınması düzenlenmiştir.

⁶ Özbek Veli Özer, Bacaksız Pınar, Doğan Koray, Tepe İlker, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, s.487.

⁷ Kocaoğlu Serhat Sinan, Uluslararası ve Ulusal Yargı İçtihadları Çerçevesinde Hakaret Suçu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s.51.

⁸ Özen, Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2019, s. 473.

⁹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.487.

¹⁰ Koca, Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 5 Baskı, Ankara, 2018, s.467.

¹¹ Ercan İsmail, Ceza Hukuk Özel Hükümler, 13. Baskı, Kuram Kitap, Kocaeli, 2017, s.145.

¹² Sakarya Utku Çoşkuner, Gıyapta Hakaret Suçunda İhtilat Unsuru, Ankara Barosu Dergisi 2013/2, s.411.

¹³ Erdoğan Yavuz, Sosyal Medya Aracılığı ile İşlenen Hakaret Suçu, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 6, 2015, s. 13-84; Koca, Üzülmez, a.g.e. s.467.

¹⁴ Sınar Hakan, Hakaret Özel Ceza Hukuku 3 Cilt, Oniki Levha Yayınları, s. 426.

¹⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.487.

5237 sayılı m. 125 maddesi başlığına bakıldığında, Kanunun ifadesi ile bakıldığında Hakaret, “*bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir eylem veya olgu isnat edilmesi veya sövmek sureti ile kişinin saygınlığına saldırılmasının ifade etmektedir*”.

Burdan hareket ile hakaret suçunun cezalandırılması ile kanun koyucu kişinin kendi uhdesinde kendisine duyduğu saygınlığı ifade eden onur kavramını -içsel değer-¹⁶ ile diğer insanların kişiye yüklediği veya kişinin toplum içinde edindiği değerler bütünü olan şeref, saygınlık kavramlarını –dışsal değer-¹⁷ bir bütün olarak kişilik haklarına yapılabilecek bir saldırıyı ortadan kaldırmak ya da oluşacak saldırıları cezasız bırakmama yoluna gidilmiştir.¹⁸ Yine hakaret suçu tehlike suçu¹⁹ olarak kabul görmesi nedeni ile bu suçun işlenmesi ile birlikte gerçek anlamda mağdurun onur, şeref, haysiyeti rencide olmamış olsa dahi fail cezalandırılmaktan kurtulamamaktadır.²⁰ Doktrinde bir görüşe göre suçun işlenmesi ile birlikte gerçek anlamda mağdurun onur, şeref, haysiyeti rencide etmediği durumlarda dahi kanun koyucunun cezalandırmaya gitmesi nedeni söz konusu suçun soyut tehlike suçu olarak kabul görmesi gerektiği görüşünü öne sürülmektedir.²¹

---

¹⁶ Ercan, a.g.e.,s.145.

¹⁷ Ercan, a.g.e.,s.145.

¹⁸ Toroslu, Nevzat, Ceza Hukuku Özel Kısım, 9. Baskı, Savaş Yayınevi, 2018,Ankara.s.104.

¹⁹ Ercan , a.g.e.,s.145.

²⁰ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, Tepe İlker, a.g.e., s.491.

²¹ Özen, a.g.e.,s. 475.

2. HAKARET SUÇUNUN TARİHSEL AÇIDAN GELİŞİMİ VE 5237 SAYILI KANUN KAPSAMINDA HAKARET SUÇU

2.1. Hakaret Suçunun Tarihsel Açıdan Gelişimi

Tarihsel açıdan hakaret suçu incelendiğinde; tarih boyunca her düzen toplum içinde yaşayan insanların korunması adına onların onur, şeref, saygınlık ve şöhretini koruma zarureti ile hareket ettiği görülmektedir.

Hakaret suçunun, insanoğlunun varlığından günümüze kadar geçen süreçte var olduğu bilinmektedir. Yazılı ve yazısız tüm hukuk sistemlerinin bu suça karşı toplum içinde yer alan bireyin onur, haysiyet ve şerefini korumak amacı ve görevi üstlenerek hareket ettikleri görülmektedir. Bu korumayı sağlarken devlet kamu otoritesini ortaya koymakta ve herkesin uymasını gerektiren kurallar bütünü oluşturmaya çalışılmaktadır.²²

Ancak çağımızın tam bir aydınlanma çağı olduğu ve teknolojinin çok hızlı şekilde ilerlediği günümüzde geçmiş yüzyıllar ile yaşadığımız yüzyılın kıyaslandığında yaşadığımız yüzyılın geçmiş yüzyıllara oranla şahit olduğu en önemli teknolojik gelişmenin, internet olduğu tartışmasız bir gerçekliktir.

İnternet, her türlü ihtiyacın karşılandığı insanların hayatını ileri derecede rahata ve konfora kavuşturan bir kitle iletişim aracıdır. Kullanışlı olması nedeni ile vazgeçilmez olan internetin birçok olumlu özelliği olması yanında, kötü niyetli kullanıcılar tarafından kullanıldığında ise birçok soruna yol açtığı bilinmektedir. İnternet kullanımı, güncel hayatı kolaylaştırması karşısında tüm ihtiyaçlara cevap vermesi sayesinde çok kısa bir sürede hızlı bir yayılım ağına ulaşmış ve şehir merkezlerinden tutun, memleketin en ücra köşelerine dahi ulaşılabilir ve kullanılabilir hale gelmiştir. Bu kadar yoğun kullanılması karşısında hali hazırda kullanımda karşılaşılan olumsuz durumlara karşı net bir önlem alındığını söylemek mümkün görünmemektedir.

---

²² Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12 Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s.309.

2.1.1 Roma Dönemi

Roma döneminde onur kavramı ilk olarak özel hukuk kuralları ile korunur olmakla; sonrasında ceza hukuku tarafından korunur hale gelmektedir. Bununla beraber yine aynı dönemde haysiyet ve şeref gibi kavramlar özel hukuk tarafından korunmakta olan kavramlar olmakla; imparatorluk dönemine gelindiğinde hakaret ve sövme suçlarına karşı cezai yaptırımların getirilmesi ve kapsamlarının genişletildiği görülmektedir. Aynı dönemde yazılı hakaretlerin ağır cezalara tabi tutulmaktadır.²³ Günümüzde bu alanda kapsamlı bir altyapının oluşmasını Roma ve Germen hukukuna borçlu olduğumuzu söylemek mümkündür.²⁴ Roma hukukunda suçlar ikiye ayrılmakla beraber, birinci grup suçlar kişiler aleyhine işlenen suçlar olmakla bir diğer suçlar ise mallar aleyhine işlenen suçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Şerefe karşı suçların ihlaline karar verilmesi ilk kez Roma Hukuku ile hukuk sistemine dahil olmaktadır. Roma Hukuku döneminin bu suçlar yönünden en önemli özelliklerinden biriside bu suçlarda kastın aranması gerekliliğidir. Günümüz hukuk sistemlerinde halen bu suçlar yönünden kastın arandığını ve kasten bu suçu işleme durumu olmayan kısıtlıların ya da çocukların ceza almasının önüne geçerek hukuk sistematığının korunması amaçlandığını söylemek mümkündür.²⁵

2.1.2. İslamiyet Dönemi

İslam Hukukunda suçlar üç kısma ayrılmaktadır. Birinci kısım suçlar kasten öldürme, kasten yaralama gibi şahsın maddi bütünlüğüne yönelmiş suçları kapsamaktadır. İkinci kısım suçlar, yapılmasının Kur'an ile yasak kılındığı fiilleri içeren suçları kapsamaktadır. Üçüncü kısım suçlar ise Taziren cezalandırılan suçlar bu kapsama girmektedir. Taziren cezalandırılacak suçlar kapsamında ayet ve hadis olmaması nedeni ile cezalandırmanın hakimın takdirine bırakılan suçlar olduğundan bahsetmek doğru olacaktır.²⁶ Hakaret ve sövme suçları Sebb-ü şetm adı verilen tazirelerden meydana gelmektedir. Bu kapsamda en ağır suç kazf adı verilen zina

²³ Sahir Erman, Hakaret ve Sövme Suçları, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Prof. Dr. Nazım Terzioğlu Basım Atölyesi, 1989, s.1.

²⁴ Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12 Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s.308.

²⁵ Sahir, a.g.e., s.7-8.

²⁶ Akbulut İlhan, İslam Hukukunda Suç ve Ceza <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/283/2580.pdf> Erişim Tarihi 10.08.2019

isnadında bulunmaktır. Bundan sonra daha hafif şebb-ü şetmler olarak nitelendirilen yakıştırmaların söylenmesi cezalandırmaya tabi tutulduğu görülmektedir.²⁷ Ancak köleler ve alt tabaka kişiler arasında yakıştırma tarzı söylemlerin o kişinin yaşantısı gereği kişide rencide edici bir hal ortaya çıkarmayacak varsayılmakta ve bu durumlarda tazir olarak nitelendirilmesi ve cezalandırılması yoluna gidilmediği kabul edilmektedir.²⁸ İslam Hukukunda, Kanunilik, Şahsilik, Suç ve Ceza Dengesi, Cezalandırmada Adalet ve Hakkaniyet gibi cezalandırmanın temel ilkelerini dayanak aldığı söylemek mümkündür.²⁹

2.1.3. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Osmanlı döneminde kuruluş ve tanzimat dönemi kadar olan dönem olarak iki dönem içerisinde bu konular hakkında düzenleme yapıldığı görülmektedir. Tanzimat dönemine kadar geçen süreçte, hakaret ve sövme suçları kapsamında Kanuni Sultan Süleyman döneminde onun tarafından çıkartılan Ceza Kanunnamesinin ikinci faslında bir hüküm yer almaktadır. Ayrıca hem Kanuni Kanunnamesi hem de Fatih Kanunnamesinde İslamiyet dönemi şebb-ü şetmlerin en ağırı olarak nitelendirilen zina –Kazf- isnadı hakkında düzenlemeye yer verildiğini görülmektedir. Osmanlı Döneminde hakaret ve sövme suçlarının düzenlendiği İkinci dönem olarak kabul edilen Tanzimat dönemi içerisinde 1256 tarihli Ceza Kanunnamesinin üçüncü faslının ilk maddesi, kişinin itibarını zedeleyici ve incitici sözleri ile sövme fiillerini yasaklamış bunlara aykırı davranışta bulunanların ise kanun ile cezalandırılması öngörmekte ve fiileri yasaklayan düzenlemeler getirmektedir. Ayrıca suçun faili bakımından asker kişi olanlar ve olmayanlar yönünden farklı mahkemelerde yargılamanın yapılacağını belirlemiş failin asker kişi olması durumunda Meclisi Ahkam- ı Adliyede yapılacağını failin asker dışında diğer kişiler olması durumunda yargılamanın genel mahkemelerde yapılacağı düzenlemesini getirmiştir.³⁰

---

²⁷ Sahir, a.g.e., s.14.

²⁸ Sahir, a.g.e., s.15.

²⁹ Akbulut, a.g.e., s.180 -181.

³⁰ Sahir, a.g.e., s.16.

2.2. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU KAPSAMINDA HAKARET SUÇUNUN İNCELENMESİ

2.2.1. Hakaret Suçu

Hakaret suçuna ilişkin yapılan hukuki düzenleme ile korunmak istenen amacın kişinin sahip olduğu, toplum tarafından kişiye atfedilen ya da; kişinin, toplum içindeki yaşayışı ve örnek davranışları ile kazandığı, bu davranışların onur, şeref, haysiyet – saygınlık- gibi nitelendirilen bu sıfatları kişinin kendinde gördüğü veya başkalarının kişide gördüğü değerler bütünü olarak izah etmek mümkündür.

Hakaret suçu, 5237 sayılı TCK'nin ikinci kitabı olan özel hükümlerinin, kişilere karşı suçlara ilişkin ikinci kısmının şerefe karşı suçlar başlıklı sekizinci bölümünde yer alan TCK m. 125³¹ düzenlenmektedir.

Durum bu olmakla onur, şeref ve haysiyet gibi kavramlar tamamen soyut kavramlar olmakla; bu kavramlara ilişkin olarak ortaya çıkan haksız bir duruma karşı nasıl bir önlem alınacağı sorununu ortaya çıkarmaktadır.³² Bu nedenle Dünya Devletlerinin hukuk sistemleri incelendiğinde, benzer nitelikteki suçlara yönelik verilen cezalar birbiri ile aynı doğrultuda iken konu şerefe karşı suçlar yönünden incelendiğinde benzer cezalandırmaların yapılmadığı aksine ülkelerin ceza kanunlarında bu suçlara yönelik olarak birbirinden çok farklı cezai düzenlemeler ve önleyici tedbirler getirdikleri görülmektedir. Bu durum onur, şeref, haysiyet gibi belirtilen kavramların tamamen soyut kavramlar olması ve toplum içinde yaşayan bireylerin bu kavramlara ilişkin bakış açılarının farklılıkları ve yaşadıkları kültürlerinin oluşturduğu örf ve adetlere³³ göre geleneklerin toplumlar arasında gösterdiği farklılıklar burada açık bir şekilde bu suç türüne aynı cezaların verilebilmesi imkanını ortadan kaldırmaktadır. ³⁴

---

³¹ Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Cilt: I, İstanbul, Beta Yayınları, 2007, s.216.

³² Arısoy Mine, "Hakaret", TBB Dergisi, Sayı 72, 2007, s.154.

³³ Özen, "Hakaret Suçu ve İnternet Yolu ile İşlenmesi", Hakemli Makale, TBB Dergisi, Sayı 75 , 2008, s. 95.

³⁴ Soyaslan, a.g.e., s.310.

Zira örnek vermek gerekirse Ülkemiz içinde dahi birbirinden tamamen farklı onlarca kültür ve gelenek binlerce yıldır süregelmektedir. Toplumunu oluşturan farklı kültürler içerisinde dahi çok farklı davranış biçimlerinin ortaya çıktığını kabul etmek gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse İstanbul’ da mal veren bir imalatçı mal verdiği kişi ile alışverişleri hakkında konuşurken mal verdiği kişinin ödeme süresini uzatma istemli sözlerine karşın “çok yalan konuşuyorsun, sana inanmam” tarzında şaka yollu bir söz sarf ettiğinde bu durum normal karşılanabilecek iken; aynı ikili konuşmanın Güneydoğu bölgemizde bir İl olan Şanlıurfa’ da söylenmesi durumunda hakkında yalancı denilen kişinin bu durumu hiç hoş karşılamayacağı hatta pazarlığı orada sonlandıracağını tahmin etmek zor görülmektedir. O sebeple onur, şeref, haysiyet gibi kavramları suç kapsamına sokmak için düzenlemeleri o yörenin yaşam tarzının ölçüt alınarak yapılmasında ciddi anlamda fayda olacağına kanaat edilmektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli bir ayrıntı daha karşımıza çıkmaktadır. O durum ise Örf ve adet kurallarına dayanarak yapılacak olan düzenlemelerde onur, şeref ve saygınlık gibi kavramların toplumun değerleri mi yoksa kişinin değerleri mi ölçüt alınarak bir düzenleme yapılacağıdır. Burada önemli olan o toplum içinde yaşayan bireylerin genel olarak bu suçlar ile karşılaştığında vereceği tepkilerin oluşturacağı ortak değer yargısına göre mağdur uhdesinde bir aşağılanma hissi veya kendisini kötü hissetmesine neden olacak bir durum yaratıp yaratmadığı ölçütü ile cezai sonuca gidilmesinin daha hakkaniyetli olacağı düşünülmektedir.³⁵ Zira toplumu var eden her bireye göre cezai düzenleme yapmak hem mümkün değildir hem de sonuçlarını öngörmek imkansız olabilmektedir.³⁶ Her bireyin yaşam şekline bakıldığında, başına gelen olaylara karşın vereceği tepkiler farklı olabilecektir. Bu durum nedeni ile onur, şeref, saygınlık gibi kişinin benliğini oluşturan hissiyatlara verecekleri karşılıkların aynı olması beklenmemelidir. O nedenle failin söz konusu suçlardan bahisle cezalandırma işleminin nasıl yapılacağı sorunsalı karşımıza çıkmaktadır. Failin aşağılayıcı tavrının ne olduğunun belirlenmesinde ölçütün öznel açıdan (suçtan zarar gören kişi) değil, nesnel açıdan (toplum içinde birlikte yaşayan bireyler) toplum içindeki değer yargıları göz önüne alınarak³⁷ yapılacak değerlendirme neticesinde ortaya çıkan sonuca göre suçun cezalandırılması veya cezalandırılmaması

---

³⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.492.

³⁶ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.470.

³⁷ Ercan, a.g.e.,s.146.

hususlarında tespitler yapmak mümkün olabilmektedir. ³⁸Öznel kişisel olarak yapılacak bir değerlendirme kişinin kendilerine ne kadar değer atfettiğini belirleyebilir bir ölçü olmadığı için sonucu göreceli olan bir duruma cezai müeyyide oluşturmanın hukuki olarak kabul edilmesi mümkün görülmemektedir. ³⁹

765 sayılı TCK'de "hakaret ve sövme cürümleri" başlığı altında yer alan düzenleme ile 5237 sayılı TCK'de yapılan düzenleme arasındaki en önemli fark, hakaret ve sövme ayırımından vazgeçilerek, sövme suçunu hakaret suçunun seçimlik hareketleri olarak öngörülmüş olmasıdır.⁴⁰ 765 sayılı TCK hakaret suçunu m. 480, sövme suçunu ise m. 482 düzenleme altına almış olmakla; onur, şeref, haysiyet kavramlarına karşı saldırı durumunda failin fiilinin, fiil- olgu ya da bir isnat içermesi ya da sövme durumunda suçun ağırlığına oranla bir ceza verilmesi yöntemini uygulama alanına aldığı görülmektedir.⁴¹ 5237 sayılı TCK'de hakaret ve sövme suçları arasındaki yukarıda belirttiğimiz ayırım kaldırılmıştır. Durum bu olmakla hakaret fiilinin somut bir fiil veya olgu isnadı ya da sövmek suretiyle işlenmiş olması, hakaret suçunun seçimlik hareketleri olarak öngörülmüştür.

2.2.2. Genel Hakaret Suçunun Çeşitleri

2.2.2.1. Huzurda Hakaret

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 125/1 maddesi, *Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) (1) veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.*⁴² Düzenlemesi yer almaktadır.

Söz konusu madde metni yorumunda 765 sayılı yasadan farklı olarak hem hakaret hem sövme fiillerine karşı verilecek cezaya ilişkin düzenlemeyi aynı madde metninde yer vermektedir. Oysa 765 sayılı TCK içerisinde hakaret ve sövme fiilleri

---

³⁸ Soyaslan, a.g.e., s.309.

³⁹ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.95.

⁴⁰ Arısoy, a.g.e.,s.151.

⁴¹ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.107.

⁴² Toroslu Nevzat, Ceza Hukuku Özel Kısım, s.115; Arısoy, a.g.e.,s.152.

ayrı suçlar olarak düzenlenmiş ve ona göre cezalandırma prensibi geliştirilmiştir.⁴³ 765 sayılı yasadaki bu farklı cezalandırma şeklinin, güncel yaşamımızdaki birlikte cezalandırma prensibine oranla daha uygun ve adil bir yargılama ve cezalandırma sistemine sahip olduğunu gözlemlemek mümkündür.⁴⁴ Zira hakarete bir fiil ya da olgu direk olarak mağdurun onur, şeref, saygınlık gibi değerlerine yönelmekte iken sövme suçunda mağdurun sadece onur, şeref ve saygınlık değerlerine olası bir saldırı söz konusudur.⁴⁵ Küçük bir örnek vermek gerekir ise “sen tam bir salaksın” demek ile “senin dernek başkanı iken yaptırdığın işlerde usulsüzlükler yaptığını bilmeyen kalmadı” ya da “sen tam bir hırsızısın” demek ile “Seni dün gece saat 02.00 sularında Ahmet Beylerin evine gizlice girerken gördüm” diye bir hitamda bulunulması bakımından söz konusu ceza yaşamız fiil, olgu isnadı ve sövme kavramlarını bir araya alarak aynı cezayı verecek bir düzenleme getirdiğini söylemek mümkündür.

Kişiyne isnat edilmiş olunan fiil hususunda söz konusu isnadın gerçek olup olmaması, hakaret suçunun işlenmiş olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Ancak; isnat edilen durum gerçekten olmuş bir hadise ise bu takdirde hakaret suçu oluşmayacağından, fail konumundaki kişiyne hakaret suçundan dolayı ceza verilememektedir.⁴⁶ Yukarıda vermiş olduğumuz örnek üzerinden devam edece olursak, “Seni dün gece saat 02.00 sularında Ahmet Bey’lerin evine gizlice girerken gördüm” isnadında fail açısından hukuken hakaret suçu işlenmiş sayılmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus gerçekten hakkında isnatta bulunan kişinin bu isnada konu durumu gerçekleştirmiş olması yani isnadın haklı olması durumunda somut olayımızda kişinin gerçekten Ahmet Bey’lerin evlerine girerek hırsızlık yapmış olması ve bu durumun ortaya çıkmış olması durumunda bu isnatta bulunan kişi yönünden artık hakaret suçu üzerinden ceza verilmesi mümkün değildir.⁴⁷

Söz konusu düzenleme ile hakaret ve sövme fiilleri aynı cezai yaptırıma tabi olmakla beraber; yukarıda verdiğimiz örnekler ile daha ayrıntılı açıkladığımız üzere hakaretin, sövmeye oranla daha ağır sonuçlar doğurduğunu söylemek gerekmektedir.

---

⁴³ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.467.

⁴⁴ Koca, Üzülmöz, a.g.e. s.467.

⁴⁵ Sınar, a.g.e. s.438.

⁴⁶ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.98.

⁴⁷ Ercan,a.g.e.,152; Koca, Üzülmöz,a.g.e.,s.491.

Bu nedenle ilgili yasamız söz konusu fiil, olgu isnadı veya sövme suçuna karşılık verilecek cezayı 3 ay ile 2 yıl olarak belirlemiş ve sadece sövme fiilinin vücut bulması durumunda daha az ceza verme yoluna gidilebilmekte iken fiil, olgu isnadı ile isnat olunması durumunda fail hakkında verilecek cezanın üst sınırdan verilmesi ve bu sayede sövme ile fiil veya olgu isnadı durumunda farklı cezai yaptırımlar⁴⁸ uygulanmasını sağlamayı amaç edinmektedir. Kanunda cezasının eşit olarak gösterilmesine karşın uygulamada eski kanuna benzer bir yaptırımın halen devam ediyor olduğunu gözlemlemek mümkündür. Yine aynı kanunda ceza yargıcına fail hakkında bu suçtan dolayı hapis cezası dışında adli para cezasını verebilme hakkı seçenek olarak sunulmaktadır.

Adli para cezası 5237 sayılı yasamızın m. 52 hükmüne göre düzenlenmekle; söz konusu hakaret suçunun işlenmesi durumunda hakim, sanığın durumu ve ekonomik halini göz önünde bulundurarak,⁴⁹ fail hakkında hapis cezası kararı yerine adli para cezası kararı verebilmesine ilişkin takdir yetkisi düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda madde metninde fiili durum, olgu isnadı ya da sövme olarak farklı durumlar aynı yasa maddesinde bir cezaya tabi tutmuş olsa dahi uygulamada sövme suçuna ilişkin daha az ya da alternatif olan bir cezai yaptırımın getirildiğini söylemek mümkündür. Ancak bu durumun hakimin takdirine bırakılmış olması söz konusu kanun metninde sövme suçuna verilebilecek cezanın daha hafif olmasını sağlayıcı bir önlem niteliğinde olmadığını söylemek gerekmektedir.

Yukarıda paylaşılan ilgili madde bizim çalışmamız açısından farklı bir önem arz etmektedir. Zira hakaret suçunun *sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde*, failin hakaret suçunu huzurda işlemiş olacağını kabul edilmektedir.⁵⁰ Söz konusu yasa metni ihtilat etme halini; failin, mağdur hakkında üç ve daha fazla kişinin duyacağı, bilgi edineceği⁵¹ ve haberdar olacağı şekilde suçun işlenmesi halinde geçerlilik kazanacağını hüküm altına almaktadır.⁵² Hakaret fiilinin mağdura yönelik

⁴⁸ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s. 98.

⁴⁹ Yurtcan Erdener, Yargıtay Kararları Işığında Hakaret Suçları, 3. Baskı, TBB Yayınları, Ankara, s.12.

⁵⁰ Koca, Üzülmöz ,a.g.e.,s.468; Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2014/27210 E. 2015/2533 K. 02.02.2015 T. www.kazanci.com.tr.

⁵¹ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.481 - 482.

⁵² Sakarya, a.g.e.,s. 422.

olduğunun tereddüde yer vermeyecek şekilde mağdura karşı işlendiği⁵³ durumlarda mağdurun matuf olduğu kanaatine varılması halinde yine failin cezalandırılmasını izah etmektedir.⁵⁴

2.2.2.2. Gıyapta Hakaret

Gıyapta hakaret kavramı TCK m. 125/1 fıkrasının son cümlesinde yer almakla beraber ilgili yasa maddesi incelendiğinde failin cezalandırılması için suç konusu fiiliini, en az üç kişi ile ihtilat ederek işlemesi gerektiğine hükmedilmektedir. İhtilat; Yargıtay'ın içtihat oluşturmuş kararlarına göre fiilin başkaları tarafından duyulup, bilgi edinilmesi ve öğrenilmesinin amaç edinilmesi⁵⁵ sayesinde ortaya çıkmaktadır. Fail, mağdura yönelik hareket eylemini işlerken en az üç kişiye bu durumu anlatmalı, bilgi edinmelerini sağlamalı ve onların mağdurun aleyhine oluşan hakaret fiilinden haberdar olmalarını isteyerek hareket etmesi, durumu öğrenmelerini amaç edinmesi ile ortaya çıkmaktadır.

2.2.2.2.1. İhtilat Kavramı

5237 sayılı yasanın m. 125/1 fıkrasının son cümlesinde “*Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.*”Hükmü yer almaktadır.⁵⁶ İhtilat, failin konusu suç oluşturan fiilini başkaları tarafından duyularak, bilgi edinilecek şekilde onlara aktarması ile ortaya çıkan bir durumdur.⁵⁷ Bu ince çizgi aleniyet ile ihtilat kavramlarını birbirinden ayırmaktadır. Zira Yüksek Yargının içtihat oluşturan uygulamalarına göre ihtilatın oluşması için suçun

⁵³ Matufiyet kavramı.

⁵⁴ Bozma üzerine, mahkemece 23/02/2016 gün, 2014/460 esas ve 2016/190 sayılı kararla; önceki kararda direnilmesine karar verilmiştir. Dairemizce, yerel mahkemenin ilk kararında direnmesi üzerine yapılan incelemede; davalının panelde ve TV programındaki ifadelerinin tamamı incelendiğinde davacının isminin ve sıfatının belirtilmediği, davacının parti politikaları doğrultusunda çalışma yapmasının Matufiyet unsurunun gerçekleşmesi için yeterli olmadığı, bu halde davalının ifadelerinin davacıya matuf olmadığı, açıklanan nedenlerle direnme kararının doğru olduğu anlaşılmalı davacının yerinde bulunmayan temyiz itirazlarının reddi ile 6763 sayılı Kanunu'nun 45.maddesi ile değişik 6100 sayılı HMK'na eklenen geçici 4/4. maddesi uyarınca Dairemiz kararının kaldırılarak yerel mahkeme kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir. **Yargıtay 4 HD. 2016/17095 E. 2017/307 K. www.karartek.com.tr.**

⁵⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.489.

⁵⁶ Sakarya, Gıyapta Hakaret Suçunda İhtilat Unsuru, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2, 2013, s.413.

⁵⁷ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.468; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.489.

en az üç kişi tarafından duyulması ve bilgi edinilmesi durumdan haberdar olmasını şart koşmakta iken aleniyyette suçun başkaları tarafından görülebilir ve işitilebilir bir alanda işleniyor olması yeterli görülmektedir. Bu durumda ihtilat kavramının cezalandırma açısından daha sıkı şekil şartına bağlı olduğunu söylemek hata olmayacaktır.⁵⁸ Zira ihtilat edilen kişilerden birinin durumu algıyacak ve anlayacak zeka düzeyine sahip olması önem arz etmekte iken aleniyyette böyle bir şartın aranmadığı görülmektedir.⁵⁹

Bu tür hakarete adından anlaşılacağı üzere; hakkında hakaret edilerek kişilik hakları zedelenen mağdur ile suçu işleyen fail yüz yüze gelmemiş hatta aynı ortamda dahi bulunmamışlardır. Ancak fail, mağdura ilişkin sarf ettiği suç konusu sözlerini üç kişiden az olmayacak sayıda kişinin duyacakları, bilgi edinecekleri, durumu öğrenecekleri şekilde işlemiş bulunmaktadır.⁶⁰ Kanun failin işlemiş olduğu hakaret fiilini, fail dışında en az üç kişiye ihtilat etmek sureti ile işlemesi, suçun işlenmiş olduğunu varsaymaktadır. Yasa koyucu failin kendisi dışında en az üç kişi ile hakarete ilişkin durumu ihtilat etmesini cezalandırma açısından şart koşmuş olmakla; üç kişinin altında kalınması halinde söz konusu gıyapta hakareten bahsetmek mümkün olmamaktadır.⁶¹ İhtilatın birden fazla şekilde gerçekleşmesi mümkündür. En az üç kişinin duyarak, bilgi edinebileceği durumlarda sözle ihtilat işlenmiş olacaktır. Yine en üç kişiye yazı ile bilgi edinecekleri, öğrenecekleri şekilde yazı ile (mektup, telgraf, mail) bildirmesi ve durumdan haberdar olmaları durumunda yazı ile işlenmiş bir ihtilattan söz etmek mümkün olacaktır. En son çalışma konumuz olan televizyon veya radyo aracılığı ile üç kişiden az olmayacak şekilde kişilerin duymaları ve bilgi edinmeleri sağlayacak şekilde işlenmesi ya da internet aracılığı ile sosyal medya ağ siteleri üzerinden işlenmesi durumunda⁶² ihtilatın oluşması mümkün görünmektedir.⁶³

Genel hakaret suçunun çeşitleri açısından TCK m. 125/2 değerlendirecek olursa; gıyapta hakaret suçunun işlenmesi açısından fail dışında en az üç kişinin suç konusu durumu ihtilat etmesi⁶⁴ gerektiği hükmüne değinmiştik. Burada İhtilat etme

---

⁵⁸ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.489.

⁵⁹ Özen, a.g.e.,s.489; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.489.

⁶⁰ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.489.

⁶¹ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.481 - 482.

⁶² Toroslu, Ceza Hukuku Özel Kısım, s.121.

⁶³ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.490.

⁶⁴ Sakarya, a.g.e.,s 419 – 420.

sözcüğünün kelime anlamına bakıldığında karşımıza, “karşılaşıp, görüşme” kelimelerinin çıktığını görmekteyiz. Oysa günümüzde sosyal medya ağları üzerinden yapılan görüşmelerde bir karşılaşma olmadan iletişim sağlanabilmekte ve tek bir tık ile bir kişi hakkında bir düşünce bir görüntü veya bir haber paylaşılabilen ve bu paylaşım milyonlarca kişiye aynı anda ulaşabilmektedir. Bu nedenle internet kitle iletişim araçları aracılığı yapılan hakaret suçlarının gıyapta hakaret değil, huzurda yapılmış hakaret sayılması yerinde olduğunu söylemek gerekmektedir. Zira ilgili kanun maddesi “*sesli, yazılı, görüntülü ileti*” kavramını kullanmaktadır. Madde gerekçesine bakıldığında ileti kavramından posta, telgraf, telefon gibi iletişim araçlarının yanında iletinin sağlanabildiği cep telefonu, internet kitle iletişim araçları aracılığı ile ve sosyal medya ağlarından gönderilen iletilerin huzurda hakaret olarak sayılması gerektiği sonucu çıkmaktadır.⁶⁵

2.2.2.2. Suçun Unsuru ve Objektif Cezalandırma Şartı Yönünden İhtilatın Hukuki Değerlendirilmesi

Doktrin görüşüne göre ihtilat kavramı bakımından suçun unsuru ya da objektif cezalandırma şartı olup olmadığına göre iki farklı görüş ortaya atıldığı görülmektedir. Bir görüş, ihtilat kavramının suçun unsuru olduğuna işaret etmekle birlikte; diğer görüş gör ihtilat kavramının objektif cezalandırma şartı olduğunu savunmaktadır.⁶⁶

Bir hareketin kanunda belirtilen suç tanımına uygun olarak ortaya çıkması için tamamlaması gereken belirli şartları sağlaması gerekmektedir bu şartların her birine suçun unsurları denilmektedir. Fiilin cezayı gerektirecek niteliklere ulaşması anlamına geldiğini de söylemek mümkündür. Bazı durumlarda suçun yukarıda belirttiğimiz üzere tüm unsurları ile gerçekleşmiş olmasına ve hatta kusuru ortadan kaldıracak nedenlerin, cezasızlık sebeplerinin olmadığı durumlarda failin cezalandırılması gerektiği halde kanun koyucunun failin ceza alabilmesi için farklı bir koşulun daha gerçekleşmesini aradığı; suçun tüm unsurlarıyla gerçekleşmiş olmasına rağmen kanunun, failin cezalandırılabilmesi için ayrıca bir şartın gerçekleşmesini beklediği

⁶⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.488.

⁶⁶ Sakarya, a.g.e., s.413; Ersoy Uğur, Objektif Cezalandırılabilme Şartları, Adalaet Yayınevi, 1.Bası, Ekim 2015, s.95-98.

durumlarda objektif cezalandırma şartından bahsetmek mümkün olacaktır.⁶⁷ Objektif cezalandırma şartı suçun unsurları ve kusurluluk dışında kalan harici bir koşul olarak düzenlenmektedir.⁶⁸ Fiilin hukuka aykırılık yönünü ve oluşumu etkilememektedir. İhtilatın, gıyapta hakaret suçu yönünden objektif cezalandırma şartı olduğuna ilişkin doktrin görüşüne göre ihtilatın kanun koyucu tarafından failin, fiili dolayısı ile cezalandırılabilmesi amacı ile getirildiği o sebeple suçun unsuru olamayacağını ancak objektif cezalandırma şartı olacağına kabulü gerektiğini belirtmektedir.⁶⁹

Kanunda suçun sonuç bağladığı netice için, fail kendi davranışının kusurlu olması nedeni meydana gelen duruma sebebiyet veriyor, davranışının kusurunun failden kaynakladığını açık bir şekilde tespit ediliyor ise suçun unsurundan; failin suçunun sonuç bağladığı netice için, failin kusurlu bir davranışının sebep olup olmadığının önem arz etmediği durumlarda ise objektif cezalandırılabilme şartından söz edilmektedir.⁷⁰

Gıyapta hakaret suçu yönünden yapılan inceleme gereği suçun oluşabilmesi faililin cezalandırılması için⁷¹ failin en az üç kişi ile ihtilat ederek işlenmesi gerekeceği açık olmakla burada ihtilat kavramının suçun unsuru olduğunu söylemek doğru olacağı kanaatindeyiz. Zira kanun koyucu, gıyapta hakaretin gerçekleşebilmesi açısından suçun en az üç kişi ile ihtilat edilmesini onların durumu öğrenmeleri, haberdar olmalarını, suçun oluşumu yönünden şart olarak getirmektedir. Kanun koyucu huzurda ve gıyapta hakaret olmak üzere hakaret suçunun iki şekilde işlenebileceğini düzenleme altına almış olmakla; gıyapta hakaret suçunun oluşabilmesi açısından fiilin en az üç kişi ile ihtilat edilerek işlenmesi şartını getirmiş olması, ihtilat kavramının suçun unsuru olacağı yönündeki iddiaları daha güçlendirmektedir.⁷² Kanun gerekçesi bu yönü ile düzenleme yapmakta olması nedeni ile ihtilat kavramının hukuki niteliğinin suçun unsuru olacağı kanaatindeyiz.

---

⁶⁷ Sakarya, a.g.e.,s 419 – 420.

⁶⁸ Bekar Elif, Objektif Cezalandırılabilme Koşulları ve Türk Ceza Kanunda Yer Alan Suçlar,(Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2016, s.15.

⁶⁹ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.481 - 482.

⁷⁰ Ersoy Uğur, a.g.e, s.95-98.

⁷¹ Özen,a.g.e.,s.491.

⁷² Özen,a.g.e.,s. 491; bkz karşı görüş Koca, Üzülmöz,a.g.e.,481 - 482; Kocaoğlu, a.g.e. s.132.

2.2.3. Suçla Korunan Hukuki Değer

Hakaret suçunun cezalandırılmasındaki amaç mağdurun onur, şeref ve saygınlık gibi değerlerinin koruma altına alınmasından ileri gelmektedir.⁷³ Kanun koyucu kişilerin, maddi bütünlüğünün korunması yanında, kişisel benlik ve manevi bütünlüklerinin⁷⁴ de koruma altına alarak sağlıklı birey ve kaliteli toplum oluşturma amacı gütmektedir. Bu nedenle kişinin kendi benliğinde hissettiği onur, şeref ile diğer kişilerin kişi üzerine yükledikleri kişinin manevi kazanımları olarak nitelendirilen saygınlık gibi değerlerin korunması amaçlanmaktadır. Şeref kavramının iç ve dış şeref olarak ikiye ayırmak mümkündür. Kişinin kendisini şerefli bir birey olarak görmesi iç şerefinin (şeref ve onur) diğer kişilerin kişinin şerefli bir kimse olduğuna ilişkin değer yargılarının oluşması ise dış şeref (saygınlık) kavramlarını meydana getirmektedir.⁷⁵ Hukuki değere ilişkin Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında “suç ile korunan hukuksal değer kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı, diğer fertler üzerindeki saygınlığı olduğunu belirtmektedir.”⁷⁶

2.2.4. Hakaret Suçunun Unsurları

2.2.4.1. Hakaret Suçunun Maddi Unsuru

Hakaret suçunu düzenleyen 5327 Sayılı TCK m. 125 hükmünce bir kişinin onur, şeref, saygınlık gibi değerlerine karşı somut bir fiil veya olgu isnadı ya da sövme ile saldıran kişinin⁷⁷ cezalandırılacağı düzenleme altına alınmaktadır.⁷⁸ Bu durum suçun maddi unsurunun toplum içinde yer alan bireyin kendi uhdesinde oluşturduğu ve kendisine atfettiği değeri olarak nitelendirilen⁷⁹ onuruna karşın, yine bireyin toplum içindeki yaşantısının örnek alınması ve buna bağlı olarak diğer insanlar tarafından bireye atfedilen şeref ve saygınlık gibi bireyin kendisini mutlu hissetmesine imkan

⁷³ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.491.

⁷⁴ Kocaoğlu, a.g.e. s.53.

⁷⁵ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.469; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.491.

⁷⁶ Yargıtay CGK 14.10.2008 Gün, 4/170-220 K. Nakleden Özen, a.g.e.,s. 474.

⁷⁷ Arısoy, a.g.e.,s.156.

⁷⁸ Toroslu Nevzat, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 2007, Ankara, s.93.

⁷⁹ Demirbaş Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler,6. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 505.

veren duygulara saldırılmış⁸⁰ olması duurları hep birlikte suçun maddi unsurunun konusunu teşkil etmektedir.⁸¹

Madde metninden anlaşılacağı üzere bireyin onur, şeref, haysiyet gibi değerlerine somut bir fiil ya da olgu isnadında bulunarak veya sövme fiili ile mağdura karşı bir saldırı halinin gerekeceği düzenlenmektedir. ⁸²Kanunun belirttiği bir fiil ya da olgu isnadından⁸³ anlaşılması gereken mağdura yer, zaman, mekan belirtilerek yapılan hakarettir. Bu duruma örnek vermek gerekirse müdürlük sınavına girmiş ve kazanmış bir kişiye “senin soru hırsız olduğunu bilmeyen yok sınavları geçebilmek için kurul başkanı A ile gece saat 20.00’ da bir araya geldiğini ve soruları aldığını herkes biliyor”⁸⁴ şeklinde bir ithamda bulunarak kişi hakkında soru hırsızlığı yaptığı iddiasında bulunmak, kişilik haklarına somut fiil ya da olgu isnadı ile saldırıda bulunulduğunu göstermektedir.

Yine aynı kanunda yer alan sövme suçlarının ise “sen ne hırsızın sen adamın gözünden sürmeyi çalarsın” cümlesinde hiçbir gerekçeye dayanmayan yer, zaman, mekan olgusu belirtmeyen sadece o an için bir anlık söylenmiş ve hatta doğru olma ihtimali dahi olmayan⁸⁵ ancak hedef aldığı kişiyi tahkir altında bırakan sözcüklerden ibaret olduğu görülmektedir. ⁸⁶

Her iki durumda birlikte incelendiğinde söz konusu suçun işlenişi bakımından bireyin onur, şeref ve saygınlık gibi değerlerinin rencide edilmesinin ve bu duruma bağlı olarak bireyin toplum içinde küçük duruma düşürülmesinin kanunun maddi unsuru kavramının temelini oluşturduğu açıktır. Hakaret suçunun işlenmesi açısından mağdurun o suçu işleme ihtimalinin olmadığı toplum tarafından bilinebilir olmasının dahi hakaret suçunun işlenmiş olması bakımından⁸⁷ hiçbir önem arz etmeyeceği açıktır.

---

⁸⁰ Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3 Bası, Yetkin Yayınları, 2005,s.233-234.

⁸¹ Gülseren Fehmi Şener, İnternet Ortamında İşlenen Hakaret Suçları, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2013,s. 17.

⁸² Erdoğan, a.g.e.,s.13-84.

⁸³ Gülseren, a.g.e.,s.18.

⁸⁴ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.98.

⁸⁵ Şen Ersan, Hakaret Suçu <http://www.sanalbasin.com/prof-dr-ersan-sen-yazdi-hakaret-sucu-32143227/> Erişim Tarihi 11.08.2019.

⁸⁶ Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler,s.233-234.

⁸⁷ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s. 96.

Hakaret fiili belirtildiği üzere doğrudan işlenebileceği gibi dolaylı olarak da işlenebilmektedir. Burada doğrudan kişinin onur, şeref ve haysiyetine ilişkin bir fiil, olgu isnadı ya da sövme hareketi ile bu suç işlenirken dolaylı yoldan hakarete ise; failin işlediği suça ilişkin olarak, olay ve durum ile hiç alakası olmayan bir üçüncü kişinin, suçun faili olan kişiyi yönlendirdiği, suç işlemesini sağladığına ilişkin bir iddianın ortaya atılması ile meydana gelmektedir. Örnek vermek gerekirse “senin kafan çalışmaz, sen kesin A kişisinden akıl alıp bu hırsızlığa kalkışmışsındır” cümlesinde kişiye karşı doğrudan bir hakaret olmakla beraber A kişisine karşı işlenmiş olan dolaylı bir hakaretin varlığından söz etmek mümkün olmaktadır.

Yasa maddesi incelendiğinde 125/2 gereğince “Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur” ifadesi yer almaktadır. Söz konusu madde metni ile tez çalışma konumuz olan internet aracılığıyla sosyal medya ağlarında yapılan hakaret suçunun maddi unsurunu oluşturduğunu söylemek mümkün olacaktır. Çalışmanın ilerleyen kısmında daha detaylı olarak aktaracağımız üzere hakaret suçunun internet aracılığı ile sosyal medya ağları üzerinden işlenmesine ilişkin olarak yapılmış çok kapsamlı bir yasal düzenleme olmadığı görülmektedir. Ancak internet üzerinden sosyal medya ağlarında yapılan hakaretin Basın Yayın Kanununa tabi olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmakla yetinilmektedir. Basın-yayın tabirinin ⁸⁸söz konusu internet iletişim araçlarını kapsadığı görülmektedir.

Yine madde metninden anlaşılacağı üzere hakaret suçu bireyin yüzüne karşı işlenebileceği gibi bireyin yokluğunda yani gıyabında da işlenebilecektir. Ancak bu noktada önemli bir ayrıntıyı belirtmek gerekir zira; gıyapta hakaret suçunun işlenmiş sayılması için fail tarafından sarf edilen hakaret fiilinin, en az üç kişi tarafından ihtilat edilmiş olması durumunda suçun işlenmiş sayılacağı şartını getirilmektedir. Buradaki üç kişinin hesaplaması yapılırken, fail dışında kalan en az üç kişinin olaydan haberdar olmasının gerçekleşmesi halinde suçun gıyapta işlenmiş sayılmasının suçun geçerlilik şartı olarak karşımıza çıkmaktadır.

---

⁸⁸ Gülseren, a.g.e.,s. 19.

2.2.4.2. Hakaret Suçunun Manevi Unsuru

Türk Ceza Kanunumuza göre suçun manevi unsuru kavramından kast ve taksir terimleri⁸⁹ anlaşılmaktadır. Kast ve taksir terimleri incelendiğinde kast, failin konusu suç içeren bir fiili bilerek ve isteyerek yapılmasıdır.⁹⁰ Kast, fiil neticesinde çıkması beklenen ve öngörülen sonuç istenilmektedir. Taksir ise failin konusu suç içeren fiili bilerek ve isteyerek yapması ancak sonucu istememesi, o sonucun doğmayacağından emin olarak hareket etmesi durumunda ortaya çıkmaktadır.⁹¹

Hakaret suçunun manevi unsuru incelediğinde hakaret suçunun kasten işlenen bir suç olduğu açık olmakla beraber; söz konusu hakaret suçunun manevi unsuru genel kast olarak şekillenmektedir. Hem huzurda⁹² hakaret suçunun, hem de gıyapta⁹³ hakaret suçunun manevi unsuru kasttır.⁹⁴ Zira hakaret, fiil ya da olgu isnadında bulunma veya sövme ile işleyen kişi; hakaret suçu bilerek, isteyerek ve doğacak sonuçlarını gerçekleşmesi arzusu ile hakarete bulunduğu kastının olduğu⁹⁵ çok açıktır.⁹⁶

Hakaret suçunun manevi unsurun birer çeşidi olan olası kast ve bilinçli taksir ile işlenmesi mümkün olacak mıdır ? Bu soruya verilecek cevap çok açıktır. Zira olası kastta, kastta olduğu gibi fiil bilerek ve isteyerek yapılırken; kasttan farklı olarak sonucunun öngörülebilir olması gerekmektedir⁹⁷. Bu durum netice itibari ile hakaret suçlarının olası kast ile de işlenebileceği sonucuna çıkmaktadır. Bilinçli taksire gelindiğinde, durum değişmektedir.⁹⁸ Zira bilinçli taksirde fail konusu suç teşkil eden fiili bilerek ve isteyerek işler ancak sonucun gerçekleşmeyeceğinden emindir durum bu olmakla hakaret suçunun oluşabilmesinde failin açık bir şekilde neticenin gerçekleşmesi arzu ve isteğinde olduğu bu nedenle söz konusu hakaret suçunun bilinçli taksir kapsamında işlenme imkanı olmadığını söylemek mümkün olacaktır.

---

⁸⁹ Toroslu, a.g.e.,s.171.

⁹⁰ Soyaslan, a.g.e., s.319.

⁹¹ Soyaslan, a.g.e., s.322.

⁹² Soyaslan, a.g.e.,s.321.

⁹³ Soyaslan, a.g.e.,s 320.

⁹⁴ Soyaslan, a.g.e.,s.325.

⁹⁵ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.483.

⁹⁶ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.511; Arısoy, a.g.e.,s.170.

⁹⁷ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.481 - 482; Arısoy, a.g.e., s.170.

⁹⁸ Arısoy, a.g.e.,s.170.

2.2.4.3. Hakaret Suçunun Faili –Mağduru ve Fiil

Hakaret suçu kanunda açıkça belirtildiği üzere bir fiil, olgu isnadı veyahut sövme ile işlenebileceği için söz konusu suçun ancak bir şahıs tarafından işlenmesi mümkün olabilecektir.⁹⁹ Yani söz konusu suçun faili tüzel kişiler olamazlar.¹⁰⁰ Ancak; tüzel kişilerin kanunda belirtilen organları aracılığı ile tüzel kişilik adına hakaret fiilinin gerçekleşmesi halinde, yapılacak soruşturma, kovuşturma ve cezalandırma işlemleri tüzel kişilerin yetkili olan şahısları¹⁰¹ adına olacaktır.¹⁰²

Hakaret suçunun işlenmesinde failin yaşayan bir kişi¹⁰³ olması gerekliliği göz önüne alınarak bu fiili, bir hayvanın kullanılması veya isnat yeteneği olmayan kısıtlı durumda, kendini ifade etme yetisini kaybetmiş durumda bir kişinin bu acziyetini kullanan ya da çocukların kullanılması durumunda söz konusu işlenen hakaret suçunu engelli, çocuk ve hayvanı suç işlemek amacı ile kullanan kişi cezalandırılmaktadır.¹⁰⁴ Suçu işleyen kişinin fail olması için yaşayan bir kişi olması gerektiğinden, algılama yeteneğine haiz olmayan kişinin suç işlemiş olması nedeni ile fail olması normaldir. Ancak engel bir durum olması nedeni ile kendisine ceza verilmekten geri durularak güvenlik tedbiri uygulanması yoluna gidilebilmektedir.¹⁰⁵

Tüzel Kişileri bu suçun faili olamazlar ancak suçtan zarar gören¹⁰⁶ olmaları mümkündür¹⁰⁷. Zira TCK m. 60/4 kapsamında Tüzel kişilere Güvenlik Tedbiri Uygulancak olması için suç tipinde açık bir düzenlemeye yer verilmiş olması gerektiği hakaret suçu açısından durum incelendiğinde böyle bir düzenlemeye yer verilmediğinden¹⁰⁸ bu suç kapsamında karşı görüşlere rağmen Tüzel kişilerin fail olmalarının mümkün olmadığı kanaati ağır basmaktadır.¹⁰⁹

⁹⁹ Arısoy, a.g.e.,s.155; Bknz karşı görüş, Ercan, a.g.e.,s.146.

¹⁰⁰ Gülseren, a.g.e.,s.20; bknz aynı görüş Kocaoğlu, a.g.e. s.60; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.492.

¹⁰¹ Bknz karşı görüş, Özen, a.g.e.,s. 476.

¹⁰² Arısoy, a.g.e., s.155.

¹⁰³ Arısoy, a.g.e.,s.155.

¹⁰⁴ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.103.

¹⁰⁵ Özen,a.g.e.,s. 476; Arısoy, a.g.e., s.159.

¹⁰⁶ Koca, Üzülmez,a.g.e., s.471 – 472.

¹⁰⁷ Koca, Üzülmez,a.g.e.,s.471 - 472.

¹⁰⁸ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.471 - 472.

¹⁰⁹ Özen, a.g.e, s.476.

Tüzel kişilerin işlemiş oldukları suçlar bakımından 5187 sayılı Basın Kanununun m. 11 yapılan düzenlemenin TCK m. 20 Anayasa m. 38¹¹⁰ kapsamında cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olduğu yine TCK m. 5 kapsamında değerlendirildiğinde madde kapsamının kanunen uygulama alanının olmadığını söylemek hatalı olmayacaktır. ¹¹¹

Suçun mağduru olunması için aranan şart ise şahsiyet sahibi olunmasıdır.¹¹² Bu durum netice olarak bu suçun mağdurunun şahısları olabileceğini, tüzel kişilerin ise bu suçun mağduru olabilme ihtimallerinin olmadığı¹¹³ sonucunu doğurmaktadır.¹¹⁴ Söz konusu hakaret suçunu işleyen failin, hedef aldığı kişi yönünden tereddüt edilmeyecek şekilde açık olması, mağdurun şahsına yöneldiğinin açık ve anlaşılır olması durumunda söz konusu fiil, olgu isnadı ya da sövme suçuna muhatap olan her şahsı söz konusu hakaret suçunun mağduru olarak kabul etmek mümkün olacaktır.¹¹⁵ Mağdurun suçu anlama veyahut algılama yeteneğine sahip olmaması durumu mağdur olmasına etki etmemektedir. ¹¹⁶

Mağdurun sıfatının değişiklik göstermesine göre bazı durumlarda suçun niteliği değişim göstermekte ya da suçun nitelikli hallerinin uygulama alanı ortaya çıkmaktadır. Suçun mağdurunun Cumhurbaşkanı olması durumunda TCK m. 299 hükümleri uygulama alanı bulmakta iken mağdurun kamu görevlisi olması durumunda bu sefer karşımıza TCK m. 125/3 hükümleri kapsamında ağırlatıcı sebepler çıkmaktadır.¹¹⁷

Hakaret suçları seçimlik hareketli suçlardır.¹¹⁸ Zira kanun koyucu bu suç kapsamında somut bir eylem, olgu isnadı ve sövme fiillerine karşın cezai yaptırım uygulanmasını düzenlemektedir. ¹¹⁹

---

¹¹⁰ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.470 – 471.

¹¹¹ Özen,a.g.e.,s.476.

¹¹² Arısoy, a.g.e.,s.158.

¹¹³ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.472.

¹¹⁴ Yargıtay 4 CD. 2013/38862E – 2014/34608 K. 01.12.2014 T Sayılı ilmar; Bknz karşı görüş, Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.492; Bknz karşı görüş, Özen, a.g.e.,s. 477.

¹¹⁵ Kocaoğlu, a.g.e. s.67.

¹¹⁶ Özen, a.g.e, s.477.

¹¹⁷ Özen, a.g.e, s.478.

¹¹⁸Şen Ersan, “Hakaret Suçu” <http://www.sanalbasin.com/prof-dr-ersan-sen-yazdi-hakaret-sucu-32143227/> Erişim Tarihi 11.08.2019.

¹¹⁹ Ercan, a.g.e.,s.146.

Buradan hareketle söz konusu suçun oluşması için “bir kimsenin, onur, şeref, saygınlığına karşı bir hareketin olması ve sonuçları itibari ile bu hareketin rencide edici nitelik taşıması gerekmektedir.¹²⁰ Zira onur ve saygınlığı rencide etmeyecek nitelikteki olan yakınma, serzeniş, kişinin içinde bulunduğu çaresizliğin tezahürü olarak tavırlarının dışı vurumundan kaynaklı sözler¹²¹ hakaret suçunu oluşturmamaktadır.

Yüksek Yargının içtihat niteliğindeki uygulamalarında bu tür durumlarda hakaret suçunun ortaya çıkmadığını bu durumun “rahatsız edici, kaba ve nezaket dışı¹²² olan sözler”¹²³ olarak nitelendirmek gerektiğini belirtmektedir.¹²⁴ Yine aynı şekilde “beddua niteliğindeki” sözcüklerin sarf ediliyor olması da hakaret suçu kapsamında cezalandırılma dışı bırakılmaktadır.¹²⁵

Somut bir eylem olgu isnadında bulunma dışında kalmakla kişinin şeref ve saygınlığını rencide edici sözcükler sarf edilmesi durumunda sövme ortaya çıkmaktadır. Kişinin bedensel ya da zihinsel engeline ilişkin olarak yapılan yakıştırmalar, incitici benzetmeler, toplum içinde hoş karşılanmayacak sıfatlarda bulunmlar ve sinkaf edici sözler¹²⁶ söylenmesi durumunda sövme suçunun ortaya çıkacağını söylemek mümkündür.¹²⁷

2.2.5. Mağdurun Belirlenmesi

TCK m.126’da hakaret suçunun işlenmesinde açık bir şekilde belirtilmemekle; isnat üstü kapalı olarak yapılmış olsa dahi suçun niteliğinden hakaret edilen kişinin mağdur olduğu duraksamaya yer vermeyecek derecede açık ise bu durumda mağdurun ismi açık bir şekilde belirtilmiş sayılacağına ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu

¹²⁰ Koca, Üzülmez, a.g.e., s.475.

¹²¹ Ercan, a.g.e., s.147.

¹²² Yargıtay CGK 2017/978E - 2018/422K www.karartek.com.tr; Yargıtay CGK 2018/342E - 2018/378K www.karartek.com.tr.

¹²³ Ercan, a.g.e., s.148; Yargıtay CGK 2017/814 E. 2018/512 K www.karartek.com.tr.

¹²⁴ Öte yandan, her türlü ağır eleştiri veya Rahatsız Edici sözlerin hakaret suçu bağlamında değerlendirilmemesi, sözlerin açıkça, onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadını veya sövmek fiilini oluşturması gerekmektedir. Yargıtay CGK 2016/1169 E. 2018/490 K www.karartek.com.tr.

¹²⁵ Ercan, a.g.e., s.148; Yargıtay CGK 2014/2-328 E. 2014/386 K 16 www.karartek.com.tr; Yargıtay 4 CD 2012/13331 E. 2014/23990 K www.karartek.com.tr.

¹²⁶ Koca, Üzülmez, a.g.e., s.478.

¹²⁷ Ercan, a.g.e., s.149.

durum bize kişinin toplum içinde tanınan bir takma ad, lakab veyahutta kişiye özgülünen bir kelimenin hakarete¹²⁸ konu edilerek işlenmesi halinde o kişinin adı belirtilerek hakaret edilmiş sayılması gerektiğini göstermektedir.¹²⁹

TCK m. 126' da failin cezalandırılıp cezalandırılmayacağını tespit etmek açısından failin, hakaret içeren fiilinin, olgu isnadı ya da sövme hareketinin, hakaret olup olmadığının bilinmesi ancak mağdurun tespit edilebilir olmasına bağlıdır. Zira mağdurun tespit edilebilir olmadığı bir durumda faile ceza vermek mümkün olmayacaktır. Hakaret suçu TCK m. 125/3-a dışında kalan durumlarda failin hakaret suçundan cezalandırılabilmesi için gerekli soruşturma ve kovuşturmanın yapılabilemesi için mağdurun şikayetinin aranması ve bu şikayetin süreye tabi olduğunun bilinmesi gerekmektedir; mağdurun belirlenmesi hakaret suçunun oluşumu ve failin cezalandırılması süreçlerinde büyük önem arz etmektedir.

Suçun mağduru olunması için aranan şartın şahsiyet sahibi olunması gerektiği kanatindeyiz.¹³⁰ Doktrinde tüzel kişilerin suçun mağduru olup olamayacakları konusunda görüş ayrılıkları olduğunu söylemek mümkündür. Bir görüş tüzel kişilerin suçun mağduru olabileceklerini ancak; faili olamayacaklarını¹³¹ ikinci bir görüş mağdur olamamakla beraber suçtan zarar gören olabileceklerini,¹³² ifade etmektedirler. Bize göre, kanun maddesinde “*mağdurun şahsına yönelik bulunduğu duraksanmayacak bir durum varsa*” ifadesinin yer alması nedeni ile bu suçun mağdurunun şahısları olabileceği, tüzel kişilerin ise bu suçun mağduru olabilme ihtimallerinin olmadığı¹³³ sonucunu doğurduğu kanaatindeyiz.¹³⁴ Hakaret suçunun, mağdurun şahsına yöneldiğinin tereddüt edilmeyecek derecede açık olması halinde bu duruma muhatap olan her şahsı mağdur olarak kabul etmek mümkün olacaktır. Mağdurun suçu anlama veyahut algılama yeteneğine sahip olmaması durumu mağdur olmasına etki etmemektedir.¹³⁵

---

¹²⁸ Sınar, a.g.e. s.432.

¹²⁹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

¹³⁰ Arısoy, a.g.e.,s.158; bkz karşı görüş Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513; Özen, a.g.e.,s. 477.

¹³¹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.493.

¹³² Koca, Üzülmez, a.g.e.,472.

¹³³ Koca, Üzülmez, a.g.e.,471.

¹³⁴ Yargıtay 4 CD. 2013/38862E – 2014/34608 K. 01.12.2014 T Sayılı ilmaı, Bknz karşı görüş, Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.492; Bknz karşı görüş, Özen,a.g.e.s. 477.

¹³⁵ Özen, a.g.e.,s. 477.

Mağdurun sıfatının değişiklik göstermesine göre bazı durumlarda suçun niteliği değişim göstermekte ya da suçun nitelikli hallerinin uygulanma alanı ortaya çıkmaktadır. Suçun mağdurunun, Cumhurbaşkanı olması durumunda TCK m. 299 hükümleri uygulama alanı bulmakta iken mağdurun kamu görevlisi olması durumunda karşımıza TCK m. 125/3 hükümleri kapsamında ağırlatıcı sebepler çıkmaktadır.¹³⁶

2.2.5.1 Matufiyet Kavramı

Hakaret suçları yönünden mağdurun tespiti açısından önem arz eden matufiyet kavramının kanunlarımızda açıkça bir tanımı olmamakla beraber; Yargıtay içtihatları ile matufiyet kavramına işlerlik ve anlam kazandırıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.¹³⁷ Yargıtay tarafından matufiyet kavramının oluşup oluşmadığının her somut olayda olayın gelişimi, failin yönelimi ve ulaşmak istediği amaç ayrı ayrı değerlendirilerek sonuca ulaşıldığı görülmektedir.¹³⁸

Matufiyet kelime anlamı olarak, yönelmiş olma halini izah etmektedir. Failin hakaret suçunu işlerken mağdurun ismini açıkça belirtmediği ancak suçun mağdurun şahsına yönelik işlendiğinin duraksanmayacak şekilde anlaşılıyor¹³⁹ olması durumunda¹⁴⁰ failin, mağdurun ismini belirterek hakaret suçunu işlediği hüküm altına alınmaktadır.¹⁴¹

---

¹³⁶ Özen, a.g.e, s. 478.

¹³⁷ Koca, Üzülmüş, a.g.e.s.472.

¹³⁸ Sanığın aşamalarda, kolluk kuvvetleri ile mülki amirlere emir ve talimat verme yetkisine sahip siyasi iradenin yetkililerini eleştirmek amacıyla söz konusu açıklamaları yaptığı şeklindeki savunmaları ve sanığın 23.03.2013 tarihli istişare toplantısındaki ifadeleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, konuşmanın yapıldığı tarihte güncelliği olan ve kamuoyunda çok tartışılan çözüm sürecine eleştiri getiren sanık tarafından konuşmasının devamında sarf edilen sözlerin siyasi muhatabının kim olduğu açıkça belli olmamakla birlikte katılanlara yönelik olmadığı ve muhatabının katılanlar olmaması nedeniyle hakaret suçunda Matufiyet şartının da gerçekleşmediğinin anlaşılması karşısında, beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi, Yargıtay 18 CD 2015/40872 E. – 2017/10818 E. www.karartek.com.tr.

¹³⁹ Şen Ersan. “Hakaret Suçu” <http://www.sanalbasin.com/prof-dr-ersan-sen-yazdi-hakaret-sucu-32143227/> Erişim Tarihi 11.08.2019.

¹⁴⁰ Koca, Üzülmüş, a.g.e.,s.472.

¹⁴¹ Sanığın, aracını benzininin bitmesi nedeniyle park yasağı olan yol kenarına parketmesi nedeniyle müşteki polislerce uyarılması, durumu anlatmasına rağmen polislerce aracın bulunduğu yerden alınmasının istenmesi, bu sebeple sanık ile müştekiler arasında sözlü bir tartışmanın çıkması, durumun müştekiler tarafından anlayışla karşılanmamasına sinirlenen sanığın, bu olaydan duyduğu öfke ile aracına vurarak “elin gavur memlektinde bile polis her türlü yardımı yapıyor, bu a...na ko...mun yerinde polis bizi adam yerine koymuyor” biçimindeki sözleri söylemesi biçiminde gelişen olayda, sanığın konuşma şekli ve içeriği bir bütün halinde değerlendirildiğinde, tepkisel ve kaba nitelikteki bu

Failin suç işleme kastı ile hareket etmesine karşın mağdurun tespitinin eksik ya da hatalı yapılması veyahut hiç yapılamaması durumunda karşımıza işlediği suçun cezasını çekmeyen bir fail ortaya çıkabilmektedir. Söz konusu hakaret suçlarının internet iletişim araçları aracılığı ile işlenmesi ve bu türde işlenen hakaret suçlarının yayılma hızları dikkate alındığında hakarete uğrayan ve bu hakarete maruz kaldığının on binlerce insan tarafından tanık olunduğunun mağdur tarafından bilinmesi halinde mağdurun uhdesinde bu durumun yarattığı telafisi mümkün olmayan zararların ortaya çıkacağını kabul etmek gerekmektedir.¹⁴²

İşte bu nedenle matufiyet kavramı ile kanun doğrudan mağdurun adı zikredilmemiş, dolaylı yollardan mağdura yönelik bir hakaret fiilinin işlediği durumlarda fail hakkında mağdura karşı direk olarak bu fiil işlemiş gibi ceza verilmesini amaçlayan yerinde bir kanuni düzenlemeye yer verilmiştir. Şöyle ki,

TCK m. 126’ da failin cezalandırılıp cezalandırılmayacağını tespit etmek açısından failin, hakaret içeren fiilinin, olgu isnadı ya da sövme hareketinin, hakaret olup olmadığının bilinmesi ancak mağdurun tespit edilebilir olmasına bağlıdır. Mağdurun isminin açık olarak zikredilmeden hakaret edilmesi durumunda matufiyet ilkesi gereğince tespit yapılmaktadır¹⁴³. Matufiyet, hakaret fiilinin mağdura yönelik olduğunun tereddüde yer vermeyecek şekilde mağdura karşı işlendiğini¹⁴⁴ ve bu durumda failin cezalandırılmasını izah etmektedir. Failin, hakaret içeren fiilinin açık bir şekilde mağdurun adının içermediği durumlarda fiil, olgu isnadı ya da sövme fiillerinin mağdura ilişkin yapıldığının hiç tereddüde yer vermeyecek şekilde anlaşılıyor olması halinde matufiyet ilkesi gereğince mağdura yöneldiğinin anlaşılması gerektiği açıktır¹⁴⁵ “eğer niteliğinde ve mağdurun şahsına yönelik bulunduğu duraksanmayacak bir durum varsa, hem ismi belirtilmiş ve hem de hakaret açıklanmış sayılır.¹⁴⁶” denilmek suretiyle matufiyet kavramına açıklık

---

sözlerinin müştekilere yönelik olmadığı, muhatabının müştekiller olmaması nedeniyle de hakaret suçunda Matufiyet şartının gerçekleşmediği anlaşılacakla, unsurları oluşmayan suçtan sanığın beraati yerine, mahkumiyetine karar verilmesi, Y 18 CD 2015/ 41713 E. – 2017/ 14399 K. www.karartek.com.tr.

¹⁴² Kocaoğlu, a.g.e. s.66.

¹⁴³ Ercan, a.g.e.,s.147.

¹⁴⁴ Matufiyet kavramı.

¹⁴⁵ Aydın Devrim, Türk Ceza Kanunu’nda Hakaret Suçu, Prof. Dr. Centel’ e Armağan, s. 885.

¹⁴⁶ Aydın, a.g.e.,s.886.

getirmiştir. Matufiyet kavramı tam anlamı ile Yargıtay içtihatları doğrultusunda kimlik kazanmış bir terim olarak hakaret suçunda yerini bulduğunu söylemek mümkündür.¹⁴⁷

2.2.6. Hukuka Uygunluk Nedenleri

Kanun koyucu hakkın icrası kapsamında yer alan mağdurun rızası, haber verme hakkı, ihbar – şikayet hakkı, terbiye hakkı, eleştiri ve savunma haklarının yer alacağını ve hakların kullanımı aşamasında belirli kriterlere uygun olarak bu hakların kullanımı nedeni ile suç oluşmayacağını hüküm altına almaktadır. Hukuka uygunluk nedenleri, failin işlediği suçu, kanuna göre maddi¹⁴⁸ açıdan cezalandırmayı gerektirecek şekilde işlemiş olmasına karşın kanunda sayılı bazı hallerin varlığı halinde fail hakkında ceza verilmeyeceğini ifade etmektedir.

Hukuka uygunluk nedenlerinden ilki mağdurun rızasıdır. Fail tarafından, mağdurun uhdesinde gerçekleştirilen hakaret suçunun gerçekleştiği an ya da öncesi bir süreçte mağdurun içinde bulunduğu duruma rıza göstermesi halinde¹⁴⁹ bu takdirde failin hakaret suçundan cezalandırılması mümkün olmamaktadır.¹⁵⁰

İkinci olarak, hakkın icrasından kaynaklanan nedenler arasında kanunun tanımış olduğu eleştiri hakkından söz edilmektedir. Burada önemli olan konu eleştiri hakkının bilimsel, kültürel, sanatsal, politik ve benzeri bir çalışma hakkında kendi düşüncelerini iletmek amacı ile hareket eden kişinin hareketinin; hakaret değil, eleştiri¹⁵¹ veya fikir beyanı¹⁵² olarak ortaya çıkmasını sağlamaktır. ¹⁵³Bu durum ile sağlanan amaç kişilerin eleştiri¹⁵⁴ hakkı, çok sesliliğin ve üretkenliğin oluşmasına imkan vermektedir.¹⁵⁵

---

¹⁴⁷ Matufiet yargısal kararlarda, yayın ile şeref ve haysiyetine veya özel yaşamına dolayısıyla kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu iddia eden yönünden varlığı aranan önemli bir koşul olarak tarif edilmiş, matufiyetin varlığını kabul için o yayında veya konuşmada, ya kişinin adından açıkça söz edilmesi ya da konunun, sıfatının gösterilmesi veya bunlardan söz edilmese dahi yayın içeriğinden bu kişinin amaçlandığı, sözlerin ona yönelik olduğunun anlaşılması veya anlaşılabilir olması şartları aranmıştır. Y 4 CD 2016 /2484 E. – 2017 / 8245 K. www.karartek.com.tr.

¹⁴⁸ Toroslu, a.g.e.,s.135-136.

¹⁴⁹ Özen, a.g.e.,s.499.

¹⁵⁰ Demirbaş, a.g.e., s. 253 – 254.

¹⁵¹ Soyaslan, a.g.e, s.326 - 327.

¹⁵² Arısoy, a.g.e.,s.175.

¹⁵³ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi,s.99.

¹⁵⁴ Y. 4. CD'nin 18. 09. 2006 Tarih 2005/7706 E, 2006/14025 K. www.kazancı.com.tr.

¹⁵⁵ Soyaslan, a.g.e., s.326 - 327.

Bir diğerk hukuka uygunluk nedeni ise anne – babanın ve eğitmen kişilerin çocuk üzerindeki disiplin hakkından kaynaklanan durumlardır.¹⁵⁶ Burada özellikle öğretmen yönünden fiilin suç oluşturmaması için mağdur üzerinde disiplini oluşturma ve terbiye haklarının kullanıldığının açık bir şekilde tespiti gerekmektedir. Gelişen ve değışen toplum değerlerine bakıldığında artık disiplin ve terbiye yetkisinin kullanım alanı daralmakta,¹⁵⁷ çocuğun birey olarak daha özgür hareket edebilmesi amacı güdülmektedir. Söz konusu yetkinin kullanımı açısından mağdur üzerinde tamamen terbiye veya disipline etme amacı ile hareket edildiği takdirde suç konusu fiil artık suç olmaktan çıkmaktadır.¹⁵⁸ Örnek vermek gerekirse “sınıfta sürekli arkadaşlarını rahatsız eden bir öğrenciyeye, öğretmeni tarafından “hem tembelsin, hem de yaramazlık yapıyorsun” şeklinde uyarıda bulunulması terbiye verme ve disipline etme yetkisinden kaynaklı olarak hukuka uygunluk nedeni sayılmakta iken “sen ne kalitesiz bir çocuksun, senden bir halt olmaz” gibi sözcüklerin yetkisini aştığını ve artık hukuka uygunluk nedenleri dışına çıkarak suç kapsamına girdiğini söylemek mümkündür.¹⁵⁹

Basın özgürlüğü kapsamında haber alma niteliği olan bilgilerin paylaşılması durumunda da hukuka uygunluk nedenlerinin ortaya çıkacağını kabul etmek gerekir.¹⁶⁰ Burada önemle olan durum haber verme gayreti içindeki kişinin bu haberinin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.¹⁶¹ Haber vermenin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi için haberin güncel olması, gerekli olması, kamuyu ilgilendiren bir konuda ve bilinmesinde kamusal bir faydanın bulunması gerekmektedir. Ayrıca olayın aktarımı ile haber konusu durum arasında anlatım biçiminde paralellik olması durumunda¹⁶² basın özgürlüğü gereğince cezalandırmaya gidilemeyeceği hukuka uygunluk nedenlerinin var olduğu göz önünde bulundurulmaktadır.¹⁶³ Görevin ifası¹⁶⁴ nedeni ile devlet memuru tarafından işlenmiş hakaret suçlarında hukuka uygunluk nedenlerinin varlığı durumunda cezalandırma yapılmamaktadır.¹⁶⁵

---

¹⁵⁶ Soyaslan, a.g.e.,s.328.

¹⁵⁷ Özen, a.g.e.,s. 497- 498.

¹⁵⁸ Soyaslan,a.g.e.,s.326 - 327.

¹⁵⁹ Demirbaş, a.g.e.,s.257.

¹⁶⁰ Soyaslan, a.g.e.,s.328.

¹⁶¹ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.486-487.

¹⁶² Özen, a.g.e. ,s.497-498.

¹⁶³ Demirbaş, a.g.e.,s.295-296.

¹⁶⁴ Demirbaş, a.g.e., s.259.

¹⁶⁵ Özen, a.g.e.,s.497 - 498.

Yine Yasama, Yürütme ve Yargı faaliyetlerinin sürdürülmesinde hukuka uygunluk nedenleri karşımıza çıkmaktadır.¹⁶⁶ Özellikle yargı faaliyet içinde yargıcın kararında, savcının iddianamesinde, avukatın savunmasında, bilirkişinin raporunda ve tanığın beyanında söyledikleri ve sarf ettiği sözcüklerin suç konusu oluşturup oluşturmadığının incelenmesi açısından yargı neticesinde verilecek nihai kararın mutlak doğruya ulaşmasına hizmet ettiği ideali üzerinden düşünmek gerektiğinden¹⁶⁷ burada ortaya konulan ifade beyanların gerçek ve gerekli olmasına bağlı olarak sarf edilen sözlerin hukuka uygunluk kapsamında kalacağı açıktır.¹⁶⁸ Burada karşımıza farklı doktrinsel görüşler çıkmaktadır. Zira bir görüş iddia ve savunma anında sarf edilen ve hakareti oluşturan sözcüklerin uyumsuzlukla ilgili olmakla faydalı olması gerektiğini savunurken diğer bir görüş iddia ve savunma anında sarf edilen ve hakareti oluşturan sözcüklerin uyumsuzlukla ilgili olmasını kafi görmüş ek olarak faydalı olmasını aramamıştır¹⁶⁹ kanun gerekçesi irdelemeye alındığında faydalı olma kriterinin aranmadığı ve sarf edilen sözcüklerin somut olayla alakalı olmasının yeterli olduğunu görmek mümkün olmaktadır.¹⁷⁰ İlgili yasa hükmü gereğince idare ve yargı mercilerine yapılan başvurular sırasında yapılacak hakaret içeren isnatların gerçek olması ve somut olgulara dayanması şartı ile iddia ve savunma hakkı kapsamında değerlendirmeye tabi olacağını hüküm altına alınmaktadır.¹⁷¹ Yasa koyucunun bu maddeyi eklemekteki maksadı Hukuk Devleti olmanın gerektirdiği vatandaşların her türlü konuda bilgi alma ve hak arama gibi temel haklarının kullanımının önünü açmak kullanımını kolaylaştırmaktır. Bu madde kapsamında ileri sürülecek olan isnatların iddia ve savunma hakkı kapsamına dahil edilebilmesi için idari ya da yargı mercilerine resmi olarak somut vakalara dayanan¹⁷² bir dilekçe başvurulmuş olması şartı gerekmektedir.¹⁷³

---

¹⁶⁶ Soyaslan, a.g.e.,s.331 - 332.

¹⁶⁷ Koca, Üzülmüş, a.g.e.,s.484 - 485.

¹⁶⁸ Soyaslan, a.g.e., s.334 - 335.

¹⁶⁹ Sınar, a.g.e. s.447.

¹⁷⁰ Özen, a.g.e.,s.498 - 499.

¹⁷¹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.507.

¹⁷² Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.510.

¹⁷³ Şen Ersan. "Hakaret Suçu" <http://www.sanalbasin.com/prof-dr-ersan-sen-yazdi-hakaret-sucu-32143227/> Erişim Tarihi 11.08.2019.

Anayasa m.36 – Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. (1) Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz. Düzenlemesi yer almaktadır, hak arama hürriyeti kapsamında idari ve yargı mercilerinde iddia ve savunma sunarken ortaya atılan isnatların muhakkak hukuki, idari, cezai olaya ilişkin olması ve olayın aydınlatılması kapsamında ileri sürülmesi gerekmektedir. Aksi bir durumda iddia ve savunma hakkı kapsamında kalmayan, somut olayın aydınlatılması adına bir katkı sunması ihtimali olmayan, kişilerin özel hayatına dair olan bazı durumların somut isnatlara dahil edilmesinin imkanı olmadığı bu durumu kanunun korumayacağı açıktır. Ancak uygulamada somut isnat kavramı savunmaların ve iddiaların ileri sürülmesi aşamasında ortaya atılan iddialar olmakla; bu iddiaların ve bu iddialara karşı yapılan savunmaların olaya ilişkin gerçeğe ulaşmak adına öne sürülüp sürülmediğinin kanıtlanma imkanının bazı durumlarda çok zor olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Ayrıca 765 sayılı yasa döneminde kanun metninde yer alan iddia ve savunma hakkı ileri sürülürken sınırın aşılması halinde bu haktan yararlanmanın mümkün olamayacağına dair düzenlemenin 5237 sayılı kanunda yer almıyor olması nedeni ile uygulayıcıların bu konuda gerekli özen ve hassasiyeti gösterememelerine neden olduğu görülmektedir.¹⁷⁴

2.2.7. Suçun Nitelikli Halleri

Hakaret suçunun ağırlatıcı nedenleri TCK m. 125/3 maddesinde düzenleme altına alınmış olmakla; hakaret suçunun kamu görevlisine karşı görevi dolayısı ile hakaret suçunun işlenmiş olması; kişinin, dini, siyasi ,sosyal felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerinin açıklanması, bu kanaatlerin değiştirilmesi, yayması ve mensubu bulunduğu dinin emirlerine ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı hakaret suçunun işlenmiş olması nedeniyle, kişinin mensup olduğu dinin kutsal saydığı değerlere karşı hakaret suçunun işlenmesi ve alenen hakaret suçunun işlenmesi durumlarında hakaret suçunun ağırlatıcı nedenleri olarak yer almaktadır. Failin söz

---

¹⁷⁴ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.486.

konusu hakaret suçunu işlerken suçun ağırlatıcı sebeplerinin yer alması durumunda failin cezasının alt sınırının altı aydan az olamayacağını düzenlenmektedir.

İlgili maddenin a fıkrasında; a) *Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı*, mağdurun kamu görevlisi olması hali düzenleme altına alınmıştır. Kamu görevlisinin kim olduğu hususu 5237 sayılı yasanın 6/c bendinde “*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” olarak ifade edilmiştir.¹⁷⁵

Durum bu olmakla kamu görevlisi hakkında hakaret suçunun ağırlatıcı sebep olması için görevi dolayısı ile ve görevi sırasında failin hakaretine maruz kalması gerektiği anlaşılmalıdır.¹⁷⁶ Bu bent yönünden en önemli husus hakaret suçunun ağırlatıcı nedeninin uygulama alanı bulabilmesi için kamu görevlisinin, görevi nedeni¹⁷⁷ ile failin hakaretine maruz kalması gerektiği açıktır.¹⁷⁸ Bu durumun gerçekleşmemesi halinde oluşacak hakaret basit hakaret hükümlerine göre karara bağlanacaktır. Söz konusu hakaretin sosyal medya araçları kullanılarak yapılması halinde atılacak olan mail, ileti veyahutta yapılan bir paylaşımda mağdurun kamu görevlisi olması ve kamu görevini yerine getirirken yapmış olduğu işlemlerden dolayı bu şekilde bir hakaret ile karşı karşıya kalması halinde,¹⁷⁹ hakaret suçunun ağırlatıcı nedenleri uygulama alanı bulabilecektir.¹⁸⁰ Bu duruma bir örnek vermek gerekirse trafik polisi tarafından hatalı

---

¹⁷⁵Sanığa ait numaradan 156 Jandarma ihbar hattının aranıp asılsız ihbar yapılması sonrasında dosyadaki görev belgesine göre önleyici kolluk görevi bulunan katılanların ihbarın aslının araştırılması amacı ile ihbarda bulunan ve sanığa ait numarayı aramaları neticesinde hakaret olaylarının meydana gelmesi, sanığa ait ... numaralı hatta ait iletişim kayıtlarının incelenmesinde; olayın başlangıcının bu numaranın 03/07/2009 tarihinde saat 01:27'de 156 Jandarma hattını aradığının tespit edilmesi dolayısıyla katılanların suç işlenmesinin önlenmesi ve ihbarın değerlendirilmesi görevleri nedeni ile hakaret suçlarının mağdurları olduklarının anlaşılması karşısında sanıkların hakaret suçunu kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işledikleri anlaşılma ile tebliğnamedeki hakaret suçlarından bozma görüşüne iştirak edilmemiştir. Yargıtay 18. Ceza Dairesi 2015/45106 E., 2017/15417 K. www.karartek.com.tr

¹⁷⁶ Bakınız karşı görüş, Özen, a.g.e., s. 502 - 503.

¹⁷⁷ Kocaoğlu, a.g.e. s.71.

¹⁷⁸ Ercan, a.g.e., s.151.

¹⁷⁹ Sınar, a.g.e. s.448.

¹⁸⁰Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 02.03.2010 gün 9-259-47 sayılı kararında belirlendiği gibi, Olayın gelişimi sırasında sanığın, cebir ve/veya tehdit kullandığı polis memuru olan müştekiler suçun mağduru, kamu idaresi ise suçtan zarar gören konumundadır. ‘Görevini Yaptırmamak İçin Direnme’ suçunun 5237 sayılı TCK’nin ‘Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar’ başlıklı bölümünde düzenlenmiş olması da kamu görevlilerinin suçun mağduru olamayacakları anlamına gelmemektedir. Aksinin kabulü halinde, görevleri dışında kendilerine karşı cebir ve/veya tehdit kullanılması halinde

yere park edilen aracın çekilmesi nedeni ile aracın çekilen vatandaş tarafından sosyal medya hesabı üzerinden paylaştığı “polis memuru Ahmet Mehmet şerefsizi sen benim arabamı nasıl çekersin” tarzında bir mesajı hakaret suçunun kamu görevlisine karşı görevi dolayısı ile görevi süresinde yapılması nedeni ağırlatıcı neden¹⁸¹ olarak cezanın arttırılmasına hatta cezanın yasada belirtilen altı sınır olan üç ayın, altı ay olarak yükseltilecek cezai işlem uygulanmasını gerektirmektedir. Somut olayımızda kamu görevlisinin, görevi süresinde hakarete maruz kalmış olmasını incelemekle; kamu görevlisinin görevden ayrılmış olması verilecek halinde cezanın ağırlatıcı hükümlerinin uygulanmasına engel olacak bir durum olmadığını da belirtmek gerekmektedir. Görevi kötüye kullanma durumunun ortaya çıkması halinde fail açısından nitelikli hal uygulanmayacağı gibi ortaya çıkan duruma göre haksız tahrik indirimi söz konusu olabilmektedir.¹⁸²

İlgili maddenin b fıkrasında; yasa koyucu düzenleme yaparken sınırlı sayı ilkesi olarak adlandırılan numerus clausus¹⁸³ ilkesini benimsendiğini söylemek mümkündür.¹⁸⁴ Yani failin, mağdurun mensup olduğu dine, siyasi, sosyal, felsefi inanç,¹⁸⁵ düşünce ve kanaatlerine karşı hakarete bulunması bunların mağdur tarafından açıklanmasına, yaymasına kısacası yukarıda belirtilen alanları ile ilgili görüş, düşünce ve inançları nedeni ile hakarete uğraması dolayısı ile fail hakkında hakareten suçundan verilecek olan ceza arttırılacaktır.¹⁸⁶ Bu madde metninde sayılmayan bir alana ilişkin yapılan hakaretin bu madde emsal gösterilerek hakaret suçunun ağırlatıcı hükümlerinin uygulanması ise mümkün görünmemektedir.¹⁸⁷

İlgili maddenin c fıkrasında; Bu düzenlemenin laik devlet anlayışı gereğince kişilerin dini görüşlerine devletin eşit olarak yaklaşması nedeni¹⁸⁸ ile devleti oluşturan bireylerin de bu konuda saygılı davranmasını amaçladığı görülmektedir.¹⁸⁹

---

işlenen bu suçların mağduru olacaklarında kuşku bulunmayan kişilerin, aynı suçlara görevlerinin ifası sırasında kamu görevlisi sıfatıyla maruz kaldıklarında ise suçun mağduru olmadıklarını ileri sürmek çelişkisine düşülecektir ki, bunun yasal bir dayanağı bulunmamaktadır; Yurtcan Erdener, a.g.e.,s.148.

¹⁸¹ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.494.

¹⁸² Özen, a.g.e.,s. 502 - 503.

¹⁸³ Yurtcan, a.g.e.,s.17.

¹⁸⁴ Özen, a.g.e.,s.502 - 503.

¹⁸⁵ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi.,s.97.

¹⁸⁶ Ercan, a.g.e.,s.152.

¹⁸⁷ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.495.

¹⁸⁸ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.495.

¹⁸⁹ Ercan, a.g.e.,s.152.

2.2.7.1 Suçun Alenen İşlenmesi

TCK m. 125 /4 fıkrası uyarınca hakaret suçunun alenen işlenmesi durumunda faile verecek olan cezanın altında bir oranında arttırılması düzenlenmektedir. Kanun koyucu burada kişinin onur, şeref, saygınlık gibi değerlerinin rencide edilmesinde, rencide edici durumun mağdur dışında kalan ve olay ile hiç alakası olmayan kişilerin buldukları topluluklar içinde ifade edilmesi nedeni ile kişinin uhdesinde daha fazla üzüntü yaratacak sonuçlar doğuracağına kanaat etmekle, hakaret suçunun alenen işlenmesi durumunda faile daha ağır bir ceza vermek gerekeceği (*Değişik: 29/6/2005 – 5377/15 md.) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altında biri oranında artırılır.*Hükmü düzenlemesine yer verilmektedir. Bu düzenleme hakaret suçunun incelemesi açısından aleniyet ilkesinin önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Aleniyet ilkesinin kapsamına dair yapılan inceleme bizim tez çalışma konumuz olan sosyal medya aracılığı ile yapılan hakaret suçlarının soruşturulması, kovuşturulması ve cezalandırılmasında konularında da önem arz etmesi nedeni ile çalışmamızda geniş bir uygulama alanı bulmaktadır.¹⁹⁰

2.2.7.2. Aleniyet Kavramı

Bir insan topluluğunun koşulsuz bir arada bulanabildiği bir alanda hakaret söyleminde bulunulması ve bu durumun toplulukta bulunan insanlar tarafından işitilmesi¹⁹¹ olasılığının var olması durumunda hakaret suçunun alenen işlenmesi hali gündeme gelmektedir.¹⁹²Şahsa ait özel mülk içinde topluluğa karşı yapılan söylemler içindeki sözcüklerin hakaret fiilini içermesi durumunda fail hakkında suçun alenen işlenmiş sayılması mümkün olmamakla; ağırlatıcı neden uygulanması mümkün görünmemektedir.¹⁹³ Aleniyet kavramında önemli olan husus mağdur ya da fail ile hiç alakası dahi olmayan insanlar tarafından, olayın duyulmasına imkan sağlayacak şekilde¹⁹⁴ hareket edilmesi hususudur.¹⁹⁵Sosyal medya ağları üzerinden hakaret

¹⁹⁰ Gülseren, a.g.e.,s.19.

¹⁹¹ Koca, Üzülmöz ,a.g.e. s.495.

¹⁹² Ercan, a.g.e.,s.152.

¹⁹³ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.495.

¹⁹⁴ Ercan, a.g.e.,s.152.

¹⁹⁵ Tepe İlker, “ İnternet Ortamında İşlenen İçerik Suçlarında Aleniyet Sorunu”, (çevrimiçi), <http://epetrekli.blogspot.com/2013/11/internet-ortaminda-islenen-icerik.html>, Erişim tarihi: 10.02.2019.

suçunu ele aldığımız çalışmamızda aleniyet ilkesinin farklı bir önemi olduğuna değinmiştik. Zira gelişen teknoloji ve insanların sosyal medya kullanıcılarının artması neticesinde artık sosyal medya ağları da birer sanal toplum merkezleri haline geldiği açıktır. Zira kişisel olarak kullanılan sanal ortamlar dışında kalan facebook, twitter, swarm, instagram gibi sosyal medya ağları internet kitle iletişim aracı olarak kullanılıyor olmaları nedeni ile bu ağlar üzerinden işlenen hakaret suçlarının aleniyet ilkesinin şartlarını gerçekleştirdiğinin kabulü mümkün görünmektedir. Durum bu olmakla Yüksek mahkeme içtihatlarında sosyal medya ağlarından ve cep telefonundan gönderilen kişisel mesajın aleniyet unsurunu gerçekleştirmediğini kabul etmektedir.¹⁹⁶

2.2.7.3. Kurul Halinde Çalışanlara Karşı Hakaret

TCK m. 125- (5) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/15 md.) fıkrası uyarınca kamu görevlilerinin kurul halinde çalışmalarını yerine getirdikleri sırada görevlerinin gereğini yerine getirmeleri dolayısı ile hakarete uğramaları durumunda failin işlemiş olduğu hakaret suçunun kurulun tamamına yönelik olarak yapılmış sayılacağını düzenlemektedir. Bu durumda faile ceza verilirken zincirleme suça ilişkin madde hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Bu düzenleme ile zincirleme suçun uygulama alanı bulması amaçlanmıştır. TCK m. 43/2 uyarınca zincirleme suç için aynı suç kavramından bahsetmektedir. Aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesinde faile tek ceza verilmesi gerekmektedir. Hakaret suçlarında konuyu ele almak gerekirse, failin bir grubu kast ederek tek bir hareket ile (hareketten kasıt, hakaret fiilidir) aynı anda bu grupta yer alan birden fazla kişiye karşı hakarete bulunması durumunda¹⁹⁷ faile verilecek olan ceza grupta yer alan kişi sayısına göre değil tüm mağdurların¹⁹⁸ tek kişi gibi sayılması ve tek ceza verilmesini düzenlemektedir. Yasa koyucu bu düzenlemeyi yapmış olmakla beraber; fail hakkında verilecek olan cezada ¼' ünden, ¾' ne kadar cezanın arttırılacağını da hüküm altına almıştır.¹⁹⁹

¹⁹⁶ Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2013/28890 E. 2015/39184 K. 03.12.2015 T. www.kazanci.com.tr.

¹⁹⁷ Yurtcan, a.g.e., s.23.

¹⁹⁸ Centel, Zafer, Çakmut, a.g.e.,s.217.

¹⁹⁹ Veli Özer Özbek v.d.,Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi,Ankara, 2015, s.479.

2.2.8. Cezayı Hafifleten Ortadan Kaldıran Haller

Haksız bir fiile karşılık olarak meşru savunma hakkının kullanılması durumunda da hukuka uygunluk nedenleri ortaya çıkmaktadır. Zira TCK m. 129/1 maddesinde, “*Hakaret suçunun haksız bir fiile tepki olarak işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte birine kadar indirilebileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.*” İfadesi yer almakla beraber; yine aynı kanunun 129/2 maddesinde, “*Bu suçun, kasten yaralama suçuna tepki olarak işlenmesi halinde, kişiye ceza verilmez*” şeklinde düzenleme yer almaktadır.

Kanun söz konusu suçlar kapsamında bir haksız fiile maruz kalınması durumunda cezasızlık halinin gündeme geleceğini ifade etmekte bu durumda bu suçlardan ötürü haksız fiile karşılaşan mağdurun failinin belirli şartlarda meşru savunma sayılacağı değerlendirilmesini yapmamızda bir sakınca olmadığını göstermektedir.²⁰⁰ Hakaret suçunun mağduru, failin hakaretine maruz kalmayı hak edecek derecede faili tahrik etmiş ve failin bu tahrik nedeni ile bir isnatta bulunmasına sebep olduğu durumlarda;²⁰¹ failin, bu isnatta bulunmasına sebep olan mağdurun fiiline bakılmalı ve mağdurun haksız hareketinin ağırlık derecesine ve bu haksız hareketin faili suç isnadında itmesinde fail uhdesinde yarattığı üzüntü derecesine bakılarak fail hakkında cezasının indirilmesine ya da ceza vermekten geri durması²⁰² kararı verilmesini ifade etmektedir.²⁰³ Failin haksız fiilinin sebebinin mağdurun faille yönelik haksız hareketinden kaynaklanması ve her iki hareket arasında illiyet bağı olması halinde fail hakkında yasa hükümleri uygulama alanı bulabilmektedir.²⁰⁴

Maddenin ikinci fıkrasında faille karşı işlenen haksız yaralama fiiline karşı hakaret suçunun işlenmesi durumunda faili cezalandırmamaktadır.²⁰⁵ Burada önemli olan failin, mağdura yönelik olarak hakarete bulunmasının cezasızlık dışında kalması için failin haksız yaralamaya maruz kaldığı anda hakaret suçunu işlemiş olması

²⁰⁰ Özen, a.g.e.,s.506; Yargıtay 3 Ceza Dairesi 2015/31001 E. 2016/9939 K. 19.04.2016 T. www.kazanci.com.tr; Yargıtay 3 Ceza Dairesi 2015/26903 E. 2016/7618 K. 24.03.2016 T. www.kazanci.com.tr.

²⁰¹ Sınar, a.g.e.,s.453.

²⁰² Ercan, a.g.e.,s.153.

²⁰³ Yargıtay 1 Ceza Dairesi 2014/1000 E. 2014/3500 K. 12.06.2014 T. www.kazanci.com.tr.

²⁰⁴ Özen, a.g.e.,s.493 - 494.

²⁰⁵ Koca, Üzülmöz, a.g.e.,s.498 -499.

gerekmektedir. Aksi bir durumda yaralanma olayı üzerinden zaman geçmesi ile yaralanan kişi tarafından kendisini yaralayan kişiye karşı bir hakarete bulunulmasının yasa hükmü koruma kapsamına alınmadığı açıktır. Yargıtay ilgili Ceza Daireleri bu kapsamda içtihat oluşturduğunu söylemek mümkündür.²⁰⁶

Maddenin üçüncü ve son fıkrasında bu sefer karşılıklı hakaret suçunun işlenmesi durumunda yasa hükmünün ne şekilde uygulanacağı belirlenmiştir. Burada karşılıklı olarak hakaret fiilinin meydana geldiği durumda ilk hakaret eden kişinin hakaret fiilinin haksız olması gerekmektedir. Aksi durumda hakarete bulunan kişinin bu isnadı suç teşkil etmemektedir. Karşılıklı olarak hakaret suçunun işlenmesinde hakaretin birbirini takip eder şekilde işlenmesi ve hakaret etme biçimleri yönünden birbiri arasında illiyet bağı olması gerekmektedir.²⁰⁷ Hakim, olaya sebebiyet veren tarafa veya her iki tarafa, fiilin işlenme şeklini dikkate alarak yasa da belirtilen sınırlar çerçevesinde ceza indirimini uygulayabileceği gibi ceza vermeme yönünde takdir kullanabilmektedir.²⁰⁸

2.2.9. Özel Cezasızlık Sebepleri

2.2.9.1. İsnadın İspatı

Failin, mağdura yönelik suç isnadında bulunması halinde bu somut isnadın ispatının fail tarafından yerine getirilmesi suç isnadının gerçekliğini ortaya çıkarması ya da söz konusu suç isnadı açısından mağdur hakkında kesinleşmiş bir yargı kararı²⁰⁹ ile mağdura yöneltilen suç isnadının haklılığının ispatlanmış olduğu²¹⁰ durumlarda fail hakkında cezalandırmaya gidilmeyeceği²¹¹ hüküm altına alınmıştır.²¹²

İspat hakkına ilişkin olarak Anayasamızın m.39 “ispat hakkı” başlığı ile “kamu görev ve hizmetlerinde bulunanlara karşı, bu görev ve hizmetleri yerine getirmesi ile ilgili olarak yapılan isnatlardan dolayı açılan Hakaret davalarında sanık isnadın

²⁰⁶ Yargıtay 1 Ceza Dairesi 2015/2785 E. 2015/3761 K. 09.06.2015 T. www.kazanci.com.tr.

²⁰⁷ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.499 - 500.

²⁰⁸ Yargıtay 1 Ceza Dairesi 2015/4261 E. 2016/2512 K. 11.04.2016 T. www.kazanci.com.tr.

²⁰⁹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

²¹⁰ Koca, Üzülmez, a.g.e. s.490.

²¹¹ Ercan, a.g.e.,s.148.

²¹² Gülseren, a.g.e.,s.18; Ercan, a.g.e.,s.152.

doğruluğunu ispat hakkına sahiptir.²¹³ Bunun dışındaki hallerde ispat isteminin kabulü ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunması veya şikayetçinin ispata razı olmasına bağlıdır” şeklinde ifade edilmektedir.²¹⁴

Anayasal düzenleme çerçevesinde kamusal bir hizmet gören ve bu hizmetini yerine getirdiği sırada görevi ile alakalı olarak tarafına bir isnatta bulunulan mağdurun haklı olup olmadığının araştırılması adına mağdura bu yöneltile isnadın doğruluğunu ispat hakkı faile verilmiştir. Bununla sağlanmak istenen amaç failin isnadında haklı olması ve isnadını ispat etmesi halinde failin cezalandırılmasını gerektiren bir durum kalmayacağıdır.²¹⁵

Kamusal bir hizmetin verilmediği ve mağdurun kamu görevini gören bir kişi olmadığı durumlarda failin ispatı ancak kamu yararı bulunması ya da mağdurun ispata razı olması halinde ispat elverişli hale gelecek ve devamında fail tarafından bu isnadın ispatlanması²¹⁶ halinde fail, ceza almaktan kurtulacaktır.²¹⁷

Yine Anayasamıza göre, isnadın doğruluğunun ispat edilmiş olması, hakaret suçunun hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle, hakarete bulunan kişi hakkında ceza verilmesi mümkün değildir.²¹⁸ Madde metninde düzenleme yapılırken, Anayasamızın bu konuda belirlediği kurallar da göz önünde bulundurulmuştur. Madde metninde kabul edilen sisteme göre, isnadın doğruluğunun ispat edilebilmesi için, isnadın bir suç vakıasına ilişkin olması gerekir. Yani kişiye

---

²¹³Uyuşmazlığın esasının çözümüne geçilmeden, sanığa ispat olanağı sağlanması bakımından soruşturmanın genişletilmesine gerek bulunup bulunmadığı hususu Yargıtay İċyönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca ön sorun olarak ele alınıp tartışılmış, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 39. maddesinde; "Kamu görev ve hizmetinde bulunanlara karşı, bu görev ve hizmetin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılan isnatlardan dolayı açılan hakaret davalarında, sanık, isnadın doğruluğunu ispat hakkına sahiptir. Bunun dışındaki hallerde ispat isteminin kabulü, ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunmasına veya şikayetçinin ispata razı olmasına bağlıdır." denilerek temellendirilen, 765 sayılı Türk Ceza Yasasının 481. ve 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının ise 127. maddesinde düzenlenen ispat hakkının belirli bir fiil isnadına dayanan hakaret suçlarında söz konusu olması, yargılamaya konu kamu davasının ise sövme suçuna ilişkin bulunması karşısında, soruşturmanın bu yönde genişletilmesine gerek bulunmadığı ikiye karşı yirmibir oyla kararlaştırılmıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2006/4-162 E. 2006/181 K. www.karara.com.tr.

²¹⁴ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.512.

²¹⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

²¹⁶ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.512.

²¹⁷ Ercan, a.g.e.,s.152.

²¹⁸ Koca, Üzülmez,a.g.e.,s.490.

belli bir suçu işlediğinden bahisle hakaret edilmiş olması gerekir. Ayrıca, hakaretin yapıldığı anda isnadın konusunu oluşturan suç dolayısıyla kişi hakkında henüz bir hüküm verilmemiş olmalıdır.

Bu sistemde, isnadın doğruluğunun ispatı, hakaret suçundan dolayı açılan davanın görüldüğü mahkemede yapılmamaktadır. Hakaret suçunun işlendiğinden bahisle açılan davanın görüldüğü mahkeme, yapılan somut vakıa isnadının bir suç oluşturması durumunda, bu suçun gerçekten işlenmiş olup olmadığının ortaya çıkarılmasını bekletici mesele kabul ederek, bu nedenle açılmış veya açılacak olan davanın sonucunu beklemelidir. İsnadın doğruluğunun ispatı, ancak isnat konusu suç vakıası dolayısıyla açılan ceza davası bağlamında ilgili mahkemede söz konusu edilebilmektedir.

İsnat konusu suç vakıası dolayısıyla açılan ceza davası sonucunda bu suç nedeniyle hakaret edilen hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde;²¹⁹ isnat ispatlanmış olur ve maddenin birinci fıkrası gereğince, hakarete bulunan kişiye ceza verilmemektedir.²²⁰ Ancak, hakarete uğrayan, isnat edilen fiil dolayısıyla hakkında açılan davada kesinleşmiş bir hükümle beraat etmişse, isnat ispat edilmemiş sayılır ve hakaret eden kişi cezalandırılmaktadır. Hakarete uğrayan kişi hakkında, isnat edilen fiil dolayısıyla takipsizlik kararı verilmesi veya açılan davada düşme kararı verilmiş olması hâlinde de; isnadın doğruluğu ispat edilmemiş sayılmaktadır.²²¹

Mağdurun önceden işlemiş olduğu bir suçtan ötürü ceza alması ve hükmün kesinleşmesi sonrasında mağdurun işlediği bu suç konu edilerek kendisine yönelerek hakarete bulunan failin bu fiili suç teşkil etmekle²²² beraber bu aşamada failin cezalandırılmasını gerektirmektedir.²²³ Mağdur hakkında yapılan soruşturma ve kovuşturma neticesinde isnat edilen suçu işlediğine dair bir karar verilmemiş olması halinde hakkında isnatta bulunan failin bu haksız isnadı nedeni ile cezalandırılacağı açıktır.²²⁴

---

²¹⁹ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.492.

²²⁰ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.492; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

²²¹ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

²²² Kocaoğlu, a.g.e. s.321.

²²³ Kocaoğlu, a.g.e. s.321; Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.513.

²²⁴ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.512.

2.2.9.2. Yasama Sorumsuzluğu

Yasama sorumsuzluğu kavramı parlamenter sistemin mevcut olduğu devlet sistemlerinde karşımıza çıkmaktadır. Yasama sorumsuzluğu ile bu hakka sahip olan kişilerin diğer kişiler karşısında bir üstün hakka sahip olduğu görünümünü ortaya koymakla beraber; asıl getiriliş amacı halkı temsil eden parlamenterin bu temsili sorumsuz kullanabilmesi adına kendisine verilen bir ayrıcalık bir koruma zırhı olarak kabul etmek mümkündür. Yasama sorumsuzluğu, parlamenterin yasama görevlerini yerini getirirken, sarf ettiği sözlerden ve yapmış olduğu açıklamalardan verdiği oylarından dolayı herhangi bir adli ve idari takibata maruz kalmamasını sağlayan bir haktır.²²⁵ Bu hakkın kullanımı kullanan kişiye kişisel bir menfaat sağlamaktan ziyade temsiliyetini tam ve eksiksiz olarak yerine getirerek kamu faaliyetlerinin denetlenebilmesi ve bu denetim yapılırken ortaya atılan söz, fikir ve beyanlar ile kamu menfaatinin sağlanması amacı güdüldüğü açıktır.²²⁶

2.3. Kişinin Hatırasına Hakaret

Hakaret suçunun ölmüş bir kişiye işlenmesi durumunda kişinin hatırasına hakaret oluşacağı açıktır. Durum bu olmakla söz konusu TCK m.130 kapsamında iki farklı suçun cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bunlardan ilki ölünün hatırasına hakaret diğeri ise ölüyü tahkir olarak karşımıza çıkmaktadır.²²⁷

İlgili kanun maddesinin başlığının “Kişinin Hatırasına Hakaret” olarak düzenlenmiş olması kannatimizce hatalıdır. Zira kanun maddesi kişileri değil ölülerin hatırasını ve tahkir edilmelerini cezalandırmaya tabi tutulmuştur. Bu nedenle madde içeriğine bakıldığında ölünün hatırasına hakaret ve ölülerini tahkir suçlarının düzenleme altına alındığını görülmektedir, kanun koyucunun kişi nitelendirmesinden ölülerini kastediği düşünülmelidir.

765 sayılı kanunda m. 178 kapsamında Din Hürriyeti aleyhine Cürümler başlığı altında, ceset ve kemiklerin tahkir amacı ile alınması, aynı kanunun m 492/4 fıkrası

²²⁵ Kocaoğlu, .a.g.e. s.321.

²²⁶ Kocaoğlu, a.g.e. s.321.

²²⁷ Cankurt Ezgi, “Kişinin Hatırasına Hakaret TCK m.130” Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuk Anabilim Dalı, Cilt 1, Sayı1, s.148.

ceset ve kemikler üzerinde hırsızlık, suçunu düzenlemekteydi. 5237 sayılı kanun ise Kişilere Karşı Suçlar Bölümünde, Şerefe Karşı suçlar alt başlığında m. 130 içersinde kişilerin hatırasına hakaret başlığı altında her iki suçu aynı madde metninde toplayarak konu hakkında düzenleme yaptığını söylemek mümkündür. Bu durum 5237 sayılı kanun düzenlenemesinin bir önceki kanun düzenlemesi çerçevesinde korunan hukuki değerlerin din özgürlüğünden ziyade, bireyin manevi şahsiyetinin ondan miras kalan hatırasının bir bakiyesinin korunmak istendiğini söylemek mümkündür.²²⁸

Suçun faili bakımından bir özgülleme söz konusu değildir. Yaşayan herkes bu suçun faili olabilmektedir. Ancak ölümler suçun faili olamazlar. Ölmüş bir kimse tarafından kaleme alınmış bir yazı, bir başkası tarafından üç kişi ile ihtilat edilerek hakarete konu suç ortaya çıkmış olması durumunda burada üç kişi ile ihtilat ederek suçun öğrenilmesine aracılık eden kişi suçun faili konumuna geçmektedir. Bununla birlikte her türlü yazılı, sözlü, görsel, işitsel, bir paylaşım, ileti, çizgi ve benzeri bir yol izlenerek ölen bir kimsenin hatırasına karşı yapılan hakaretin cezalandırılacağı düzenlenmektedir. Söz konusu suçun oluşabilmesi için failin en az üç kişi ile ihtilat ederek bu suçu işlemiş olması gerekmektedir.²²⁹ Kişinin ölmüş olmasına karşın halen onur, şeref, saygınlık gibi değerlerinin koruma altına alınması Hukuk Devleti olmanın getirmiş olduğu bir kazanç olmakla; bu yasa kapsamı ile kişinin toplum nezdinde yarattığı olumlu izlenimin ayrıca bu izlenimin sayesinde ölen kişinin ailesine, yakınlarına bıraktığı manevi mirasının koruma altına alınmak istendiğinin amaçlandığı görülmektedir. Ayrıca kanun bu suçun alenen işlenmesi halinde failin cezasının altında bir oranında arttırılacağı ilişkin düzenlemelere de yer verilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında “*Bir ölünün kısmen veya tamamen ceset veya kemiklerini alan veya ceset veya kemikler hakkında tahkir edici fiillerde bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*” şeklinde düzenlemenin, kişinin cesedine ilişkin olarak meydana gelebilecek saldırıda önlenmesi amacı ile yapılmış ileri görüşlü bir düzenleme olduğunu söylemek gerekmektedir. Suçun mağduru açısından doktrinde görüş farklılıkları olduğunu söylemek gerekir zira bir görüşe göre suçun mağduru ancak yaşayan gerçek kişiler olabilecek iken ölümlerin suçun mağduru olamayacağı yönünde görüş bildirmek ile bir diğer görüş ise kişinin ölüm ile iç şerefının son

---

²²⁸ Cankurt, a.g.e.s.149.

²²⁹ Ercan, a.g.e.,s.146.

bulacağı ancak yaşantısı boyunca toplum içinde edindiği bir yer olması nedeni ile yönelecek olan hakaretin insanlar gözündeki bu değerine (dış şeref) zarar vereceği açık olmakla bu nedenle kişi ölmüş olsa dahi bu sebeple dış şerefine karşı hakarete uğrayacağı açıktır. Durum bu olmakla ölen bir kişinin hatırasına yapılan hakaret, ölenin yakınlarında derin üzüntü yaratacak olmakla kanun koyucu bu suç yönünden suçun mağdurunun hatırasına hakaret edilen ya da tahkir edilen ölü kişinin akrabaları olacağını düzenleme altına almaktadır. TCK m. 131/2 fıkrası düzenlemesine bakıldığında ölenin belirli derecede yakınlarına suç konusu hakarete karşı şikayetçi olabilme imkanı tanımaktadır. Bu durum suçun mağdurunun ölen kişi değil onun kanunda belirtilen sınırlar içerisinde kalan yakınları olabileceğini bize göstermektedir.²³⁰ Kanun suçun alenen işlenmesi halinde failin cezasının altında bir oranında arttırılacağını düzenlemektedir. Suçun cezalandırılması bakımından en az üç kişi ile ihtilat edilerek işlenmesi halinde cezalandırmanın mümkün olacağına ilişkin düzenlemesi söz konusudur. Bu düzenleme yönünden ihtilatın suçun unsuru mu yoksa objektif cezalandırma şartı mı olarak değerlendirmesi bakımından incelendiğinde buradaki ihtilat kavramının TCK m. 125' te yer alan görünümünden farklı olarak failin bu suç yönünden cezalandırılması için bir şart olarak önümüze çıktığı görülmekle beraber burada ihtilatın suçun unsuru olarak değil, objektif cezalandırma şartı olarak değerlendirmek gerekeceği kanaatindeyiz.²³¹

2.4. Suçun Özel Görünüş Şekilleri Kovuşturma ve Yaptırım

Hakaret suçu; mağdurun şikayeti (TCK m. 125/3-a hariç) ile soruşturmaya tabi olacak suçlardandır. Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarına geçilebilmesinin, şikayete bağlı olunması yanında şikayetin süreye bağlı olduğu ve bu sürenin hak düşürücü sürelerden olduğunu unutmamak gerekmektedir.²³² Bu durum nedeni ile mağdur olayın olduğu ya da öğrenildiği an itibari ile altı ay içerisinde fail hakkında suç duyurusunda bulunmalıdır. Aksi halde failin suçtan cezalandırılması mümkün olmayacaktır. Ancak durum bu olmakla 5237 sayılı Kanun 125/3-a maddesi uyarınca hakaret suçunun kamu görevlisine karşı, görevi sırasında ve görevi nedeni ile işlenmesi

---

²³⁰ Cankurt, a.g.e.,s.153.

²³¹ Cankurt,a.g.e.,s.168.

²³² Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.520.

halinde kanun koyucu burada mağdurun şikayetine gerek görmemiş²³³ ve kamu görevlisinin temsil ettiği kurumun Devlet olması ve ilgilendiği görevinin Devlet işi olması nedeni ile burada Devleti korumak istemiş ve kamu görevlisini kendi temsilcisi saymak sureti ile madde metninde yer alan diğer hallerden farklı tutularak kamu görevlisine karşı yapılan hakarete mağdurun şikayetine gerek duymamıştır. Ayrıca kamu görevlisinin görevi dolayısı ile ve görevinden kaynaklanan hakaret suçunda kamu görevlisinin hakarete maruz kalmasına neden olan işlemin üzerinden zaman geçmiş olması önemli değildir zira; suçun soruşturma ve kovuşturması re' sen yapılmaktadır. Hakaret suçu, kamu görevlisine karşı, görevi dolayısı ile işlenen hakaret suçu dışında kalanlar yönünden uzlaştırmaya tabi olmakla kamu görevlisine hakaret suçları uzlaştırmaya tabi tutulmamaktadır. Maddenin ikinci bendinde kamu görevlisi dışında kalan mağdurun, hakarete maruz kalmasını ancak bu durum neticesinde şikayetçi olmadan ölmesi durumunda soruşturma ve kovuşturma aşamasına geçilebilmesi için gerekli olan şikayetin mağdurun ikinci dereceye kadar üstsoy ve altsoyu, eş veya kardeşleri tarafından yapılabileceğine ilişkin yasal zemin oluşturulmaktadır.²³⁴

2.4.1. Hakaret Suçlarının Soruşturulması ve Kovuşturulması

2.4.1.1. Soruşturma ve Kovuşturma Aşamaları

2.4.1.1.1. Soruşturma

Soruşturma aşaması; kişi ya da tüzel kişi tarafından şahıs ya da tüzel kişiliğe karşı konusu suç teşkil eden bir eylem ile yönelme durumunda bir suçun varlığının olup olmadığı²³⁵ eğer var ise suçun işleniş şekli ve suç işleyen kişinin tespiti ve bu suçun işlendiğine ilişkin olarak tarafların leh ve aleyhlerine olacak tüm delillerin²³⁶ toplanması aşamasına soruşturma adı verilmektedir. Soruşturma aşamasının yetkili kişisi Cumhuriyet Savcıları²³⁷ olup; durumun araştırılması ve delillerin toplanması ve

²³³ Ercan, a.g.e.,s.145.

²³⁴ Koca, Üzülmöz, a.g.e.s.502; Özen, a.g.e, s.506.

²³⁵ Arısoy, a.g.e.,s.200.

²³⁶ Hakeri Hakan, Ünver Yener, Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler, 5.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011,s.266.

²³⁷ Bıçak Vahit, Suç Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s. 288.

incelenmesi yönünden polis ve jandarma tarafından yardımcı personel görevi görülmektedir.²³⁸ Kolluk personeli olarak nitelendirilen bu personel uygulamada soruşturma işlemlerinin saha işlerinin yürütülmesini üstlenmektedirler.²³⁹

Savcılık makamı tarafından gerekli deliller toplandıktan sonra eğer hukuka aykırı bir durum görülürse bu takdirde iddianame hazırlanarak,²⁴⁰ kovuşturma aşamasının başlaması için mahkemeye ilgili dosya gönderilmektedir. Mahkemenin iddianameyi kabulüyle de kovuşturma aşamasına geçilmektedir.²⁴¹ Mahkeme tarafından iddianame on beş günlük inceleme süresinde kabul edilmez ise bu takdirde söz konusu iddianame ilgili Savcılık Makamına iade sebepleri bildirilerek iade edilir ve iade sebeplerinin ortadan kaldırılarak yeniden iddianame düzenlenmesi istenir. İlgili Savcılık Makamı, Mahkemenin tespitleri doğrultusunda düzenlemelerini yapar ve yeniden iddianame hazırlayarak mahkemeye sunar.²⁴²

Savcılık makamı tarafından gerekli suç şüphesine rastlanmadığı durumlarda bu takdirde Kovuşturmayaya Yer Olmadığına Dair Karar (KYOK) verilir. Bu durumda suç ihbarında bulunan kişi, kararın kendisine tebliğinden itibaren Savcılık Makamının bulunduğu o yer Sulh Ceza Hakimliğine bir dilekçe ile başvurarak ve Savcılık tarafından verilen Kovuşturmayaya Yer Olmadığına Dair Kararın²⁴³ kaldırılması ve gerekçeli doğrultusunda şüpheli hakkında iddianame hazırlanmasına karar verilmesini talep etmelidir.

Sulh Ceza Hakimliği tarafından yapılan inceleme kesin nitelikte olup Savcılığın Kovuşturmayaya Yer Olmadığına Dair Kararına ilişkin itirazın reddedilmesi durumunda başvuru soruşturma aşamasında son bulmaktadır. Savcılık makamı, soruşturma dosyasını takip ederken tarafsız olmalı ve lehe ve aleyhe olan delilleri titizlikle inceleyerek iddianamesini oluşturmalı yada takipsizlik olarak nitelendirilen Kovuşturmayaya Yer Olmadığına Dair Kararı vermelidir.²⁴⁴

---

²³⁸ Bıçak, a.g.e., s. 481.

²³⁹ Karagülmez Ali, Bilişim Suçları Kovuşturma ve Soruşturma Evreleri, 3. Bası, Seçkin Yayınlar, Ankara, 2011, s.365.

²⁴⁰ Demir Ömer, Arıç Mehmet, Polat Halil, Bilişim Suçları ve Bilişim Yolu İle İşlenen Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.195.

²⁴¹ Demir, Arıç, Polat, a.g.e.,s.195.

²⁴² Demir, Arıç, Polat, a.g.e.,s.192.

²⁴³ Hakeri, Ünver, a.g.e.,s.272.

²⁴⁴Doğan Baran, “Uzlaştırma ve Uzlaşma Nedir”, <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/uzlastirma-nedir-cmk-ceza-uzlasma.html> erişim tarihi 14.03.2019.

Kovuşturmaya yer olmadığına dair bu kararın kaldırılması söz konusu olmadıkça artık bu hususta yeniden başvuruda bulunmak ve şüpheli hakkında o konuya ve o olaya ilişkin isnatta bulunmak mümkün değildir.²⁴⁵

2.4.1.1.2. Kovuşturma

Savcılık Makamı tarafından usulüne uygun bir şekilde tüm delillerin incelemesi yapılarak hazırlanan ve mahkemeye sunulan iddianamenin Mahkeme tarafından kabul edilmesi ile birlikte Kovuşturma aşamasına geçilmiş bulunmaktadır.²⁴⁶

İddianamenin, Mahkemeye sunulmasından itibaren on beş gün içerisinde iddianamenin iade edilmesi mümkün olup²⁴⁷ bu sürenin geçmesi durumunda artık iddianame zımnen kabul edilmiş sayılacağından bu süreç itibari ile Kovuşturma aşamasına geçilmiş olacaktır.²⁴⁸

Kovuşturma ile yargılama faaliyetine başlangıç verilmiş olmakla Savcılık iddianamesinde yer alan şüpheli -kovuşturma aşamasına geçilmekle birlikte sanık sıfatını alan şahıs- tarafından iddia edilen fiili işleyip işlemediğinin değerlendirilmesi²⁴⁹ yapılmakta, yargılama neticesinde cezalandırma²⁵⁰ ya da beraat²⁵¹ kararları verilmesi ve bu kararlara karşı yapılan itirazların kesinleşmesi sonucunda kovuşturma aşaması son bulmaktadır.²⁵²

2.4.2. İnternet Üzerinden Sosyal Medyada İşlenen Hakaret Suçlarında Soruşturma ve Kovuşturma

Hakaret suçunun internet üzerinden sosyal medya araçları kullanılarak işlenmesi durumunda, hakaret fiiline maruz kalan mağdur tarafından yapılan şikayet

---

²⁴⁵ Soyaslan Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Güncelleştirilmiş 3. Baskı, Ankara, 2007, s. 354-35.

²⁴⁶ Demir, Arıç, Polat, a.g.e.,s.196.

²⁴⁷ Hakeri, a.g.e.,s.275.

²⁴⁸ Bıçak, a.g.e.,s. 596.

²⁴⁹ Bıçak, a.g.e.,s.602.

²⁵⁰ Yargıtay 4 CD 3.4.2006 T. 2004/7389 E. 2006/8848 K; Demir, Arıç, Polat, a.g.e.,s.196.

²⁵¹ Yargıtay 2 CD 9.10.2012 T. 2010/26376 E. 2012/43142 K; Yargıtay 4 CD 3.4.2006 T. 2004/7389 E. 2006/8848 K.

²⁵² Bıçak, a.g.e., s.64.

neticesinde²⁵³ ilgili Savcılık tarafından yapılmaktadır. Bu incelemenin en önemli ayrıntısı hakaret suçunu işlediği iddia edilen kişinin bu suçu işleme kastının olup olmadığı noktasında başlamaktadır.²⁵⁴ Zira söz konusu hakaret isnadının haklı olması ve failin cezalandırılması talebinin yerine getirilmesi ancak failin bu isnadı kasten yapmış olması ile gerçekleşmiş olacaktır. Hakaret içeren metin, resim, çizim ve benzeri içerikteki paylaşım ve gönderimlerin, hukuka uygunluk nedeni sayılan eleştiri hakkı sınırlarında²⁵⁵ olup olmadığı değerlendirilerek, eleştiri hakkını aştığının tespiti neticesinde ise bu durumun kişiye ait onur, şeref ve saygınlık gibi kavramlarının incitildiği, bu incitme eyleminin kişi üzerinde hissedilmesine neden olduğu durumları birlikte değerlendirilmek²⁵⁶ üzere söz konusu hakaret fiilinin işlenip işlenmemiş olduğunun tespiti yapılabilmektedir.

Hakaretin; bir kişinin uğramış olduğu haksızlık neticesinde, haksızlığa uğramasına neden olduğunu düşündüğü kişiye yapılmış olması durumunda eleştiri hakkı sınırında kalan bir şikayet olması ve şikayet etme kastı ile hareket edilmesi halinde daha doğrusu uğradığı haksızlığın dışı vurumu yapılırken sarf edildiğinde, sözcüklerde hakaret içerdiği düşünülecek kelimeler olsa dahi metnin, resim, çizim, içerik ya da paylaşım vb. hakaret etme kastı ile işlenmediği sadece şikayetini ifade etme amacı güttüğü durumlarda failin amacının suç işlemek olmadığını anlaşılması gerekmektedir.

Yargıtay tarafından içtihat oluşmuş uygulamalarında “defalarca tekrarlanması ve belirtilmesinde zorunluluk bulunmayan eleştiri ve sitem sınırlarını aşan, küçültücü değer yargıları içermesi²⁵⁷ nedeni ile suçun hukuka aykırılık ögesi oluşturmadığı görülmektedir”. Tarzında kararlarında görüşünü belirtmekte ve bu görüş

---

²⁵³ Özen, a.g.e.,s.512.

²⁵⁴ Bıçak, a.g.e.,s.278.

²⁵⁵ Soyaslan, a.g.e., s.326 - 327.

²⁵⁶ Bıçak, a.g.e.,s.279.

²⁵⁷ Açıklanan nedenlerle, sanık tarafından yazıldığı kuşku bulunmayan ve çeşitli internet sitelerinde yayınlanan “Ses Çıkarma” isimli müzik parçasında geçen, “lan, kansız ahmak, piç ihtilali, pis istikbali, alçak, lan asma” sözcükleriyle, kamu görevlisi olan katılana görevinden dolayı hakaret edildiğinin ve bu suretle 5237 sayılı TCY’nın 125/3-a maddesinde düzenlenmiş bulunan kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır. Bu itibarla; Özel Daire bozma kararı yerinde görüldüğünden, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine ve dosyanın yerel mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir. YARGITAY CEZA GENEL KURULU 2009/4-196 E. , 2009/248 Kwww.karara.com.tr.

doğrultusunda eleştiri hakkı ve şikayet kapsamında kalan değerlendirmelerin sınırının çizildiğini söylemek mümkündür.

Söz konusu suça ilişkin olarak yapılan soruşturma esnasında suçu işlediği iddia olunan kişiye ait metin, resim, çizgi, paylaşım, ileti ya da mailin tam ve eksiksiz olarak tespiti ve değerlendirilmesi ve içeriğin paylaşıldığı bilgisayarın IP numarası, bu IP numarasına ait kullanıcı kimlik ve diğer bilgilerine ulaşılması, ilgili IP numarasını ilişkin TİB üzerinden gerekli tespitlerin yapılmasının istenmesi gerekmektedir. Kişinin haklarına karşı çok ciddi bir saldırı olması ve bu saldırı neticesinde telafisi güç zararlar doğacak olması durumunda 5651 sayılı İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yolu ile işlenen suçlar ile mücadele edilmesini içeren kanunun 8 nolu maddesi kapsamında söz konusu hakarete ilişkin savcılık, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda yayına erişimin engellenmesine karar verecek; böyle bir aciliyetin olmadığı hallerde ise erişimin engellenmesi için mahkemeden karar verilmesini talep edecektir.

Ancak sosyal medya aracılığı ile kullanılan sitelerin kayıt sistemlerindeki açıklar ve güvenlik zafiyetlerinin olması, ilgili şirketlerin suça konu kullanıcıya ait bilgileri yetkili mercilerle paylaşmamaları ve suça konu olan hesaba ulaşmak için gerekli delilleri vermemeleri, sosyal medya ağlarının, bilişim alanındaki hızlı gelişmelere karşı kendilerini tam ve eksiksiz koruma altına alamamış olmaları, suçun internet kafe ve benzeri toplu kullanım alanlarındaki bilgisayar aracılığı ile işlenmesi²⁵⁸ ve benzeri durumlar nedeni ile sosyal medya üzerinden yapılan hakaret suçlarından asıl suçlunun tespiti, kullandığı vasıta ve araçların tam ve eksiksiz olarak bulunması çoğu zaman güç ve hatta imkansız olmaktadır.²⁵⁹

---

²⁵⁸ “Sözü edilen iletiyi internet servis sağlayıcısından gönderen bilgisayarın (İ.P) numarasının sorulması, bu yolla bilgisayarın kime ait olduğunun saptanması sonucuna göre; 1-İnternet kafe gibi umuma açık yerlerde bulunan bir bilgisayardan ileti gönderilmiş ise sanığın beraatine, 2- Sanığın evi ya da işyerinde bulunan kişisel bilgisayarından gönderilmiş ise mahkumiyetine, 3- Olayla ilgisi bulunmayan bir üçüncü kişinin kişisel bilgisayarından gönderilmiş ise, bu şahsın tanık olarak dinlenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir” Yargıtay 4. Ceza Dairesi 5/12/2005 tarihli, 2004/8763 E. ve 2005/21445 K www.kazancı.com.tr.

²⁵⁹ Demir, Arıç, Polat, a.g.e.,s.194; Yargıtay 4 Ceza Dairesi 5.12.2015 T 2004 - 8763 E. 2005- 21445 K.

2.4.3. Uzlaşma

2.4.3.1. Uzlaşma Kurumu

Uzlaştırma; suçtan zarar gören mağdur tarafından zarara sebep olan fail hakkında suç duyurusunda bulunulduktan sonra soruşturma ya da kovuşturma aşamalarında bir araya gelerek suçtan görülen zararın giderilmesi veya anlaşma ile suç şikayetinden vazgeçilmesi anlamına gelmektedir.²⁶⁰

2.4.3.2. Uzlaşma Kurumunun Türk Hukukundaki Yeri

Ceza Muhakemeleri Kanununun 253/8 maddesi Uzlaşma Kurumunun düzenlemektedir. İlgili madde metninde uzlaşma için,

Suçtan zarar göreni gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olup, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı bulunan suçlarda, failin suçu kabullenmesi ve doğmuş olan zararın tümünü veya büyük bir kısmını ödemesi veya gidermesi koşuluyla mağdur ile fail özgür iradeleri ile uzlaştıklarında ve bu husus Cumhuriyet savcısı veya hakim tarafından saptandığında kamu davası açılmaz veya davanın düşürülmesine karar verilir”.

Hükümleri yer almaktadır. Uzlaşma Kurumu 6763 sayılı yasa ile 24.11.2016 tarihinde Türk Ceza Kanununda güncel halini almış olmakla suçtan zarar gören ile bu duruma sebep olan fail arasında bir iletişim kurulmasını sağlamakta, bu yolla anlaşma zemini oluşturulması amaçlanmaktadır.²⁶¹ Bu sayede yargı yükü ciddi manada azalmakta ve adalet sağlayıcıları diğer suçlara karşı yoğunlaşmakta, şikayetçi ise yargılama sonucu çıkabilecek maddi veya manevi zararın giderilmesine ilişkin bir kararı çok daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde elde edebilmektedir.²⁶²

2.4.3.3. Uzlaşma Kapsamında Hakaret Suçlarının Değerlendirilmesi

Türk Ceza Kanunumuzun; Beşinci Kitap, İkinci Kısım, Birinci Bölümü altında yer alan 253²⁶³ ve devamı maddelerinde aktarıldığı üzere Uzlaşma Kurumuna göre

²⁶⁰ Arısoy, a.g.e.,s.200.

²⁶¹ Arısoy, a.g.e.,s.200..

²⁶² Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.520.

²⁶³ Arısoy, a.g.e.,s.201.

mağdurun gerçek kişi veya tüzel kişi olabileceği ancak kamu tüzel kişisi olamayacağı belirtilmektedir. Türk Ceza Kanununa göre şikayete tabi olan veya bu kapsamda olmamakla beraber özel kanunlarda düzenlenmiş bazı suçlar yönünden uzlaştırma çözüm yollarına başvurma hakkı tanınmaktadır. Bu konuda düzenleme olan suçlar yönünden soruşturma ya da kovuşturma safhasının her aşamasında uzlaşma yoluna gidilmekte ve cezai süreci sonlandırmak mümkün olabilmektedir.

Suçun failinin on sekiz yaşının altında olması durumunda ilgili yasa hükmü suçun şikayete bağlı olmayan ancak üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis cezası ya da adli para cezasına hükmedilecek suçlar yönünden on sekiz yaş altındaki fail tarafından işlenmesi halinde bu takdirde uzlaşma yoluna gidilebileceği hüküm altına almaktadır.

Suçun mağdurunun Kamu Tüzel kişisi olması bakımında inceleme yapıldığında²⁶⁴ ise failin yetişkin ya da çocuk olması gibi bir ayırım söz konusu olamamaktadır. Failin çocuk ya da yetişkin olduğuna bakılmadan suç uzlaştırma kapsamı dışında tutulmaktadır.²⁶⁵

2.4.3.4. Soruşturma Aşamasında Uzlaşma

Soruşturma aşamasında yapılan uzlaşma kapsamında failin, suçtan zarar gören ile uzlaştığı konuda²⁶⁶ yerine getirmesi gereken edimini derhal yerine getirmiş olması halinde bu takdirde artık soruşturma konusu suç şikayeti ortadan kalkmış olduğundan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmelidir.²⁶⁷ Ancak suç konusu zararın giderimi için uzlaşmaya varılan edim süreli bir şekilde yerine getirilecek olursa bu sürenin son bulma tarihine kadar Savcılık tarafından kamu davası açılmasının ertelenmesine karar verilecektir. Uzlaşma konusu edimin yerine getirilmesi halinde kamu davası açılmasının ertelenmesi kararı kalkacaktır.²⁶⁸

²⁶⁴ Arısoy, a.g.e., s.201.

²⁶⁵ Özbek, Bacaksız, Doğan, Tepe, a.g.e., s.520.

²⁶⁶ Hakeri, Ünver, a.g.e.,s.342- 343.

²⁶⁷Doğan Baran, “Uzlaştırma ve Uzlaşma Nedir”, <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/uzlastirma-nedir-cmk-ceza-uzlasma.html> erişim tarihi 14.03.2019.

²⁶⁸Doğan Baran, “Uzlaştırma ve Uzlaşma Nedir”, <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/uzlastirma-nedir-cmk-ceza-uzlasma.html> erişim tarihi 14.03.2019.

2.4.3.5. Kovuşturma Aşamasında Uzlaşma

Kovuřturma ařamasında uzlařma kurumuna bařvurulması ve uzlařma kapsamında taraflar arasında anlařmaya varılması halinde uzlařma konusu olan edimin fail tarafından derhal yerine getirilmesi halinde fail hakkında açılan kamu davasının dūřmesine karar verilecektir. Ancak failin uzlařma konusu edime iliřkin borcunu belirli sūre dahilinde ōdeyecek olması durumunda ise bu sūre dahilinde fail hakkında hūkmūn açıklanmasının geri bırakılması kararı verilecektir. Uzlařma konusu edimin yerine getirilmesi halinde hūkmūn açıklanmasının geri bırakılması kararı kalkacaktır.²⁶⁹

2.4.3.6. Sosyal Medya Aracılığı İle Hakaret Suçlarında Uzlaşma Kurumu

Tez konumuz kapsamında inceleme yaptığımız TCK m. 125 kapsamında sosyal medya –internet- aracılığı ile yapılan hakaret suçlarının bu kapsamında değerlendirme yaptığımızda m. 125/1 gereğince Kamu gōrevlisine²⁷⁰ karşı gōrevi nedeni ile yapılan hakaret suçu dışında kalan hakaret suçlarında suçun faili tarafından mūştekinin uğradığı zararın giderilmesi ve / veya suçtan zarar gōrenin uzlaşma kapsamında talep ettiği edimin yerine getirilmesi halinde fail hakkında, savcılık aşamasında duruma gōre soruşturma aşamasında, kovuşturmaya yer olmadığına dair veya kamu davasının açılmasının ertelenmesine dair karar verilebilecektir. Uzlařma kapsamının kovuşturma aşamasında olması halinde ise yine duruma gōre fail hakkında dūřme kararı veya hūkmūn açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar verilebilecektir.

2.4.4. Hakaret Suçunda Teřebbūř

Tūrk Ceza Kanunumuz 35. madde çerçevesinde teřebbūř “ *kiřinin iřlemeyi kastettięi bir suçu iřlemeye elveriřli hareketlerle doęrudan doęruya icraya bařlayıp elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması*” olarak tanımlamıřtır²⁷¹Hakaret suçunun teřebbūř ařamasında kalması çok sık rastlanabilecek bir durum deęildir. Zira

²⁶⁹ Arısoy, a.g.e.,s.200.

²⁷⁰ Arısoy, a.g.e.,s.201.

²⁷¹ Kocaoğlu, a.g.e. s.327; Toroslu, a.g.e., s. 272- 273.

fail ister huzurda ister gıyapta hakaret etmiş olsun her iki durumda da hakaret fiilinin işlenmesi ile hakaret suçu gerçekleşmektedir.²⁷² Hakaret suçu neticesi sonuçla bir aynı anda oluşan bir suç olduğu için hakarete ilişkin kelime, söz ya da bir iletinin müştekiye ulaştığı an suçun işlendiği kabul görmektedir. Ancak hakaret suçunda hareketin bölünebildiği durumlarda teşebbüsün ortaya çıkması mümkün olabilmektedir.²⁷³ Durum bu olmakla gıyapta hakaret suçu için ise en az üç kişi ile ihtilat edilmiş olması gerektiğinden bu suçun teşebbüs aşmasında kalması nadir örnekler dışında çok mümkün görünmemektedir.

Gıyapta hakaretin teşebbüste kalması açısından ihtilat kavramını incelemekte fayda olduğu kanaatindeyiz. Bu bakımdan öncelikle ihtilatın, suçun unsuru mu yoksa objektif cezalandırma şartı mı olup olmadığına ilişkin tespit önem arz edecektir. Bir hareketin kanunda belirtilen suç tanımına uygun olarak ortaya çıkması için tamamlanması gereken belirli şartları sağlaması gerekmektedir bu şartların her birine suçun unsurları denilmektedir. Bazı durumlarda suçun tüm unsurları ile gerçekleşmiş olmasına karşın ve failin cezalandırılmadığı kanun koyucunun failin ceza alabilmesi için farklı bir koşulun daha gerçekleşmesini aradığı; durumlar karşımıza çıkmaktadır. Bu takdirde objektif cezalandırma şartından bahsetmek mümkün olacaktır.²⁷⁴ Objektif cezalandırma şartı suçun unsurları ve kusurluluk dışında kalan harici bir koşul olarak düzenlenmektedir.²⁷⁵

Fiilin hukuka aykırılık yönünü ve oluşumu etkilememektedir. İhtilatın, gıyapta hakaret suçu yönünden objektif cezalandırma şartı olduğuna ilişkin doktrin görüşüne göre ihtilatın kanun koyucu tarafından failin, fiili dolayısı ile cezalandırılabilmesi amacı ile getirildiği o sebeple suçun unsuru olamayacağını ancak objektif cezalandırma şartı olacağına kabulü gerektiğini belirtmektedir.²⁷⁶ Kanunda suçun sonuç bağladığı netice için, fail kendi davranışının kusurlu olması nedeni ile meydana gelen duruma sebebiyet veriyor, davranışının kusurunun failden kaynakladığını açık bir şekilde tespit ediliyor ise suçun unsurundan bahsedilmekte iken; failin suçunun

---

²⁷² Toroslu, a.g.e.,s.272- 273.

²⁷³ Sınar, a.g.e. s440; Özen, a.g.e.,s. 500 – 501.

²⁷⁴ Sakarya, a.g.e.,s 419 – 420.

²⁷⁵ Bekar, a.g.e., s.15.

²⁷⁶ Koca, Üzülmez, a.g.e.,s.481- 482.

sonuç bağladığı netice için, failin kusurlu bir davranışının sebep olup olmadığının önem arz etmediği durumlarda ise objektif cezalandırılabilme şartından söz edilmektedir.²⁷⁷ Gıyapta hakaret suçu yönünden yapılan inceleme gereği suçun oluşabilmesi faililin cezalanırılması için²⁷⁸ failin en az üç kişi ile ihtilat ederek işlenmesi gerekeceği açık olmakla burada ihtilat kavramının suçun unsuru olduğunu söylemek doğru olacaktır. Zira hakaret suçunun bölünebilir olması halinde suçun teşebbüste kalabileceğine değinmiştik suçun teşebbüste kalabilmesi açısından ihtilat kavramının suçun unsuru olarak değerlendirilmesinin de doğru olacağı kanaatindeyiz.

2.4.5. Hakaret Suçunda İştirak

Bir kişiye karşı konusu suç teşkil eden bir fiilin birden fazla fail tarafından işlenmesi durumunda suçun iştirak halinde işlenmesi gündeme gelmektedir. İştirak halinde suçun işlenmesinde birden çok failin varlığına ihtiyaç duyulması durumunda zorunlu iştirak halleri böyle bir ihtiyacın olmadığı durumlarda ise gönüllü iştiraken söz etmek mümkündür.²⁷⁹ Ancak hakaret suçlarının kapsamı bakımından zorunlu iştirakin vukuu bulmamaktadır.²⁸⁰ İştirakin, kanunun uygulanması ve faillere verilecek ceza bakımından farklı bir durum yaratmayacağı açıktır.²⁸¹

2.4.6. İçtima

Suçların içtima olarak hukuk literatüründe yer alan içtima kavramı “failin suç teşkil eden birden fazla fiiline karşın kanun koyucunun yapmış olduğu düzenlemeler doğrultusunda tek ceza verilmesini ifade etmektedir.”²⁸²

5237 Sayılı Kanun suçların içtima konusu bileşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima olarak düzenlemektedir. Bileşik Suç Açısından Hakaret suçucelendiğinde, Kanun bileşik suç için TCK m. 42/1 “*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı*

---

²⁷⁷ Ersoy, a.g.e, s.95-98.

²⁷⁸ Özen, a.g.e.,s.491.

²⁷⁹ Toroslu, a.g.e.,s.249.

²⁸⁰ Kocaoğlu, a.g.e.s.331.

²⁸¹ Arısoy, a.g.e.,s.199.

²⁸² Arısoy, a.g.e., s.200.

nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir.” şeklinde tanımlanmaktadır.

Zira hakaret suçlarında fiil neticesine bitişik olduğu için bileşik suç kapsamında bir durumun ortaya çıkması mümkün değildir.²⁸³ Zincirleme Suç Açısından Hakaret Suçu incelediğinde, 5237 Sayılı Kanunun 43/1 maddesi uyarınca *Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/6 md.) Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.* Düzenlemesi yer almaktadır.

Aynı suç işleme kararı ile bir kişiye karşı değişik zamanlarda aynı suçun birden fazla kez işlenmesi halinde zincirleme suç olmaktadır.²⁸⁴ Zincirleme suçun unsurlarının oluşması için birden fazla suçun aynı mağdura karşı farklı zamanlarda işlenmesi gerektiği açıktır. Zincirleme suç hükümlerin uygulama alanı bulması için mağdurun tek olması gerekmektedir.²⁸⁵ Ancak 5237 Sayılı Kanunun 43/2 maddesi uyarınca *aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiil ile işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükümleri uygulanır* demektedir. Ancak burada tek bir fiil değil hakaret²⁸⁶ vardır. Hakaret edilerek mağdur edilen birden fazla kişiye karşı işlenen bir fiilden bahsetmek mümkündür. Yasa uygulaması her ne kadar zincirleme suçun uygulama alanının tam kapsamına girmiyor olsa da burada kanun koyucu failin olası bir hakaret suçunda birden fazla kişiye karşı işlenmesi halinde²⁸⁷ faile verilecek olan cezanın her bir mağdur yönünden ayrı ayrı verilecek olması durumunun suçun nitelik ve vasfına bakıldığında ağır olacağı düşünülerek zincirleme suçun hakaret suçlarına uygulanması alanı yaratılmaktadır.²⁸⁸

---

²⁸³ Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.252; Özen,a.g.e,s. 501.

²⁸⁴ Özen, a.g.e ,s. 501.

²⁸⁵ Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.244.

²⁸⁶ Yurtcan, a.g.e.,s.22

²⁸⁷ Yurtcan, a.g.e.,s.23.

²⁸⁸ Yurtcan, a.g.e.,s.23.

Fikri İçtima Açısından Hakaret Suçunun İncelendiğinde, Fikri içtima 5237 sayılı Kanun 44/ 1 “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır” hükmü yer almaktadır. Burada önemli olan durum failin tek bir fiili ile birden fazla suç işlemiş olmasıdır.²⁸⁹ Faile verilecek olan cezada fikri içtima hükümlerinin uygulanabilmesi için tek bir hareket ile sonucun ortaya çıkması gerekmektedir.²⁹⁰ Aksi halde birden fazla hareketin kabulü halinde fikri içtima hükümlerine göre değil, genel içtima²⁹¹ hükümlerine göre failin cezalandırılması gerekmektedir.

---

²⁸⁹ Özen, a.g.e., s.501 - 502.

²⁹⁰ Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.251-252.

²⁹¹Köken Enes, “Şerefe Karşı Suçlar”, Kırıkkale Üniversitesi,s.301. <http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=TR2016001281> Erişim Tarihi 19.07.2019

3. 5237 SAYILI KANUN İLE 765 SAYILI KANUNUN HAKARET SUÇLARI KAPSAMINDA KIYASLANMASI

3.1. 5237 Sayılı Kanun İle 765 Sayılı Kanun Kıyaslaması

5237 sayılı Yeni TCK içinde Şerefe Karşı Suçlar Özel Hükümler başlığını altında yer alan İkinci Kitabın, İkinci Kısmı olan Kişilere Karşı Suçlar başlığının Sekizinci Bölümde yer almaktadır. 765 sayılı TCK' de ise Şerefe Karşı Suçları başlığının hakaret ve sövme cürümleri alt başlığında Yedinci Fasıll içinde Hakaret m. 480 ve Sövme Cürümleri m. 482 olmak üzere kanunun 480-490 maddeleri arasında düzenlenmektedir.²⁹²

İki kanun arasındaki en belirgin fark Yeni TCK' nin sadece hakaret suçunu düzenlemiş olması ve sövme suçlarına yer vermemiş olmasıdır. Yasa hakaret ve sövme fiillerini hakaret üst başlığı altında bir arada düzenlemiştir. Onun dışında cürüm-kabahat ayırımını kaldırmış olduğu için başlık Şerefe Karşı Suçlar şeklinde kaleme alınmıştır. Yeni TCK' de yer alan şerefe karşı suçlar başlığı altındaki hükümler incelendiğinde 765 sayılı TCK nundan farklı olarak suçla korunan hukuki yarar (insan haysiyeti, şerefli yaşama hakkı)²⁹³ esas alınarak değişik yerlerde düzenlenen hükümlerin tek bir başlık altında topladığı görülmektedir.²⁹⁴

Buna göre 765 sayılı TCK düzenlemesinde hakaret başlığı altında yer almayan farklı başlıklar altında kanuna dahil edilen Hürriyet Aleyhinde İşlenen Cürümler, Din Hürriyeti Aleyhinde Cürümler, Din Hürriyetini İhlal suçu, Dince Kutsal Sayılan Şeylere ve Din Adamlarına Saldırı suçu, Ölülere Tahkir suçu, Devlet İdaresi Aleyhinde İşlenen Cürümler, Resmi sıfatı haiz olanlar aleyhinde cürümler, Memura Hakaret ve Taarruz suçu, Resmi Heyetlere ve Hakime hakaret suçu olmak üzere tüm bu suçlar 5237 sayılı Yeni TCK' de Şerefe Karşı Suçlar başlığı altında toplanmaktadır. O halde bu suçların genel tahkir suçları²⁹⁵ arasında düzenlenmiş olması yasa koyucunun bu

²⁹² Özen, a.g.e.,s.473.

²⁹³ Koca, Üzülmüş, a.g.e.s.467.

²⁹⁴ Erdoğan, a.g.e.,s.13-84.

²⁹⁵ Sınar, a.g.e.,s.426.

suçlarla korunan hukuki yarar bakımından mağdurun şerefini öne çıkardığını göstermektedir.²⁹⁶

Bir başka deyişle, bu suçlarla özgürlük hakkı ya da devlet idaresi değil, mağdurun şerefi korunmak istenmektedir. Bu da yasa koyucudaki bu suçlarla koruma altında aldığı hukuki yarar konusundaki anlayış değişikliğini ortaya koymaktadır. Gerçekten Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik ve Aşağılama,(m.216) C.başkanına Hakaret (m.299), Türk Milletini ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin Kurum ve Organlarını Aşağılama, (m.301) Yabancı Devlet Bayrağına Karşı Hakaret (m.341) gibi Devletin bütünlüğüne ve kurumlarına karşı suçların başka bir bölüm altında varlığını koruyor olması bunun açık kanıtıdır.²⁹⁷ O halde yasa koyucu tüm tahkir suçlarını aynı başlık altında toplamak istememiştir. Son sayılan suçlar bakımından suçla korunan hukuki değer bakımından devlet organlarının saygınlığı ve devletin yabancı devletlerle olan ilişkisi ön plana çıkmaktadır.

5237 sayılı Kanun m. 125 fiil, olgu isnadında bulunma ve sövme suçunun aynı kanun maddesi içinde düzenlenmiştir. Oysa 765 sayılı Kanun fiil ve olgu isnadında bulunma ve sövme suçunu Kanunun m. 480 maddesinde fiili ve olgu isnadında bulunma –hakaret- m. 482 maddesinde ise sövme suçuna ilişkin düzenlemeler yaptığı görülmektedir.²⁹⁸ Eski kanunun, bu düzenleme doğrultusunda suçun ağırlığına göre ceza verilmesini ölçüt aldığı açıktır. Eski kanun kapsamındaki iki farklı suç türü düzenlenmesinin doğru ve yerinde bir düzenleme olduğuna ilişkin görüşün²⁹⁹ kanuna ilişkin savunması bu yöndedir.³⁰⁰ Bu görüşün tam karşıtı olan görüşe göre ise hakaret ve sövme suçlarının değerlendirmede birbirine karıştırılması ve somut olayda hakaretin, sövme fiili ile iç içe geçmesinin yarattığı olumsuzluklar³⁰¹ düşünüldüğünde

---

²⁹⁶ Ceza Genel Kurulu'nun 14.10.2008 gün ve 170-220 sayılı kararında da belirtildiği üzere; 5237 sayılı Türk Ceza Yasasında, 765 sayılı Türk Ceza Yasasındaki hakaret ve sövme suçu ayrımı kaldırılmış, hakaret fiillerinin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değer, kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı, diğer fertler nezdindeki saygınlığı olup, bu suçun oluşabilmesi için, davranışın kişiyi küçük düşürmeye matuf olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.Somut bir fiil ya da olgu isnat etmek veya sövmek şeklindeki seçimlik hareketlerden biri ile gerçekleştirilen eylem, bireyin onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte ise hakaret suçu oluşacaktır. Yargıtay CGK 2012/419 E.2012/247 K.26.06.2012 T. www.kazanci.com.tr

²⁹⁷ Koca, Üzülmez, a.g.e.s.467.

²⁹⁸ Özen, a.g.e.,s.473.

²⁹⁹ Yurtcan, a.g.e.,s.19.

³⁰⁰ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi,s.107.

³⁰¹ Özen,a.g.e.,s.473.

5237 sayılı Kanun düzenlemesinin³⁰² uygun ve yerinde olacağı iddiası karşı görüşün savunması olarak karşımıza çıkmaktadır.

5237 sayılı Kanunda her ne kadar sövme fiillerine daha az ceza verileceğine ilişkin uygulama ve içtihat oluşacağı düşünülse dahi 5237 sayılı Kanun m. 125 yorumunda her iki suç türünde aynı ceza verilebileceği ihtimali de söz konusu olabilmektedir. Ayrıca bu cezalandırmada takdirin tamamen ceza yargıcına bırakılması nedeni ile uygulamada çok farklı kararlar çıkacağı ve bu durumun hakkaniyete aykırı olabileceği düşünülmektedir. Hakimin takdirine göre fiil ya da olgu isnadında bulunan failin, sövme suçu ile hakaret eden faile oranla daha az ceza³⁰³ aldığı olaylar ile karşılaşmak mümkün olabilmektedir. Bize göre 5237 Sayılı Kanun ile fiil, olgu isnadı ve sövme suçlarının aynı madde kapsamına alınmaları yerinde bir düzenleme olmakla; her bir durumda verilecek olan cezanın kanun maddesi içinde ayrı düzenlenmesinin oluşacak kargaşaya son vereceği kanaatindeyiz. Yine iki kanun arasındaki diğer farklılıkları irdelenecek olursak 765 sayılı TCK' de huzura hakaret suçu, ihtilatlı hakaret suçuna göre daha fazla cezayı gerektirecek bir düzenlemeye yer vermekte ayrıca ihtilatın oluşması için gereken belirli sayıdaki kişinin toplu veya dağınık olabileceği gerektiğine ve aleniyetin huzurda hakaret suçu kapsamında ağırlatıcı neden olacağına ilişkin düzenlemeye yer vermesine karşın, 5237 sayılı TCK' de tüm bu ayrımları ortadan kaldırılmıştır.³⁰⁴ 5237 sayılı TCK' de cezanın ağırlatıcı halleri daha sistematik bir düzenlemeye tabi tutulmuş olmakla; yine 5237 sayılı kanun, 765 sayılı kanuna göre hakaret suçunun cezasının üst sınırını daha düşük tutmuştur. 765 sayılı yasa kapsamında suçun basın yolu ile işlenmesi nitelikli hal olarak düzenleme altına alınmakta iken 5237 sayılı kanunda bu durumu ortadan kaldırılmaktadır. Ayrıca 5237 sayılı kanun teknolojik gelişmeleri hüküm altına alan daha güncel bir düzenlemelere yer vermektedir. 765 sayılı TCK' de hapis ve adli para cezalarının bir arada uygulanmasına ilişkin düzenlemeler yer almakla beraber, 5237 sayılı TCK yönünden hapis ve para cezası seçimlik cezalar olarak düzenleme altına almaktadır.³⁰⁵

---

³⁰² Aydın, a.g.e.,s.916.

³⁰³ Özen,a.g.e.,s.473 – 474.

³⁰⁴ Özen, a.g.e.,s.473 – 474.

³⁰⁵ Özen,a.g.e.,s.473 – 474.

3.2. Hakaret Suçu Kapsamında Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu

Cumhurbaşkanına hakaret suçu, tez konumuz içinde değerlendirdiğimiz genel anlamda hakaret suçundan TCK m.125 – m.131- ayrı olarak aynı kanunun Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçları başlığı altında yer alan TCK m. 299 metninde düzenlenmiştir. Bu madde kapsamında korunan hukuki menfaat Cumhurbaşkanının bizatihi şahsına yönelik olmayıp; bulunduğu makamın, devleti ve milleti temsilinin işlerliğinin koruma altında olacağı düşünülmektedir.³⁰⁶Bu nedenle Cumhurbaşkanının şeref, onur ve saygınlığına ilişkin yapılacak hakaret ve sövme fiilleri karşılığında cezai şartları daha ağır olan bu madde hükümleri uygulanmaktadır.³⁰⁷

Doktrinde bir kısım görüşe göre; Cumhurbaşkanına Hakaret Suçunun Türk Ceza Kanunu içinde ayrıca düzenlenmesini gerektiren bir durum olmadığı yönündedir. Zira bu görüş savunmasında 5237 sayılı Kanun 125/3-a bendi gereğince kamu görevlisine hakaret suçunun işlenmesi durumunda uygulanacak olan cezai yaptırımın kanunda açık ve belli olduğunu, bu hususta ayrıca cezai bir düzenleme yapılmasının gerekli olmadığı kanaatlerini ileri sürmektedirler.

Yine aynı doktrin görüşü devamlı; TCK m. 299 düzenlemesini gerekli kılacak bir neden görmediklerini zira; TCK m.125 uyarınca düzenlenen kamu görevlisine karşı suçlarda aynı Cumhurbaşkanına Hakaret Suç gibi şikayete tabi olmayıp, suçun soruşturması re’ sen yapıldığını ifade etmektedirler. Anayasa’nın 2. Maddesine göre laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’nde yasaların Anayasaya aykırı olması düşünülemeyeceğini ifade etmektedirler. Durum bu olmakla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin m. 10’ a göre ifade özgürlüğünün kapsamını daraltacak uygulamalardan kaçınılmalı ve şiddet içermeyen veya şiddeti teşvik etmeyen ifadelerin kullanılması durumunda ifade özgürlüğüne hassasiyet gösterilerek cezalandırmadan kaçınmak gerekeceğine ilişkin düzenlemeler olduğunu ifade etmektedirler.

³⁰⁶ Türkoğlu Seçkin, “Olmayan Suç Cumhurbaşkanına Hakaret”, Ankara Barosu, Sayı 3, 2018, s.289

³⁰⁷Günendi Oya, “Sosyal Medya ve Suç” s.7

https://www.academia.edu/9517253/Sosyal_Medya_ve_Su%C3%A7_-_Oya_G%C3%BCnendi erişim tarihi 17.05.2019

Bir diğer doktrin görüşüne göre TCK m. 299 Türkiye uygulamasında acilen değişikliğe gidilmesi kanun maddesinin düzeltilmesi ya da kaldırılması gerektiği kanaatleri yer almaktadır. Bu kanaatin en önemli dayanağı ise Cumhurbaşkanının nceki yönetim sisteminde partiler üstü olan statüsünün, yapılan Anayasa değişikliğii ile artık Türkiye’ de geçerli olmadığı savıdır.

Zira; Türkiye’de 16 Nisan 2017 tarihinde Anayasanın bir kısım maddelerinin değiştirilmesini içeren referandumun yapıldığını ve referandumda yapılan değişiklikler ile Cumhurbaşkanını partiler üstü bir makam olmaktan çıkarılarak ve Cumhurbaşkanına siyasi parti başkanı olabılme imkanı tanındığına işaret etmektedirler. Bu durum Cumhurbaşkanlığı makamın artık tamamen siyasi bir figür olduğunu ve bu sebeple ona yapılacak olan eleştirilerin AİHS m. 10 kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği savlarını ileri sürmektedirler.

Cumhurbaşkanına hakaret suçunun unsurlarının oluştuğu somut olayda incelenmesi gereken en önemli hususlardan birisi hiç kuşkusuz olarak eleştiri hakkı ve bu hakkın kapsamının nasıl değerlendirilmesi gerektiği olacaktır. Zira eleştiri hakkı kapsamında kalan ifade özgürlüğü kavramı Hukuk Devleti kuramı bakımından önem arz etmekle beraber yine aynı kavram uygulamada demokratik devlet ve otoriter devlet ayırımını tam anlamıyla belirleyen bir ölçüt olarak önem arz etmektedir.³⁰⁸ Yukarıda bahsettiğimiz üzere demokratik devletin vatandaşlarına sunduğu en birinci hak olan ifade özgürlüğü kavramı, Anayasamızın Temel Hak ve özgürlükler başlığı altında 26/1 maddesinde Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti başlığı ile kendisine yer bulmuştur. İlgili Maddeye göre ;

VIII. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti

Madde 26 – Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resm makamların

---

³⁰⁸ Demir zge, “Uygulamada Hakaret Suçu ve İlgili Mevuat”,2017, s.106
https://www.academia.edu/37830332/UYGULAMADA_CUMHURBA%C5%9EKANINA_HAKARET_SU%C3%87U_VE_%C4%B0LG%C4%B0L%C4%B0_MEVZUAT Erişim Tarihi 19.07.2019

müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulince belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir. (1 (Mülga fıkra: 3/10/2001-4709/9 md.) Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz. (Ek fıkra: 3/10/2001-4709/9 md.) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir. Şeklinde düzenlemelere yer vermek sureti ile kişilerin toplum içerisinde kendisini ifade edebilme haklarının ulusal düzeyde en üst kanun merci aracılığı ile sağlanmasının gerekliliğini vurgulayarak bu düzenlemeleri kabul etmiştir.³⁰⁹ Yine ifade özgürlüğüne ilişkin, Uluslararası düzenlemelere baktığımızda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 10/1 karşımıza çıkmaktadır.

“Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir”

İfadelerine yer verilmektedir. Gerek Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi gerekse Anayasamız bir arada değerlendirildiğinde kişilerin görüşlerini açıklama, anlatma ve bu görüşlerini her ortamda ifade etme, savunma, ileri sürme haklarının anayasal ve uluslararası koruma altında olduğuna vurgu yapılmaktadır. Yine Avrupa İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin m. 19 bu kapsamda incelendiğinde;

---

³⁰⁹ Erdoğan, a.g.e.,s.13-84.

“Herkesin görüş ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak karışmasız görüş edinme ve herhangi bir yoldan ve hangi ülkede olursa olsun bilgi ve düşünceleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içermektedir.”³¹⁰

İfadelerine yer vermektedir. Durum bu olmakla Avrupa İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ilgili maddesi kapsamında ifade özgürlüğüne ilişkin yer verdiği düzenlemelere bakıldığında bireyin ifade özgürlüğünün temel olarak ele alındığının tespiti karşımıza çıkmaktadır.

Bireyin ifade özgürlüğünün sınırının nasıl çizilebileceği ve Devletlerin bu temel hakka ne şekilde müdahale edebileceği konularında yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin m. 10/2 siyasi söylem ve tartışma alanında ifade özgürlüğünün üst düzeyde önem taşıdığını yol gösterecek konumdadır. Zira ilgili madde hükmü;

“Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir”.

İfadelerine yer vermekle beraber, bireyin ifade özgürlüğünün ancak; ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınmasının gerektiği durumlarda kullanılabileceğini düzenlemektedir. Burada sağlanmak istenen amaç bireyin ifade özgürlüğünün devamlılığı olup; buna tam ve sağlıklı bir toplumsal zeminde oluşması için ise toplumsal gereksinimler doğrultusunda gerekli tedbirler almaktadır.

---

³¹⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2009/9-190.- 2009.

AİHS, Devletlerin, bireyin ifade özgürlüğüne ilişkin olarak yukarıda belirtilen durumlar dahilinde sınırlama getirmesini mümkün kılmaktayken, bu hakların kullanılırken keyfiyete dönüşmesini engelleyecek tedbirler aldığı da görülmektedir.

Bu kapsamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin m. 17. Hakları Kötüye Kullanma başlığı altında “*Bu Sözleşme’deki hiçbir hüküm, bir devlete, topluluğa veya kişiye, Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerin yok edilmesi veya bunların Sözleşme’de öngörülmüş olandan daha geniş ölçüde sınırlandırılmalarını amaçlayan bir etkinliğe girişme ya da eylemde bulunma hakkı verdiği biçiminde yorumlanamaz.*”

İfadelerine yer vermek suretiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin m. 10/2 maddesinde Devletlerin, bireyin ifade özgürlüğü haklarına ilişkin olarak getirebileceği sınırın net olarak çizgilerini oluşturmaktadır. Yine ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğünün doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan eleştiri hakkı ve haber verme haklarının anayasal güvence altında olduğunu ve bu haklar kapsamında özellikle eleştiri hakkı ve haber verme hakkı kapsamının Hukuk Devleti olmanın temel şartı olmakla ve Demokratik Devlet düzeni içinde yönetimi sağlayabilmek için sağ duyulu bir yönetim anlayışı³¹¹ ile bu hakların kullanım çevrelerinin geniş tutulması gerektiği kanaatlerinin ağır bastığı açıktır.³¹²

Haber verme ve eleştiri hakkının geçerli olabilmesi eleştiri hakkının ve haber verme hakkının koşulları, kapsamı sınırı ve bu hakkın kullanımdaki ölçütleri bilmek gerekmektedir. Haber verme hakkı kapsamında aktarılacak olan yazı, bilgi, belge, ve benzeri yayın kapsamına giren haberin; gerçek olması, güncel olması, kamusal bir ilgisi olması, haberin sunulmasında ve insanlar tarafından öğrenilmesinde kamunun yararı olması ve haber verme amacı güdülen olay ile eleştiri kapsamının aşıldığı iddiasında olunan olay ile aralarında bir nedensellik bağının gerekliliği aranmaktadır³¹³.

Yargıtay uygulamaları bu konuda haberin güncel, gerçek ve öğrenilmesinde kamunun yararı olması, haber ile anlatılmak istenen durumun ve haberin sunuş

---

³¹¹ Demir, a.g.e., s.15 - 16 -17.

³¹² Kolbükten Bilal, “Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu Üzerine Bir Deneme”, Ankara Barosu, Sayı 3, 2015, s.38.

³¹³ Türkoğlu, a.g.e., s.291.

biçiminin aralarında illiyet bağı olması halleri birlikte sağlandığında; genel geçer bir durum olarak eleştiri hakkını kullanılabilmesinin gerektiği yönünde kararlar verilmektedir.³¹⁴

Doktrinde farklı görüşlere rastlamak mümkün olmakla beraber hakim olan görüş; haber verme hakkının, eleştiri hakkını kapsayıp kapsamayacağı hususlarının tespitinin önemli olduğu yönündedir. Bu nedenle haber verme hakkının kapsamına eleştiri hakkını dahil olup olmayacağı belirlenmesi ve sınırlarının tespitinin önem arz etmektedir. Haber verme hakkı için gerekli olan haber olan konunun gerçek, güncel olması, kamusal önem arz etmesi ve aktarım hali ile istenilen sonuca ulaşılma arasında bir bağ olması gerektiği bu kriterlerinin olmaması durumunda haber verme hakkının kullanımından bahsedilemeyeceği açıktır. Durum bu olmakla haber verme hakkının şartlarının oluşmadığı ve bu hakkın kullanılma imkanının olmadığı durumlarda eleştiri hakkına dayanarak ifade özgürlüğünün tezahür etmesinin mümkün olması düşünülememektedir. Durum bu olmakla her ne kadar haber verme hakkı, eleştiri hakkını içerir nitelikte görülüyor olsa bile kriterleri, kapsamı, oluşumu ve hakkın kullanılması bakımından yapılan değerlendirmeler göz önüne alındığında birbirlerinden farklı haklar olduklarını kabul etmek gerekmektedir.

Zira haber verme hakkı kişilerin hayatından bir olayı ya da olguyu aktarmakta iken eleştiri hakkında insanın bir konu hakkında beyin süzgecinden geçen bilgilerin herhangi bir konuya ilişkin olarak olumlu ve olumsuz yönlerini benliğinde değerlendirmek suretiyle açıklaması ve dışavurumu sayılmaktadır. Nitekim haber verme hakkı ve eleştiri hakkının farklı mahiyetlerinin olduğu açıktır. Ancak ne doktrinde ne de uygulamada eleştiri hakkı için ayrı ölçütler geliştirilmemekte ve uygulanmamaktadır. O halde, öncelikle haber verme hakkının koşulları incelenmeli ve sonrasında bu koşulların eleştiri hakkı açısından uygun olup olmadığı tespit edilmelidir.

Bu görüşler doğrultusunda Siyasi olarak bir parti başkanına yapılmak istenen eleştirinin, 5237 sayılı TCK m. 299 kapsamında değerlendirilme alanı bulması hali;

---

³¹⁴Çalık Hilal, “Sosyal Medyada Suç İşlenmesi” s.4
<http://www.umut.org.tr/userfiles/files/Hilal%20%C3%87al%20%C4%B1k.pdf> Erişim Tarihi 22.05.2019.

AİHS m. 10 kapsamında kişilerin, ifade özgürlüğü hakkı ve eleştiri hakları imkanını ortadan kaldırdığı düşünülmektedir.³¹⁵ Tez konumuz olan “Sosyal Medya Aracılığı ile Hakaret Suçunun İşlenmesi” ile durumun yakın bir bağlantısı vardır. Zira Cumhurbaşkanına sosyal medya aracılığı ile ulaşan fiiller hakaret olarak nitelendirilmekte ve eleştiri hakkı ve ifade özgürlüğü hakları görmezden gelinerek cezalandırmalar yapılabilmekte yargı içerisinde keyfiyet³¹⁶ oluşturabilecek nitelikte kararlar verileceği düşüncesi oluşabilmektedir.

Uygulamada, Cumhurbaşkanına hakaret suçunun mevcut düzenlemesinin gerekli olmadığı zira kanunda kamu görevlisine hakaret suçunun soruşturma ve kovuşturmasının düzenlendiği yine suç kapsamında Cumhurbaşkanına yönelim olması halinde farklı bir cezai müeyyide uygulanmasının Anayasa ve AİHS hükümleri uyarınca eşitlik ilkesine aykırı olacağı ve mümkün olamayacağı kanaatleri ile Anayasa Mahkemesi’ne TCK m.299’un iptali istemi ile yapılan başvuru neticesinde incelemeye konu 14.12.2016 tarihli, 2016/25 E. ve 2016/186 K. Sayılı kararı ile konuyu görüşmüş ve iptal istemini aşağıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda reddettiği görülmektedir.³¹⁷

Yüksek mahkeme kararında farklı hukuki durumların, farklı cezai kurallara bağlanması ve bununla beraber neticelerinin farklılık meydana getirmesinin Anayasal çerçevede değerlendirildiği takdirde eşitlik ilkesinin ihalinin söz konusu

---

³¹⁵Sanığın 16.07.2016 tarihinde facebook hesabından suça konu hakaret niteliğindeki paylaşımlarda bulunduğu ve bu şekilde gerçekleşen eylemlerinin, Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin yukarıda belirtilen kararında çerçevesi çizilen düşüncüyü açıklama, yayma hürriyeti ve eleştiri sınırlarını aştığı, şeref ve itibarı ihlal edici nitelikte olduğunun anlaşılması karşısında; bu ifadelerin düşünce özgürlüğü bağlamında hukuki koruma görmesinin mümkün olmadığı ve sanığın eyleminin Cumhurbaşkanına hakaret suçunu oluşturduğu tüm dosya kapsamından anlaşılmalı ; sanığın mahkumiyetine ilişkin Edirne 1. Asliye Ceza Mahkemesince verilen hükmün usul ve kanuna uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan yargılama sonunda toplanan deliller, karar yerinde incelenip, sanığın suçunun sübutunun kabul edildiği, eylemlerinin olay niteliğine ve kovuşturma sonuçlarına uygun şekilde nitelendirilerek vasıflarının tayin edildiği, incelenen dosyaya göre verilen hükümlerde usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, istinaf başvurusunda bulunan sanık müdafinin ileri sürdüğü nedenler yerinde görülmemiş olmakla, istinaf başvurusunun ESASTAN REDDİNE, dosyanın hükmü veren Edirne 1. Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesine,CMK'nın 286/2. maddesi uyarınca kesin olmak üzere, 09.02.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2017/93 E – 2017/106 K. 09.02.2017 T www.kazancı.com.tr.

³¹⁶Demir, a.g.e., s.15.

³¹⁷Şen Ersan, Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2316249-cumhurbaskanina-hakaret-sucu> Erişim Tarihi 09.07.2019.

olamayacağını, Cumhurbaşkanının konumu itibari ile Cumhuriyeti ve Milleti temsil etmekte olmasının diğer kamu görevlilerinin temsil durumları ile kıyas edilemeyecek derecede mukaddes olduğunu, bu nedenle Cumhurbaşkanına yönelen hakaret ve sövme fiillerinin sadece Cumhurbaşkanının şahsını değil aynı zamanda temsil ettiği Cumhuriyete ve Millete yönelik olacağı kanaatinin ağırlık kazandığı ve bu noktada devletin saygınlığı ve onun temsili elinde bulunduran Cumhurbaşkanı olması nedeni şahsına yönelecek bir hareketin cezalandırılmasının daha ağır müeyyidelere tabi olmasının korunan hukuki yarar göz önüne alındığında olumsuzluk oluşturmayacağı ve eşitlik ilkesine aykırılıktan bahsedilemeyeceğine gerekçeleri ile yasanın iptali talepli başvuruyu oy birliği ile reddettiği görülmektedir. Anayasa Mahkemesi gerekçesine incelendiğinde Cumhurbaşkanına hakaret suçunun kanunda farklı bir düzenleme altına alınmış olmasının hukuken yerinde olduğunu söylemek gerekmektedir.³¹⁸

---

³¹⁸ Anayasa Mahkemesi'nin 14.12.2016 tarihli, 2016/25 E. ve 2016/186 K. Sayılı kararı

4. SOSYAL MEDYA

4.1 Sosyal Medya Nedir

Sosyal medya tanımı yapmadan önce asıl olan medya kavramının ne olduğuna değinmenin faydalı olacağını kanaatindeyiz. Medya, toplumun -genel olarak basın diye tabir ettiği- kavram belirli bir takım araç ve gereçlerin kullanılması ve bu sayede oluşturulan bir ekip tarafından organize bir şekilde görsel ya da yazısal açıklama bilgi ve belgeleri kişi topluluklarına -halk- iletimini sağlayan unsurlardır. Medyanın, internet aracılığı ile internet üzerinden yapılması durumunda internet medyası kavramı gündeme gelirken, iletişim araçları ile kurulan sosyal ağ siteleri aracılığı ile yapılan iletişime sosyal medya olarak ifade edilmektedir.³¹⁹

Sosyal medya ise Facebook, Twitter, Instagram, Youtube, Pinterest, Vine, Messenger, Snapchat, LinkedIn ve benzeri birçok sosyal ağ bünyesinde barındıran ve söz konusu sosyal ağlara üye olan milyonlarca insanın bir araya gelerek iletişim kurabildikleri ayrıca insanların sosyal, kültürel, eğitim, ekonomi, ticaret ve benzeri bir çok alanda bilgi alabildiği paylaşım amacı güden iletişim ağlarını kapsayan bir alan olarak tanımlanmakla beraber, internet kullanımı sayesinde kişiler arasında sanal olarak kurulan iletişimin ve bu iletişimin doğal sonucu olarak ortaya çıkan paylaşma arzusunu sosyal medyanın genel olarak tanımı kabul etmek mümkündür.³²⁰

Bir üst giriş paragrafta çok yoğun kullanılan sosyal medya ağlarının neler olduğunu değinmiştik. Bu sosyal medya ağlarının oluşumu aşaması konusunda sosyal medya kavramını açıklarken, sosyal medya için dönüm noktası olacak değerdeki Web 2.0 teknolojisine özellikle vurgu yapmak gerekeceği kanaatindeyiz. Bireylerin, toplum içindeki yaşantısı boyunca kendisini ifade etmesi ve diğer bireyler ile iletişim kurma ihtiyacının en temel insani gereksinim olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu iletişimin insanlık tarihi boyunca yüzyüze yapılması yanında gelinen bilgi çağı ve sürekli gelişen bilişim teknolojileri alanındaki çalışmalar kapsamında ortaya çıkan dijital iletişim çağı sayesinde sanal ortam diye kabul gören ve sosyal medya ağlarını

---

³¹⁹ Erdoğan, a.g.e.,s.13-84.

³²⁰ Özaydın, Sosyal Medya Aracılığı ile Kişilik Haklarının İhlali, Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt 11, Sayı 111, Şubat 2019, s.511 – 521.

da bünyesinde barındıran bireylerin yoğun olarak kullanım sağladığı bir meydana getirmektedir.³²¹

Zira WEB 1.0 teknolojisinde gerçek veya tüzel kişilerin internet siteleri mevcut olup internet kullanıcılarının bu sitelere girdiklerinde sitelerde ancak sitenin kullanım hakkına sahip olanlar tarafından girilen bilgiler ile sınırlı olarak bilgi sahibi oldukları bu bilgileri değiştirme, düzeltme ya da başka bilgiler ekleme ya da eklenmesini talep edebilme haklarının olmadığı yani bilgiler dışında herhangi farklı bir bilgiye erişim imkanının olmadığı sadece bilgi, tanıtım, ve benzeri durumlar için kullanılan tek taraflı sitelerin mevcut olduğu bir teknolojik bir yapıdan bahsetmek mümkündür. Bu tür internet sitelerine örnek vermek gerekirse kişisel tanıtım siteleri, bloglar gibi kişisel siteler ile wikipedia gibi bilgi paylaşım sitelerinin olduğunu söylemek mümkün olabilmektedir.³²²

2004 yılı itibari ile hayatımıza giren WEB 2.0 teknolojisi ise WEB 1.0 teknolojisinden çok farklı olarak interaktif -karşılıklı, etkileşimli- iletişimi sağlamaktadır. Yakın zamanda hızlı bir şekilde artan akıllık telefonlar aracılığı ile mobil iletişim dönemi hız kazanmış ve bu sayede kolaylaşan çevrimiçi iletişim ve interaktivitenin artması, iletişimin adeta internete taşınmaktadır. Chat odaları ile başlayan, forumlarla devam eden bu süreç, Facebook , Instagram, Twitter ve benzeri sosyal medya ağları ile tam anlamı ile bir üst boyuta ve internet bağımlılığına geçtiği görülmektedir.³²³

Web 2.0 internet kullanımım sayesinde interaktif etkileşim ile birlikte içerik üretiminin sağlandığı bir teknolojik devrim olarak adlandırılacak bir gelişmelerdir. Web 2.0 sayesinde kullanıcılar sadece içerik sunucuların sınırlı ve kendi idareleri altındaki içerikleri görüntülemek dışına çıkarak içeriğe katkı sağlayabildiği, değiştirip, düzenleme ve hatta paylaşma imkanı bulduğu bir teknolojiye geçiş yapılmaktadır.³²⁴

---

³²¹ Bahar Atalay, Bilişim Suçlarında İletişim ve Sosyal Medya, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Cilt 110, Sayı 3, s. 2.

³²² Bahar, a.g.e., s.2.

³²³ Bahar, a.g.e., s.12.

³²⁴ Kaya Mine, Sosyal Medya Sağlayıcısının Kişilik Hakkı İhlalleri ve Sorumluluğu, Terazi Hukuk Dergisi, 2015, Cilt 10 Sayı 108 s.66-75

Bu sayede internet kullanıcıları sadece tüketen olmaktan ziyade üreten, katkı sağlayan konumuna gelmektedirler. Bu sayede insanlar arası etkileşim ve iletişim daha kolay ve kullanışlı -tercih edilir- bir hal almış ve güncel sosyal medya ağlarının temelleri bu teknolojinin dayanak olması ile atılmıştır diyebilmek mümkündür.³²⁵ Zira Web 2.0 teknolojisi ile renkli tasarım, resim ve logolar ile bunlara canlılık butonlar, resimler, logolar efekt ve canlı renklerle tasarlanma imkanına kavuşmaktadır.³²⁶

İnteraktif iletişimin artması ve çevrimiçi iletişimin sunulma imkanının ortaya çıkması ve bu uygulamaların hızla artması, ayrıca kısa süre önce hayatımıza giren ve büyük bir beğeni toplamayı başaran akıllı telefonların internet kullanımını aracılığı ile interaktif iletişimin kullanımına uygun olması ile insanların söz konusu sosyal medya ağlarına daha kolay girebilmelerini ve bu ağlarda daha fazla zaman geçirebilmelerine imkanı sağlamaktadır.³²⁷

İnternetin yoğun kullanımı ve sosyal ağları akıllı telefon aracılığı ile ulaşılabilen alanlar olmasının doğal bir sonucu olarak kişilerde internetin kullanımı ve olduğu hemen her ortamda mobil cihazlarla kolayca erişilen sosyal ağlar, bireyler arasında etkileşimin ve iletişimin en sık kullanıldığı ve kısa sürede en fazla etki yaratan³²⁸ alanlar olduğunu kabul etmek mümkündür.³²⁹

Sosyal medyanın yukarıda değindiğimiz üzere iletişim anlamında bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisinin ileri derecede olduğu tartışma götürmez bir durum olmakla; sosyal medya ağlarının hatalı kullanımı nedeni ile faydaları nazarında zararlarının olacağına görmezden gelmek mümkün olmamaktadır. Kişilerin bu alanlarda geçirdikleri keyifli zamanların etkisi ile bir çok kişisel veri ve bilgilerini bu alanlarda koşulsuz ve sorumsuz şekilde paylaşabildiklerine veyahut sosyal medya ağlarının kişisel veri ve bilgileri kayıt altına almakta olduğuna şahit olunmaktadır.³³⁰ Bu durum neticesinde sosyal medya mecralarında kişilerin verilerinin direk olarak paylaşımı veya sosyal medya ağlarının yöneticileri tarafından kayıt altına alınan kişisel

---

³²⁵ Erdoğan, a.g.e.,s. 13-84.

³²⁶ Ermaner Enes E, Sosyal Medya Yolu ile Kişilik Haklarının İhlali Nedeni ile Manevi Tazminatı, Cilt 92, S 6, s.116-129

³²⁷ Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Bahar, a.g.e., s. 11.

³²⁸ Bahar, a.g.e., s. 21.

³²⁹ Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Bahar, a.g.e., s. 15 – 19.

³³⁰ Bahar, a.g.e., s.3.

bilgi ve verilerin kişisel ve ülkesel nazarda büyük güvenlik sorunlarına yol açacağını söylemek gerekmektedir. Zira bu ağların kullanımı sırasında gerek yetkililer tarafından alınan kişisel bilgiler gerekse direk olarak kişilerin kişisel verilerin iyi niyetli olmayan kullanıcıların eline geçmesi neticesinde maddi ve manevi çok ciddi sonuçların doğmasına neden olacağı açıktır.³³¹

Sosyal medyanın kullanımının sağladığı yarar kadar zararında olduğuna değinmiştik. Özellikle sosyal medya ağlarında kurulan isimsiz, takma isimli ya da başka bir kişiye ait bilgileri girmek kaydı ile hesap oluşturan bir çok kişi olduğu ve insanoğlunun bir kişiye karşı his ve duygularını aktarmakta yüzyüze görüşmek yerine uzaktan bir vasıta ile iletişim sağlamakta daha başarılı olduğunun sosyolojik bir geçerlilik olarak ispat edildiği açık olmakla pek çok sosyal medya kullanıcısının, hakaret, dolandırıcılık, iftira, taciz, güveni kötüye kullanma başta olmak üzere çok sayıda suçun tarafı olarak karşımıza çıkmakta oldukları görülmektedir.³³²

4.2. Sosyal Medya Suçlarının Türk Hukuk Sistemine Girişi

“Sosyal medya ağları üzerinden hakaret suçu işlenmesi” konulu çalışmamız, Bilişim suçları kapsamına girmekte olup; bu suçlar Türk Ceza Kanunumuza ilk olarak 765 sayılı bir önceki ceza kanunumuzda düzenlenmektedir. 80’li yılların sonu ve 90’lı yılların başına denk gelen süreç içerisinde 765 sayılı TCK’ ye 6.6.1991 tarih ve 3756 sayılı Kanun ile Bilişim Alanında Suçlar başlığı altında 525³³³ maddeye a-b-c-d fıkraları eklenerek ilk kez Türk Ceza yargılamasına Bilişim Suçlarının tabi olma süreci başlamaktadır.

3756 sayılı kanunun 20. Maddesinde 765 sayılı Türk Ceza Kanununa 525 maddeden sonra gelmek üzere “Bilişim Alanında Suçlar” başlığı altında onbirinci babın eklenmesi sağlanmıştır. İlgili kanunun 21 ve devam nolu maddelerinde ise kanunun 525. maddesinin a-b-c-d fıkraları ile madde kapsamı belirlenmiştir.

---

³³¹ Bahar, a.g.e., s.22-23.

³³² Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Bahar, a.g.e., s.26-27.

³³³ Karagülmez, a.g.e.,s.129.

Genel olarak kanun metni incelendiğinde bilgilerin otomatik olarak işleme alınması, işleme tabi tutulması veya işleme tabi tutan bir sisteme yerleştirilmesi bu yolla bilgilerin tahrifatına neden olunması hallerinde, failin cezalandırılacağına ilişkin yasal zemin oluşturulmuş olmakla; tez çalışma konumuz olan sosyal medya aracılığı ile hakaret konusunda bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir. Zira kanunun çıkarıldığı 90' lı yıllarda ülkemizde henüz internet alt yapısı oluşmamış, sosyal ağların kullanımı henüz Dünya üzerinde mümkün olmamıştır. Kanun içeriğinde anlaşılacağı üzere genel olarak bilgisayarın yeni kullanım alanı bulması nedeni madde metinleri sınırlı koruma sağlamakla yetinmişlerdir. 2000' li yılların başlarına geldiğinde ise Dünyada sıkça kullanım alanı bulan internet Türkiye' de başta Bankacılık sektörü olmak üzere;³³⁴ sanayi, ulaşım, eğitim, alanlarında ve diğer birçok sektörde kullanım alanı bulmuş ve hızlı bir şekilde yayılmaya ve kullanıcı sayısını artış göstermiştir. Teknolojik gelişmelerin çok hızlı ilerlediği özellikle internetin kullanımının artması ile son on yıl içerisinde neredeyse bir kuşak fark edecek kadar hızlı bir gelişime şahit olunmuştur. Hal böyle olunca bilişim alanında suçlar başlığı altında düzenlenen kanun maddeleri ile mevcut bilişim suçlarının önlenmesini sağlamak ciddi manada yetersiz kaldığını söylemek mümkün görünmektedir.

Zira 765 sayılı yasa döneminde internet aracılığıyla hakaret suçunun işlenmesi ya da sosyal medya aracılığı ile bu suçun işlenmesi halinde; faile, nasıl bir ceza uygulanacağına dair kesin bir yasal düzenleme olmadığı görülmektedir. Bununla beraber mevcut hakarete ilişkin yasa metinlerinin konuya uygulanma imkanının söz konusu olamayacağı ve kanuna atıf yapılmak sureti ile cezalandırma yapılmasının da Ceza Hukuku temel ilkeleri açısından incelendiğinde kanunsuz suç ve ceza olmayacağı ilkesine aykırı olacağı açıktır. Durum bu olmakla beraber 01.06.2005 tarihinde yürürlüğü giren ve 765 sayılı TCK'yi mülga eden 5237 sayılı Kanunumuz açısından inceleme yapıldığında, yine internet ve kitle iletişim araçlarına ilişkin olarak bağımsız madde düzenlemesi ve cezai yaptırımları olmadığını görmekteyiz. Durum bu olmakla kanunun yürürlük tarihi olan 2005 yılından günümüzde gelinen süreçte gündelik hayatta internetin vazgeçilmezliğini tamamen ilan ettiği bir ortamda olmamıza karşın bu alanının kullanımını daha güvenli hale getirecek, sıkı bir koruma sistemi

---

³³⁴ Karagülmez, a.g.e.,s.154.

oluşturmak ve oluşabilecek sorunlara ilişkin olarak uygulanacak yasal mevzuatı daha nitelikli hale getirmek gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. İnternet ortamında karşılaşılan haksızlıklara ilişkin olarak hem ulusal hem uluslararası yargı birimleri kurulması ve denetimin sağlanması adına çalışmalar yapılması ve çözümler üretilmesi gerekirken; ülkemiz bu konuda yasal zemin açısından ciddi manada eksik kaldığını üzümlere söylemek gerekmektedir. ³³⁵Zira 5237 sayılı Kanunda internet kavramı üzerinde açık bir şekilde durmadan Kanunun Tanımlar Kısmı 6. Maddesi 1. Fıkrasının g bendi uyarınca 5237 Sayılı TCK m. 6/1-g³³⁶“basın ve yayın yolu ile deyiminden her türlü yazılı, görsel ve işitsel, elektronik, kitle iletişim araçları ile yapılan yayınlar” anlaşılır demek sureti ile elektronik kitle iletişim aracı yani internet ile yapılan yayınlarında basın ve yayın yolu ile yapılan yayınlardan sayılacağını düzenlenmektedir.³³⁷ İnternet – kitle iletişim aracı – aracılığı ile sosyal medya ağlarında yapılacak olan yazı, metin, ileti, mail, paylaşım ve çizimlerin haksız olmaları durumunda, failin tabi olacağı cezai durumların uygulama alanlarının belirlenmesinin nasıl olacağını izahında bulunmaktadır. ³³⁸Durum bu olmakla tez konumuz bakımında sosyal medya aracılığıyla yapılan hakaret suçunu işlerken internet aracılığı ile sosyal medya ağları üzerinden işlenen hakaret suçlarının da bu kapsamda değerlendirilmesi gerekeceği ortaya çıkmaktadır. Hakaret suçu hakkında kısa bir bilgi gerekirse; hakaret suçu, mağdurun yüzüne karşı yani huzurda hakaret ve mağdurun yokluğunda yani gıyapta hakaret olarak iki farklı şekilde işlenebilmektedir. Pekala sosyal medya aracılığı ile yapılan hakaret suçları hangi hakaret suçu kapsamında değerlendirilecektir. Burada 5237 sayılı TCK m. 125/2 bize gerekli bilgiyi vermektedir. Zira, ilgili madde metninde “Failin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi” durumunda hakaret suçunun huzurda işlenmiş sayılacağı ifade edilmektedir.

Sosyal medya aracılığı ile yapılan hakaret suçunun, huzurda yapılmış hakaret olarak sayılarak failin cezalandırılması yerinde bir düzenleme olmakla; bu düzenleme ile internet aracılığı ile yapılan hakaretin basın yayın yolu ile yapılmış hakaret gibi anlaşılması ve 5187 sayılı Basın Kanunu çerçevesinde cezalandırma yapılması

---

³³⁵Katoğlu Tuğrul, “Basın Yolu ile Hakaret Kavramı Madde Yönünden Yetki Sorunu”, Prof. Dr. Nur Centel Armağanı, Hakemli, Ankara, s.740.

³³⁶Katoğlu, a.g.e.,s.743.

³³⁷ Katoğlu, a.g.e.,s.736.

³³⁸ Erdoğan, a.g.e.,s.13-84.

gerektiği düzenleme altına alınmıştır. Sosyal medya ağlarında işlenen hakaret suçlarının ne şekilde kanun hükmüne tabi olması gerektiği sorusuna yanıt aramak gerekmektedir. 5187 sayılı ve yürürlükteki Basın Kanunu bir önceki 5680 sayılı mülga Basın Kanununda olduğu gibi internet iletişim araçları ile işlenecek hakaret suçlarına yönelik açık bir düzenlemenin yapılmadığı görölmektedir. Durum bu olmakla söz konusu internet üzerinden sosyal medya ağları üzerinden hakaret suçlarında 5237 sayılı Kanunun yönlendirmesi ile bu suç kapsamını, niteliğini ve cezai sonuçlarının, Basın Kanunu ile çözümlenmesine yön verildiği görölmektedir. İnternet kitle iletişim araçları ile yapılan hakaretlere ilişkin olarak 5237 sayılı Kanunumuzun bir alt başlığında internet aracılığı ile işlenecek olan suçlara ilişkin uygulanacak yasa hükümlerinin cezai ya da koruma tedbirlerinin açık bir şekilde düzenleme altına alınmamış ve 5187 Sayılı Basın Kanununun internet aracılığı ile işlenen suçlara uygulanacak olmasına atıf yapıyor olması, bize ikinci bir sorun olarak internet kitle iletişim araçlarının Basın Kanununda yer alan hangi yayın türü örneği emsal alınarak cezalandırmaya gidilmesi gerekeceği konusunda soru işareti yaratan bir konu olarak karşımıza çıktığı görölmektedir. Uygulamada kabul görmekte olan durum gereğince internet kitle iletişim aracı ile hakaret suçlarında, Basın Kanununda yer alan süreli yayınlar³³⁹kavramına ilişkin olarak yapılacak takibat ve cezalandırmanın uygulanması doğru olacaktır.³⁴⁰ Zira yaratacağı etki bakımından internetin, süreli yayından daha etkili olacağı ve hakarete uğrayan mağduru, süreli yayınlara oranla çok daha ağır rencide edebilecek şekilde kullanım alanına sahip olduğu açıktır. Basın Kanunda düzenlenen süreli yayınlara ilişkin uygulanacak cezai yaptırımların ve önleme tedbirlerinin internet aracılığı ile sosyal medya ağlarında işlenen hakaret suçlarında uygulama alanı bulması suçun failinin tespiti ve ivedilikle cezalandırılmaları konusunda hızlı bir organizasyon sağlamakla; suçun yaratacağı olumsuz etkiyi aynı hızla ortadan kaldıracak içeriğe sahip olması nedeni ile doğru bir düzenlemedir.

---

³³⁹ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.105.

³⁴⁰Katođlu, a.g.e.,s.742.

4.2.1. Türk Hukuk Açısından -İnternet- Sosyal Medya Suçlarının Değerlendirilmesi

Tez çalışmamızın belirli bölümlerinde sosyal medya –internet- aracılığı ile hakaret suçunun işlenmesi neticesinde 765 sayılı mülga TCK ve yürürlükteki 5237 sayılı Ceza Kanunumuzun, internet üzerinden işlenen suçlar konusunda açık bir düzenleme yapmamakla beraber; Basın Kanununa atıf yapılmak sureti ile çözüm yoluna gidildiği görülmektedir. 5237 sayılı TCK m. 125/ 2 fıkrası “*Fiilin mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, aynı ceza hükmolunur*” ifadesi yer almaktadır. Buradan hareketle TCK m. 6 incelendiğinde; “*Her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracı*” olarak; basın ve yayın yolu terimlerini tanımlamaktadır. Buradaki görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracı olarak her ne kadar ismen internet terimi kullanmamış olsa dahi bu kavramlara interneti dahil etmek gerektiği açıktır.³⁴¹ Hatta 5187 sayılı Basın Kanunu dahilinde yer alan süreli yayınlara ilişkin düzenlemelerin internet kitle iletişim aracı ile yapılan iletişime birebir uygulanmasının mümkün olacağı da benzer olmaları nedeni ile açıktır.³⁴² Sosyal medya ağlarında hakaret suçunun meydana gelmesi failin fiili, olgu isnadı veya sövme hareketi sonucunda ortaya çıkan hukuka aykırı bir durumun meydana gelmesi ile mümkün olmaktadır. Yani netice olarak fail ile mağdurun sosyal medya ağları üzerinden bir etkileşim dahilinde olmaları gerektiği açıktır. Bu durum sosyal medya siteleri aracılığı ile gönderilen sesli, görüntülü, yazışmalar, çizgiler, paylaşımlar, videolar ve bağlantılar olabileceği gibi sosyal medya dışında şahsın kendisine ait olan e - mail hesabına gönderilen bir ileti aracılığı ile işlenebilmektedir. Burada önemli olan şart suçun oluşması açısından kanunun öngördüğü failin, mağduru hedef alması ve hedefinde mağdurun onur, şeref, haysiyet değerlerine ilişkin açık bir saldırıda bulunma kastı ile hareket etmesi ve kasta bağlı bu fiilini gerçekleştirirken sözlü, yazılı, görsel işitsel, kitle iletişim aracılığı ile gerçekleştirilmesinin gerekmekte olduğudur. İnternet ve sosyal medya ağları üzerinden işlenen hakaret suçlarında failin bu alana yönelmesini cazip kılan en önemli durumların başında bu suçların faillerinin tespiti aşamasında yaşanan sıkıntılar ve

³⁴¹ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi,s. 98; Yurtcan, a.g.e.,s.12.

³⁴² Ercan, a.g.e.,s.152; Koca, Üzülmez, a.g.e., s. 487 - 488.

teknik imkanların yetersiz kalması nedeni ile failin hiç tespit edilememesi gibi durumların olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Zira bu suçların işlenmesi neticesinde yapılacak soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde yer, zaman ve mekan kavramları gündeme gelmekte ve önem arz etmektedir. Yer bakımında yapılacak olan incelemede Ceza Muhakemeleri Kanunu 6 maddesi gereğince yapılan düzenleme kapsamında Türkiye’ de işlenen ve Türkiye’ de netice veren suçlar yönünden Türk adli mercilerinin yetkili olduğu açıktır. Peki suçun Türkiye’ de işlenmekle yabancı bir devletin sınırları dahilinde netice veren suçlar ile yabancı ülkelerde işlenen ve neticesi Türkiye’ de meydana gelen suçlar bakımından Türk yargı mercilerinin suçun soruşturulması ve kovuşturulması yönlerinden yetkilendirme konusunda nasıl bir yol izlenmesi gerekecektir bu konular tam olarak belirlemek mümkün olmamaktadır.³⁴³ Takibi şikayete bağlı olan hakaret ve sövme suçlarında mağdurun seçimlik hakları kapsamında yetkili merci tayini olabilecektir. Bu durumun neticesi olarak mağdurun ikamet yeri adresinin yer aldığı yargı birimi mağdurun tercihinine göre yetkili olabilecektir. Bu yetki hali istisnai olarak kullanılmaktadır. Genel olarak yetki kuralının belirlenmesi için ikili bir ayırım yapılmış olup; bu ayırma göre, servis sağlayıcılarının çalışanlarının suçun faili oldukları durumda şirket merkezinin bağlı bulunduğu yargı yeri yetkili merci olarak tespit edilirken, eğer servis sağlayıcılarının şirket çalışanlarının fail olmadığı bir suç olduğu takdirde ise internete giriş yerinin bağlı olduğu yargı yeri bu takdirde yetkili merci olarak tespit edilecektir.

---

³⁴³Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2013/36152 E. 2016/3652 K. 29.02.2016 T. www.kazanci.com.tr;; Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2013/41250 E. 2016/3591 K. 29.02.2016 T. www.kazanci.com.tr;; Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2013/20577 E. 2015/3505 K. 12.10.2015 T. www.kazanci.com.tr;; Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2014/48542 E. 2015/25633 K. 01.04.2015 T. www.kazanci.com.tr.

4.3. Sosyal Medya Araçları

4.3.1. Sosyal Medya Ağ Siteleri

Genel olarak kişilerin kendilerine ait bilgi, belge, içerik, paylaşım yapabildikleri fotoğraf ve video paylaşabildikleri kendilerine ait bu sayfaları aracılığı ile kişilerle ve gruplarla sürekli iletişim halinde olabildikleri sanal alem diye adlandırılan alanları ifade etmektedir.³⁴⁴

Herhangi bir sosyal ağa üye olanların günde en az bir kez bile olsa bu ağa bağlandığı bununla beraber; bu ağlarda günde en az iki saat ve daha fazla süre zaman geçirdikleri yapılan araştırmaları neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Çalışmamızın ilk kısmında belirttiğimiz üzere internet yüzyılımızın kayıtsız en muhteşem icadı olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternetin, kelime anlamı uluslararası ağ anlamında olan 'International Network' ün kısaltılmasından oluşmaktadır. İnternet, IP (İnternet Protocol Number) adı verilen hatlar ile bağlanan milyonlarca kullanıcının birbirleri arasında iletişim kurulmasına imkan sağlayan bir araçtır. İnternet, her türlü bilgiye kolay ulaşılmasını sağlayan bir iletişim aracı olması nedeni ile insanların her türlü sosyal, kültürel, ekonomik, ticari ve benzeri ilişkilerini kurdukları bir alan olarak günlük kullanımda ilk sırada yer almaktadır. Gelinek teknolojik ortamında Dünya üzerinde İnternet kullanımının hızla yayıldığı düşünülduğünde internetin üzerinden hızlı iletişime ulaşma kolaylığını arzulayan kişi sayısının artmasının çok normal olarak karşılanması gerekmektedir.

İnsanların bir arada ortak bir ortamda farklı konularda fikir alışverişi ve paylaşım yapabildiği ya da tartışma ortamı kurabildiği bunların dışında milyonlarca bilgiye kayıtsız ulaşabildiği sosyal ağların bu ortak kullanımlarının bir çok faydası olduğu açıktır. Bunun yanında doğru ve yerinde kullanılmadığı ve kötü amaçlar ile kullanılmak istendiği takdirde bu sefer kolaylıklarının vermiş olduğu faydaların tartışma götürmez derecede fazla olmasının aksine kişilerin hayatlarında açmış

---

³⁴⁴ Özyayın, a.g.e., s.511 – 521.

oldukları maddi ve manevi zararlar nedeni ile kullanımları açısından büyük tartışmalara neden olacakları da açık bir şekilde ortadadır.

Zira; topluluk içinde bir kişiye hırsız dediğiniz takdirde sizi ancak yanınızda bulunan birkaç kişi duyabilecek olup hakarete bulunduğunuz kişinin hırsız olup olmadığı konusunda orada bulunan sınırlı kişilerin aklında bir soru işareti kalacaktır. Ancak binlerce hesabın olduğu bir sosyal ağa ilişkin bir grupta hakkınızda hırsız diye bir paylaşım yapılmış olması halinde binlerce insan o anda sizin hakkınızda bu durumun gerçek olup olmadığını akıllarında tartışma konusu yapacaklardır. Bu durum dikkate alındığı takdirde mağdurların düşürüldükleri hoş olmayan bu durum nedeni ile suç konusu somut fiil, olgu ya da sövme hareketinin mağdurunun maddi ve manevi uhdesinde çok büyük zararlar yaratacağı aşikardır. Söz konusu örnekte hırsız kelimesinin dahi sosyal ağlar aracılığı ile paylaşılması nedeni ile mağdur uhdesinde açacağı zarar ortada iken bu ağların kötü niyetli olarak kullanmak isteyen kişiler tarafından kullanıldığında uğranılacak zararın ulaşabileceği noktaları tahmin etmek mümkün dahi olamayacaktır.

Teknolojik gelişmelerin çok hızlı olarak ilerlemesi insanların hayatlarındaki tüm gereksinimlerini internet aracılığı ile kolayca halletme rahatlığına alışmış olmaları bu sayede internet son yüzyıl içinde en çok talep gören alanların başında yer almasını sağlamaktadır. İnternetin bu derece insanların ihtiyaçlarını karşılıyor olması ve internet üzerinden iletişim, ticaret, eğitim, kültür sanat her türlü alanda faydalanma imkanı yaratması vazgeçilmez bir gereksinim olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu durumun internetin, olumlu yönlerinin yanında olumsuz birçok yönlerinin olduğunun da unutulmaması gerekmektedir. Zira internetin kullanım alanı genişliği sayesinde bir dolandırıcılık faaliyeti kapsamında bu mecraayı kullanan farklı ülkelerdeki milyonlarca kişinin bir anda mağdur duruma düşmesine sebep olabilecektir. Daha önce değindiğimiz üzere 765 sayılı mülga Ceza Kanununda olduğu gibi 5237 sayılı kanunda da İnternet üzerinden işlenen suçlara yönelik uygulanabilir açık bir düzenleme olmadığından Ceza Kanunu'nda belirtilen hakaret suçuna ilişkin esaslar TCK m. 6/1-g bendi atfı gereğiince Basın Kanununa tabi düzenlemeler ile şekillenmektedir.

İnternet aracılığı ile Sosyal Medya ağlarında hakaret suçu işlenmesi durumunda siber suçlar ile mücadele konusunda etkin bir mevzuat düzenlemesi olmamakla birlikte; bu suçun faili konumunda olan kişilerin, internetin usulsüz kullanımı konusunda ciddi manada bilgi ve tecrübe sahibi olmaları durumunda suçun failinin tespitini neredeyse imkansız kılacak kadar zorlaştıran bir sürecin yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca soruşturma ve yargılamanın yapılması açısından yer, zaman, mekan kavramlarının belirlenebilir olması gerekliliğine karşın, internet aracılığı ile işlenen suçlarda bu kavramların çoğu zaman belirlenemediği durumlar ile karşılaşmak hatta suçun işlenme tarihinin belirlenmesi buna göre şikayet süresinin başlangıcı, suçun zamanaşımına uğraması gibi durumların tespitinin zorluğu failin ortaya çıkarılması ve cezalandırılmasına engel olmakla bu durum suçun mağduru açısından daha üzücü sonuçlar çıkmasına sebep olmaktadır.

İnternet üzerinden işlenen suçlarda ceza yargılaması açısından ortaya çıkacak bir diğer sorun ise yargılamanın yetkili olduğu mahkemenin tayini konusunda ortaya çıkmaktadır. Bu duruma göre mağdur şahsına yönelik hakaretin yapıldığı görsel, işitsel yayını yerleşim yerde görmüş ya da işitmiş ise bu durumda mağdurun ikametinin bulunduğu yer mahkemesi yetkili kılınmaktadır. Bu yetki hali Ceza Muhakemeleri Kanunu m. 13 uyarınca özel yetkili mahkemenin sorumluluk alanını belirlemekte olup; suçun işlendiği yerin tespit edilebilir olması durumunda bu sefer Ceza Muhakemeleri Kanunu m. 12 uyarınca genel yetki kuralı³⁴⁵ uygulama alanı bulmaktadır.

Durum bu olmakla beraber internet aracılığı ile işlenen hakaret suçlarının hızlı yayılımı ve mağdur uhdesinde telafisi güç hatta imkansız zararlar doğuracağı ve bunun çok kısa zaman dilimlerinde ortaya çıkacağı açıktır. Bu duruma ilişkin olarak 5651 sayılı “İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkında kanun ”da yer alan 8. maddesinde erişimin engellenmesi ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Düzenlemenin hızlı ve etki bir biçimde erişimin engellenmesini sağlayarak oluşan mağduriyeti süratle ortadan kaldırılmasını amaç edindiği görülmektedir. Durum bu olmakla beraber erişimin engellenmesine ilişkin söz konusu kararlar tedbir niteliğinde kararlar olmakla bu

---

³⁴⁵ Özen, Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, s.106 – 107.

kararın yargı ve idari merciler tarafından verilmesi söz konusu olabilmektedir.³⁴⁶ Durum bu olmakla yargı tarafından verilen erişimin engellenmesine ilişkin karar yargısal tedbir nitelikli kararlar olmakla, idare tarafından verilen erişimin engellenmesine ilişkin kararlar idari tedbir nitelikli kararlar olmaktadır. Hem yargı hem idare tarafından erişimin engellenmesine ilişkin verilen kararlar virüs gibi hızlı yayılan bu suç türüne karşı ivedi bir önlem alınabilmesi adına etkin ve yerinde bir düzenleme olarak kabul edilmektedir.

Zira internet gelişimiyle birlikte sosyal medya ağları ciddi anlamda kullanıcı sayılarını arttırmış her geçen yıl bir önceki yıla oranla bakıldığında takipçi ve kullanıcı sayılarının kat ve kat arttığına şahit olunmaktadır. Sosyal medya ağlarının bu denli artan talep karşısında söz konusu ağların kullanıcılarının kişisel bilgilerinin korunması, iletişimlerinin tam ve sağlıklı sağlanması ve uğrayabilecekleri haksızlıklara karşı alınmış olan kesin tedbirler olmadığı her geçen gün kendisini geliştiren korsan kullanıcı olarak kabul edilen hackerler tarafından bu sitelerin güvenlik zafiyetlerinin bulunarak kullanıcıların mağdur edilmesini engelleyecek çözümler geliştiremedikleri ortadadır.

Bir diğer güvenlik zafiyeti yaratan durum ise bu sitelere üye olurken verilen bilgilerin kişilerin gerçek bilgileri olma zorunluluğunu taşımayan olması durumudur. Sosyal medya ağları üzerinden başkası adına ya da isimsiz takma bir isim ile açılan ve kime ait olduğunun tespit imkanı olmayan bir sosyal ağ aracılığı ile istenilen kişiye istenilen şekilde hakaret edilebilmesi hatta bu hakaret neticesinde fail açısından bir ceza almayacağı bilinen hareket edilmesinin vereceği cesaretin yaratacağı kaos ortamı çok açıktır. Hakaret suçunun çoğunluklaışlendiği sosyal medya ağlarına bakıldığında failin karşısındaki mağdura her şekilde hakaret edebildiği bu cesareti ise asıl kimliklerinin bilinmemesi ve bu nedenle ceza alma ihtimalinin olmayacağı düşüncesi içerisinde rahat bir şekilde yapmış olmaları sosyal medya ağlarının tehlike alanlar olarak gelişim göstermelerine neden olmaktadır.

---

³⁴⁶ Kaya Mehmet Bedii, Teknik Ve Hukuki Boyutları ile İnternete Erişimin Engellenmesi, 1. Baskı, İstanbul, 2010, s.86.

4.3.2. Medya Paylaşım Siteleri

Kişilerin kendilerine ait multimedya içeriklerinin ya da başkalarına ait olmakla kişilerin beğendiği multimedya içeriklerinin paylaşıldığı ve bu paylaşımlara tüm kullanıcılar tarafından yorum yapılabilirdiği veya beğeni değerlendirmesi yapılabilirdiği sitelerin genel adı medya paylaşım siteleridir. Bu siteler üzerinden yapılan kişisel paylaşımlara yapılacak olumsuz yorum, hakaret ve küfür içerikli sözler ile kişilerin manevi bütünlüğüne zarar vermeye yol açma imkanının yüksek olduğunu belirtmek gerekmektedir.³⁴⁷

4.3.3. Bloglar

Kişiler ya da gruplar tarafından kurulan ve kurucusunun görüşlerinin planlarının, fikirlerinin, tasarımlarının, tanıtımlarının yer aldığı günlük, haftalık ya da zaman dilimine bağlı kalmaksızın belli aralıkla oluşturulan sosyal ağlar olarak tanımlamak mümkündür. Web ve log kelimelerinin birleşmesi ile oluşmakla beraber Türkçe’deki karşılığı ağ günlüğü olarak tanımlamak mümkündür. Wikilerden farklı olarak sadece bloglarda, sadece blog sahibi tarafından bilgi paylaşımı ve içerik girilmesi mümkün olmaktadır. ³⁴⁸

4.3.4. Wikiler

Birçok farklı konu ve alanda bilgi paylaşımı yapılabilmektedir. Wikiler sayesinde açılan sayfalara tüm kullanıcılar tarafından bilgi ve içerik girilmesi imkanı sağlanmaktadır. Tüm kullanıcılar tarafından girilen içerikler ³⁴⁹ilk ve son halleri ile sıralı bir şekilde bulunmakta olup bilgi almak isteyen kullanıcıların aradıklarını bulabilmeleri için arama butonu bulunmakta ve bu buton sayesinde aranacak kelime girilerek bilgiye ulaşım sağlanması amaçlanmaktadır.

---

³⁴⁷ Özaydın, a.g.e., s.511 – 521.

³⁴⁸ Özaydın, a.g.e., s.511 – 521.

³⁴⁹ Özaydın, a.g.e., s.511 – 521.

4.3.5. Podcasting

Önceden internet ortamı üzerinden kayda alınmış ses ya da müzik³⁵⁰ gibi içeriklere kullanıcıların ulaşabilmelerini ve aktarmalarını sağlayan sistemsel yapıdır.

4.3.6 Vidcasting

Önceden İnternet ortamı üzerinden kayıt altına alınan video kayıtlarına ulaşılması ve bu kayıtların aktarılması özelliklerini taşıyan sistemsel yapıya vidcasting adı verilmektedir.

4.3.7. Etiketler

Bir içerikte anlatılan bir konunun önemli bir kısmını belirlemek veyahutta içeriğin ana temasını, ulaşmak istediği amacı, en önem arz eden yerinin bulunmasını sağlamak adına key words diye nitelendirilen ve İngilizceye anahtar kelime olarak geçmiş içeriğin tamamı hakkında bilgi veren kelimeler olarak tanımlamak mümkündür.

4.4. Sosyal Medyaya Terimleri Sosyal Medya Ağları

Yukarıda belirttiğimiz üzere internet yüzyılımızın kayıtsız en muhteşem icadı olarak karşılanmakta ve tüm hayatın olağanüstü bir hızla bilişim sistemine kaydırıldığı güncel yaşamda internetin muhteşem icat olma özelliğini kaybetmeyeceği gerçeği ise açık bir şekilde ortadadır.

İnternetin kelime anlamı uluslararası ağ anlamında olan İnternational Network' ün kısaltılması olarak izah edilmektedir. İnternet, kendisine IP (İnternet Protocol Number) adı verilen hatlar ile bağlanan milyonlarca kullanıcı arasında iletişimin kurulmasını sağlayan bir iletişim aracı olarak tüm Dünyayı birbirine bağlamaktadır.³⁵¹

---

³⁵⁰ Özaydın, a.g.e.,s.511 – 521.

³⁵¹ Ermaner, a.g.e.,s.116-129

Bu sayede internet, her türlü bilgiye kolay ulaşılmasını sağlayan bir iletişim aracı olması nedeni ile insanların her türlü sosyal, kültürel, ekonomik, ticari ve benzeri ilişkilerini kurdukları bir alan olarak ilk sırada yer almaktadır. Sanal ortam olarak nitelendirilen bu ortam insanın gerçek dünya içerisinde ulaşabileceği maddi her türlü metaya kolay bir şekilde zahmetsiz zaman kaybetmeden ve ucuz bir şekilde ulaşabilmesine imkan sağlamaktadır.

Bilişim çağının tam olarak oluşmaya başladığı günümüzde, Dünya üzerinde İnternet kullanımının hızla yayıldığı yine aynı hızla sosyal medya ağlarının üye sayılarının artarak geliştiği görülmektedir. Hızlı ve eğlenceli iletişime ulaşma kolaylığının insanları bu alana çekmesi yadsınacak bir durum değildir.

Zira son yapılan araştırmalar neticesinde içinde bulunduğumuz 2019 yılı içerisinde sosyal medya kullanım istatistikleri incelendiğinde 50 milyon üzerinde sosyal medya kullanıcısının olduğu ve bu kullanıcıların % 80' in ise mobil olarak internete bağlandığı ve sosyal medya mecralarına ulaştıklarını göstermektedir.

İnsanlar tarafından bu derece yoğun olarak kullanılan ve her geçen günün kullanıcı sayısı milyonlarca kişi artarak devam etmekte olan sosyal medya ağlarının kullanıcılarının uğrayacağı herhangi bir haksızlık karşısında, tam ve kesin bir çözüm almadığı görülmektedir. Bu mecraların kullanımında çok dikkat edilmesi gerektiği aksi takdirde faydalarından çok daha fazla zararlarının dokunacağını da tahmin etmek mümkündür.

Ülkemizde bu internet kullanımını düzenlemek adına 5651 sayılı yasa 23.05.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.³⁵² Söz konusu yasa İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele konularında düzenlemeler getirmektedir. Her devlet kendi iktidar yetkisi sınırında internet üzerinden yapılan iletişime müdahale etme ve bu alana düzenleme getirme gereksinimi duymaktadır. Gerçekten gelişen teknoloji çağının vazgeçilmezi olan internetin kullanımını denetim altına almak gerekmektedir.³⁵³ Zira bu düzenlemelerin yapılmaması halinde her türlü ihtiyacın kolay olarak karşılandığı internet kötü niyetli

---

³⁵² Kaya, a.g.e, s.139.

³⁵³ Özaydın, a.g.e.,s.511 – 521; Kaya, a.g.e, s.139.

kullanıcıların elinde adeta bir silaha dönüşmekte ve kişilerin maddi ve manevi zarara uğramasına sebep olmaktadır. Ancak denetim ve ona bağlı sınırlamanın ancak; kanun³⁵⁴ ile olmsası ve anayasaya³⁵⁵ aykırı olmaması, ölçülü olmalı,³⁵⁶ hakkın özüne dokunmaması³⁵⁷ ve demokratik toplum³⁵⁸ düzenlerinin gereklerine³⁵⁹ Hukuk Devleti ilkesine uygun olmalıdır.

Ülkeler, vatandaşlarının hassasiyetlerine ve internet içeriklerine, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi gibi temel kıstaslar alınarak bir takım düzenlemeler yapmakta bu düzenlemeler doğrultusunda gerekli yayınlar üzerinden internete erişimin engellenmesine gidilebilmektedir. Örneğin Ülkemizde Terör Örgütü PKK lehine yapılan yazı, çizim, paylaşım, video ve benzeri her türlü içerik tespit edildiği anda derhal içeriğin engellenmesi ile kaldırılmaktadır. Bu durum Amerika için çocuk pornografisi, Avrupa için Irkçı paylaşımlar ve Çin için Komünizme karşı tehdit içeren içeriklerin paylaşılması durumunda içeriğin engellenmesi yaptırımını kendisini göstermektedir. Ülkeler, sınırlama ve yasal düzenlemeleri, kendilerine tehdit gördükleri konuları öncelik olarak yapmaktadırlar.

Bu aşamada internet ve sosyal medyaya ilişkin bazı açıklayıcı terimleri, internet engellemelerini ve kullanıcılar tarafından en çok ziyaret edilen bazı ağlara ilişkin bilgiler paylaşmanın faydalı olacağı kanaatindeyiz.

4.4.1. İnternetin Kullanımında Karşılaşılan Terimler

İp Numarası: İnternet Protokol numarası anlamında gelmekte olup çalışmamızın konu başlığında belirttiğimiz üzere her bilgisayarın kendisine ait bir ip numarası adresi olmaktadır. Bu adres sayesinde tüm bilgisayarlar birbirleri ile iletişim kurabilmelerini sağlamaktadır.³⁶⁰

---

³⁵⁴ Kaya, a.g.e., s.139.

³⁵⁵ Özaydın, a.g.e., s.511 – 521; Kaya, a.g.e.,s.140.

³⁵⁶ Kaya, a.g.e.,s.140-141.

³⁵⁷ Kaya, a.g.e.,s.144.

³⁵⁸ Yetim Servet ,Sosyal Medya İfade Özgürlüğü İlişkisi ve Türkiye, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 9 Sayı 7, Eylül, 2014.

³⁵⁹ Kaya, a.g.e.,s.146.

³⁶⁰ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

Server : İnternet sitelerine ve bilişim sistemi yapılanmaların sunuculuk hizmeti veren birim olarak adlandırmak mümkündür.³⁶¹

Hosting:İnternet sitelerinin ve bilişim sistemi yapılanmaların üzerinde yayınlandığı serverlerin bulunduğu fiziki birim sunuculuk hizmeti veren birimdir. Barındırma hizmeti verdiğini söylemek doğru olacaktır. ³⁶²

Domain: İnternet sitesinin adresi olarak nitelendirilmektedir. ³⁶³

Ayrıca;

Bilgi: Verilerin anlam kazanmış biçimlerini,³⁶⁴

Erişim:İnternete ulaşımın sağlanmasına tanına imkanını,³⁶⁵

Erişim Sağlayıcı: İnternete ulaşmak isteyen kullanıcılar için erişim imkanını sunan gerçek ya da tüzel kişileri,³⁶⁶

İçerik Sağlayıcı: İnternet üzerinden kullanıcılara sunulan bilgi ve verileri üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek ve tüzel kişiler, ³⁶⁷

İnternet Ortamı : Haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan ve kamuya açık olan internet üzerinden oluşturulan ortamını,³⁶⁸

İnternet Ortamında Yapılan Yayın: İnternet ortamında yer alan ve içeriğine belirsiz belirsiz sayıda kişilerin ulaşabildiği verileri,³⁶⁹

İzleme : İnternet ortamındaki verilere etki etmeksizin bilgi ve verilerin takip edilmesini,³⁷⁰

---

³⁶¹ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶² 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶³ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁴ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁵ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁶ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁷ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁸ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁶⁹ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷⁰ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

Toplu Kullanım Sağlayıcı: Kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı olanağı sağlayanı,³⁷¹

Trafik Bilgisi: İnternet ortamında gerçekleştirilen her türlü erişime ilişkin olarak taraflar, zaman, süre, yararlanılan hizmetin türü, aktarılan verilen miktarı ve bağlantı noktaları gibi değerlerini,³⁷²

Veri: Bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değeri,³⁷³

Yayın: İnternet ortamında yapılan yayını,³⁷⁴

Yer sağlayıcı: Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişileri ifade etmektedir.³⁷⁵

4.4.2. İçerik, Yer, Erişim Sağlayıcılarının Sorumluluklarının Kapsamı

4.4.2.1. İçerik Sağlayıcılarının Sorumluluk Kapsamı

Yukarıda bahsettiğimiz üzere içerik sağlayıcıları İnternet üzerinden kullanıcılara sunulan bilgi ve verileri üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek ve tüzel kişilerdir.³⁷⁶ Bu nedenle kişilerin kendileri tarafından internet ortamına sunulan, kendilerine ait bilgi, verilerin kendilerine ait olduğu kabul edilmektedir. İçeriğin sunuş şekillerine bakıldığında veyahut sunuş şekillerinden kendilerine ait olduğu anlaşılır olması gerekmektedir³⁷⁷. Bu nedenle içerik sağlayıcılarının bağlantı sağladıkları ve içeriğini benimsemedikleri içeriklerden ötürü sorumlu tutulamayacaklardır.³⁷⁸

---

³⁷¹ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷² 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷³ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷⁴ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷⁵ 5651 Sayılı Kanun 2. Madde.

³⁷⁶ Kaya, a.g.e., s.22.

³⁷⁷ Gülseren, a.g.e., s.22.

³⁷⁸ Kaya, a.g.e., s.130.

4.4.2.2. Yer Sağlayıcılarının Yükümlülükleri Kapsamı

5651 sayılı Kanunun ilgili düzenlemeleri çerçevesinde bakıldığında yer sağlayıcılarının yer sağladığı her içeriği kontrol etmek ve hukuka uygun olup olmadığı konularında araştırmakla yükümlü olmadıklarını belirtmektedir.³⁷⁹

Yine ilgili kanun ve mevzuat çerçevesinde yer sağlayıcılarının cezai sorumlulukları saklı kalmak kaydı ile Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre Başkanlık ve Adli makamlar veya hakları ihlal olanlar tarafından bu ihlalin yer sağlayıcılarına bildirildiği anda teknik olarak engelleme imkanı bulunduğu ölçüde -bu noktada önemli olan ölçüt elinde engellemeye müsait olan teknik imkanlardır ve sorumluluğun kapsamını belirlemektedir³⁸⁰ hakkında ihbarda bulunulan hukuka aykırı içeriği yayından kaldırmakla yükümlüdürler. Yer sağlayıcı trafik bilgilerini eksiksiz bir şekilde belirli sürelerde saklamakla yükümlüdürler.

4.4.2.3. Erişim Sağlayıcısının Yükümlülükleri Kapsamı

Erişim sağlayıcıları kendileri aracılığı ile erişilebilen içeriklerin hukuka uygun olup olmadıklarını sorgulama yükümlülüğü altında değillerdir. Kullanıcılarından biri tarafından yayınlanan hukuki bir içeriğin Başkanlık ve Adli makamlar veya hakları ihlal olanlar tarafından bu ihlalin erişim sağlayıcılarına bildirildiği anda teknik olarak engelleme imkanı bulunduğu ölçüde erişimi engellemekle yükümlülü oldukları ve yükümlülüklerinin bu alanla sınırlı olduğu açıktır.³⁸¹

Erişim sağlayıcıları aynı yer sağlayıcılarında olduğu gibi erişim sağlayıcılarının sağladığı hizmete ilişkin olarak yönetmelikte belirtilen trafik bilgilerini kanun ve yönetmelikte belirtilen sürelerle sınırlı kalarak saklamakla yükümlülük altındadırlar.³⁸²

Erişim sağlayıcıları Başkanlık, Adli Makamlar ya da hakları ihlal olunanlar tarafından bildirilen ve erişimleri engellenen yayınların alternatif erişim yolları

---

³⁷⁹ Kaya, a.g.e.,s.130.

³⁸⁰ Gülseren, a.g.e.,s.22.

³⁸¹ Kaya, a.g.e., s.133.

³⁸² Kaya,a.g.e.s.133.

bularak yayınlarına hukuka aykırı olarak devam etme durumları olması halinde bu durumları da gözden geçirmek ve bunlara ilişkin olarak önlem almasını sağlamaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumu tarafından kendisinden kanunen istenilen teknik destekleri veya bilgi ve belgeleri tam ve eksiksiz³⁸³ olarak hazır etmek Kurum tarafından bildirilen kanun ve ilgili mevzuat kapsamındaki tüm yükümlülükleri ilişkin tedbirleri almakla yükümlü tutulmaktadır.³⁸⁴

Hakları ihlal edildiği iddiasında olan kişiler tarafından içerik sağlayıcılarına, eğer içerik sağlayıcılarına ulaşamıyor ise bu takdirde yer sağlayıcılarına başvuru yapmak şartı ile haklarında yayınlanan içeriğin yayından kaldırılmasını isteyebilmektedirler. İçerik veya yer sağlayıcılarının kendilerine iletilen bu duruma ilişkin olarak iki gün içinde işlem yapmaları ve talebi yerine getirmeleri gerekmektedir. Durum bu olmakla içerik ve yer sağlayıcıları tarafından söz konusu hakları ihlale uğrayanların bu ihlale ilişkin içerik ve yer sağlayıcıları tarafından kaldırılması talebi yerine getirilmediği takdirde mağdur tarafından bir şikayet dilekçesi ile bulunduğu yer Sulh Ceza Hakimliğine başvurarak hakkının ihlal edildiği iddiasındaki içeriğin kaldırılması için başvuruda bulunurlar. Söz konusu başvuru üzerine o yer Sulh Ceza Hakimliği tarafından dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde verilen engelleme kararı derhal Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilerek kararın işleme konulması için sorumlulara durumun bilidilmesi ve içeriğe ulaşımın engellenmesi sağlanmaktadır. Erişimin engellenmesine ilişkin kararın derhal uygulanması aksi takdirde cezai işleme tabi kılınacağı hüküm altına alınmış olması sonuçlarının, çok hızlı yayıldığı bu suçlar yönünden ivedi olarak çözüm bulma gayretinin bir neticesi olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

4.4.2.4. Toplu Kullanım Sağlayıcının Yükümlülükleri Kapsamı

5651 sayılı Kanun m.7 Toplu Kullanım Sağlayıcıların yükümlülükleri ile ilgili yönetmelik m.4 düzenlemeler yapmaktadır. Bu düzenlemeler çerçevesinde bakıldığında bu faaliyetin ticari olup olmamasına göre bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Genel olarak Toplu Kullanım Sağlayıcıları; konusu suç oluşturan

---

³⁸³ Gülseren, a.g.e., s.23.

³⁸⁴ Kaya, a.g.e.s.133.

içeriklere ilişkin önlem almak, filtreleme sistemi kurmak, sistemin etkin olduğunu sürekli kontrol etmek, kullanıcıların belirlenebilmesi adına kısa mesaj ile ulaşılarak kullanıcının kimlik tanımlamasını yapmak, tek olarak gelen oniki yaşından küçüklerin kullanımını engellemek, tek olarak gelen onbeş yaşından küçüklerin saat 20.00 sonrasında kullanımlarını engellemek, muzır neşriyat, uyuşturucu uyarıcı madde, intihara yönlendirme, fuhuş, şiddet, kumar ve cinsel içerikli fizyolojik ve psikolojik gelişimi olumsuz etkileyecek yayınları engellemek, fikir sanat eserleri kanununda korunan haklara aykırı içerikleri engellemek, alkol ve tütün mamüllerini satmamak, bulundurmamak, trafik kayıtlarını iki yıl süre ile saklamak ve işyerinin giriş – çıkışlarını kamera sistemi ile kontrol altında tutarak doksan günden az olmayak şekilde bu kayıtları depo etmek yükümlülükleri kapsamındadır.³⁸⁵

4.5. Erişimin Engellenmesi, Engelleme Yöntemleri

4.5.1. Erişimin Engellenmesi,

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yolu ile İşlenen Suçlar İle Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun 04.05.2007 Tarihinde kabul edilmiş ve 23.05.2007 Tarihinde Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yasanın ilk halinde m.9 “içeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkını” düzenlemekteydi. Söz konusu yasa maddesi gereğince içerik dolayısı ile hakları ihlal olan kişiler bu içeriğin yarattığı olumsuz şartların ortadan kaldırılması için öncelikle içerik sağlayıcısına ona ulaşamamış olması durumunda yer sağlayıcısına içerikte yer alan ihlalin yayından kaldırılması ve bu yayındaki haksızlığı açıklayan bir metnin bir hafta süre ile yayında kalmasını talep etme hakkını düzenler içeriğe sahiptirler.³⁸⁶Hakkı ihlal olan kişiler tarafından içerik sağlayıcı ya da yer sağlayıcıya yapılan bu başvuruların sonuçsuz kalması durumunda içerikte yer alan ihlalin kaldırılması için Sulh Ceza Hakimliğine başvuru hakkı getirilmiştir. Bu durum sonuuda Sulh Ceza Hakimliği’nce usulüne uygun ihlalin kaldırılması başvurusunun gereğini yerine getirmeyen kişiler hakkında altı ay ile iki yıl arasında hapis cezası verilebilmekteydi. 5651 sayılı yasanın m.9 hakkında, 06.02.2014 Tarihli, 6518 sayılı

³⁸⁵ Aslan Ahmet, Kulte İletişim Suçları, Adalet Yayınevi, 2017s. 152-153; Kaya, a.g.e.s. 134.

³⁸⁶ Ekren Asım, Haberlere Karşı Yasal Haklar, Aristo Yayınevi, 2019, s. 79.

Kanun m.93 çerçevesinde yasada yapılan değişiklik ile “düzeltme ve cevap metni” yayınlaması talebi kaldırılmıştır. Bu durumun doğal sonucu olarak süresinde sorumluluklarını yerine getirmeyenler hakkında cezai işlem yapılma imkanında ortadan kalkmıştır.³⁸⁷ Son düzenlemeler doğrultusunda hakları ihlal edilenler ve zarar – tehlike öngören içerikler açısından erişimin engellenmesi yoluna gidilmektedir. Belirli suç tiplerine ilişkin içeriklere erişimin engellenmesi (5651 m.8), genel güvenlik ve suç işlenmesinin önlenmesi nedeni ile içeriğe erişimin engellenmesi (5651 m.8/A), Kişilik haklarının ihlali nedeni ile içeriğe engellenmesi(5651 m.9) ve son olarak Özel hayatın gizliliği dolayısı ile içeriklere erişimin engellenmesi (5651 m.9/A) düzenlenmektedir.³⁸⁸İçerik nedeni ile hakları ihlal olanlar şahsen ya da vekilleri aracılığı ile içeriğe erişimin durdurulmasını herhangi bir süreye tabi olmadan talep edebilmektedirler. Ancak hakları ihlal edilen kişilerin ölmüş olmaları durumunda yasal mirasçılarının, yayının ölenin hatırasını ihlal edici içerikler içermesi nedeni ile içeriğe erişimin engellenmesini talep etme hakları kanunda düzenleme altına alınmamıştır. Bu durumun günümüz ortamında yaratacağı sorunların düşünüldüğünde yasa maddesinin eksiklik içerdiğini söylemek gerekmektedir.³⁸⁹Hakları ihlal olan söz konusu içeriğin kaldırılması için öncelikle içerik sağlayıcıya ve ona ulaşamaması durumunda yer sağlayıcı başvuru yaparak, ihlale neden olan içeriğin yayından kaldırılmasını talep edebilmektedirler. Ancak bu durum ihtiyari olmakla beraber; hakları ihlal olanlar ihlali kapsayan içeriğe erişimin engellenmesi için direk olarak Sulh Ceza Hakimliğine başvurma hakları mevcuttur.³⁹⁰Hakları ihlal olan söz konusu içeriğin kaldırılması için öncelikle içerik sağlayıcıya veya yer sağlayıcıya ulaşmak istemişse; bu durumda ulaşılan taraf başvuru süresinden itibaren yirmi dört saat içinde içeriği kaldırmalı ve duruma ilişkin bilgi vermelidir. Bu süreçte bir cevap verilmezse hakları ihlale uğrayan Sulh Ceza Hakimliğine başvurarak ihlalin kaldırılmasını talep edebilmektedirler. Talebi alan hakim yirmi dört saat içinde dosya üzerinden inceleme yaparak karar verir. Bu karar içeriğe erişimin engellenmesi kararı olabileceği gibi; durumun gidişatından içeriğin engellenmesinin söz konusu ihlali ortadan kaldırmayacağı kanaati oluşursa o takdirde içeriğin yer aldığı internet sitesindeki tüm içeriklere erişimin engellenmesi

---

³⁸⁷ Aslan,a.g.e. s.137; Ekren, a.g.e.,s.79.

³⁸⁸ Aslan, a.g.e,s. 140; Ekren, a.g.e.,s.79.

³⁸⁹ Ekren, a.g.e.,s.82.

³⁹⁰ Aslan,a.g.e. 149; Ekren, a.g.e.,s.82.

kararı verebilmektedir. Hakim tarafından verilen karar ivedilikle Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Birliğe ulaşan mahkeme kararları en geç dört saat içinde işleme konulmak ve kararın gereği yerine getirilmek üzere içerik ve yer sağlayıcıya iletilmek zorundadır.³⁹¹ Aynı içeriğin başkan internet sitelerinde de yayınlanması gibi durum söz konusu olduğunda bu takdirde yeniden bir başvuru yapmaya gerek olmadan bu hususta karar veren Sulh Ceza Hakimliği kararının Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilerek işleme konulması ve bu sayede ihlalin önüne geçilmesi mümkün görünmektedir. Kesinleşmiş mahkeme kararını yerine getirmeyen içerik sağlayıcı ve yer sağlayıcıları hakkında adli para cezası uygulanmaktadır.³⁹² Özel hayatın gizliliğinin ihlaline ilişkin ihlallerde gecikmesinde sakınca bulunan durum ortaya çıkarsa Erişim Sağlayıcıları Kurumu Başkanı tarafından verilecek emir ile erişim engellenmesi kararı verilebilmektedir. Bu durumda Başkan tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı 24 saat içerisinde Sulh Ceza Hakimi onayına sunulur ve hakim bu duruma ilişkin olarak kararını 48 saat içinde açıklamalıdır.³⁹³

4.5.2. Erişimin Engellenme Süreçlerine Göre Engellenmesi Yöntemleri

4.5.2.1. Doğrudan Engelleme

İçeriğin açık bir şekilde suç teşkil ettiğinin herhangi bir tespiti ihtiyacı olmadan anlaşılabilirliği durumlarda web sitesine herhangi bir bildirim yapılmaya gereği dahi duyulmadan yapılan engellemelerdir. Bu yöntem içerik sağlayıcılarının yurt dışı menşei ile giriş yapmaları ya da erişim sağlayıcılarının yurtdışında³⁹⁴ olması durumunda tercih edilen hızlı bir çözüm yöntemidir.

4.5.2.2. Uyar – Kaldır Yönetimine Göre Engelleme

Bu yöntemde hakları ihlal edilen kişilerin bu ihlale neden olan içerik sağlayıcılarına öncelikle durumu ihtarında bulunmaları içerir.³⁹⁵ Söz konusu ihtar

---

³⁹¹ Ekren, a.g.e.,s. 82.

³⁹² Ekren, a.g.e.,s. 85.

³⁹³ Aslan,a.g.e. s.163

³⁹⁴ Kaya, a.g.e.s.23.

³⁹⁵ Tunç Aybike, Örnek Uygulamalar ve Türk Hukukunda Uyar / Kaldır Kuralı, Hasan Kalyoncu Üniveristesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2019, Cilt 9 Sayı 17 s.133-150

neticesinde içerik sağlayıcı veyahut ihtar edilenin erişim sağlayıcı olması durumunda erişim sağlayıcı ihtarında verilen süre dahilinde hak ihlaline sebep olan içeriği kaldırmadığı takdirde erişimin engellenmesi durumunun gündeme geldiği bir yöntemdir.³⁹⁶

4.5.2.3. Geçici Engelleme

Hak ihlaline uğradığı iddaasında olan kişinin bu ihlalin devamı neticesinde telafisi imkansız veyahut çok güç zararlar doğacağı ihtimalleri değerlendirildiğinde geçici engelleme yöntemi kullanılabilir. Geçici engelleme yöntemi genel olarak hak ihlaline uğrayan kişilerin haklı gerekçeleri incelenerek engelleme kararı verilebilmektedir³⁹⁷. Hukuki bir ihtilafın varlığında ihtiyaten geçici engelleme, bir suçun varlığı durumunda koruma tedbiri olarak engelleme mümkün olmakta iken her iki durum dışında ülke dahilinde siyasi ve politik sebepler ileri sürülerek geçici koruma yollarına başvurulabilmektedir.³⁹⁸

İhtiyati tedbir olarak alınan geçici engelleme yöntemine ilişkin olarak ihtiyati tedbir kararı sonrasında dava açılmaması durumunda ihtiyati tedbir kararının hükümsüz kalacağı ya da ceza yargılaması sürecinde alınan koruma tedbiri ile geçici engellemenin yargılamanın ortadan kalkması, fail hakkında beraat kararı verilmesi, şikayetten vazgeçme gibi durumlarda düşme kararı verilmesi ile ortada koruma tedbiri nedeni ile geçici engellemeyi haklı kılacak bir gerekçe kalmadığı için bu sefer geçici engellemenin kaldırılması gerekmektedir.

İhtiyati tedbir olarak alınan geçici engelleme yöntemine ilişkin olarak ihtiyati tedbir kararı sonrasında dava açılmaması durumunda ihtiyati tedbir kararının hükümsüz kalacağı ya da ceza yargılaması sürecinde alınan koruma tedbiri ile geçici engellemenin yargılamanın ortadan kalkması, fail hakkında beraat kararı verilmesi, ya da şikayetten vazgeçme durumunda düşme kararı verilmesi ile ortada koruma tedbiri nedeni ile geçici engellemeyi haklı kılacak bir gerekçe kalmadığı için bu sefer geçici engellemenin kaldırılması Hukuk Devletinin ilkesi gereğince olması gerekirken

---

³⁹⁶ Kaya, a.g.e.,s.24.

³⁹⁷ Kaya, a.g.e.,s.24.

³⁹⁸ Kaya, a.g.e.,s.24

Anayasa Mahkememiz tarafından 2014³⁹⁹ ve 2016⁴⁰⁰ yıllarında Anayasa aykırılık gerekçesi ile verilen kararlar doğrultusunda süreç çok farklı bir duruma doğru yön almış bulunmaktadır.

4.5.2.4. Kalıcı Engelleme

Kalıcı engelleme hak ihlaline uğradığı iddiasında bulunan kişi ya da kurum hakkında ilgili içerik sağlayıcılar hakkında mahkeme kararı ile sürekli erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkündür.⁴⁰¹

Geçici koruma yöntemlerinin İhtiyati tedbir, koruma tedbiri veya siyasi olarak verilen tedbirler olduğunu ve bu tedbirlerin geçici olmaları nedeni ile geçici engelleme yöntemine ilişkin olarak ihtiyati tedbir kararı sonrasında dava açılmaması durumunda ihtiyati tedbir kararının hükümsüz kalacağı ya da ceza yargılaması sürecinde alınan koruma tedbiri ile geçici engellemenin yargılamanın ortadan kalkması, fail hakkında beraat kararı verilmesi, vazgeçme durumunda düşme kararı verilmesi ile ortada koruma tedbiri nedeni ile geçici engellemeyi haklı kılacak bir gerekçe ortada olmadığı için bu sefer geçici engellemenin kaldırılması gerektiğini söylemek mümkündür.

Durum bu olmakla Anayasa Mahkememiz tarafından 2014⁴⁰² ve 2016⁴⁰³ yıllarında Anayasa aykırılık gerekçesi ile verilen kararlar doğrultusunda süreç çok farklı bir hal almıştır. 5651 sayılı yasanın 9. maddesi metninde yapılan değişiklikler ile cevap hakkı kaldırılmış ve doğrudan sulh ceza hakimliğine başvuru imkanı getirmiştir ve bu sayede erişim engeli imkanı açıkça tanınmıştır.

Erişim engelinin sağlanması Erişim Sağlayıcılar Birliği'ne gönderilir ve bu sayede söz konusu içeriğin erişimden kaldırılması sağlanır ayrıca erişim engellenmesi dışında web sayfasına erişimin engellenmesi kararı vermesi mümkündür bu durumun oluşması için kısmi bir engellemenin çözüm getiremeyeceğinin açık olması ve

---

³⁹⁹ Anayasa Mahkemesi 2.10.2014 T. 2014/149 E. 2014/151 K.

⁴⁰⁰ Anayasa Mahkemesi, 08.12.2015 tarih, ve E. 2014/87, K. 2015/112 sayılı Karar (5651/9 Kararı), RG., 28/1/2016, Sayı: 29607. (çevrimiçi) Karara ulaşmak için: <http://www.anayasa.gov.tr>.

⁴⁰¹ Kaya a.g.e., s. 25.

⁴⁰² Anayasa Mahkemesi 2.10.2014 T. 2014/149 E. 2014/151 K.

⁴⁰³ Anayasa Mahkemesi, 08.12.2015 tarih, ve E. 2014/87, K. 2015/112 sayılı Karar (5651/9 Kararı), RG., 28/1/2016, Sayı: 29607. (çevrimiçi) Karara ulaşmak için: <http://www.anayasa.gov.tr>.

erişimin engellenen koşullar gereği zorunluluk arz etmesi durumunda gündeme gelebilecektir.⁴⁰⁴

Bu değişikliğin en temel sebeplerinin başında internet aracılığı ile işlenen suçların çok hızlı ve etkili sonuçlar doğurması ve yine aynı hız ile milyonlarca insana ulaşabilmesi durumunda suçtan mağdur olan kişinin hakkını ararken, hukuki süreç ile zaman kaybetmesi durumunda maddi ve manevi telafisi güç zararlara uğrayacağı düşüncesi ile ortaya atılmıştır. Ancak diğer bir taraftan söz konusu başvurunun haklı bir gerekçeye davranmadığı ve keyfi olabileceği durumlarda erişimin engellenmesi ve hatta web sayfasının erişimine engellenme kararı verilmesi haksız olacaktır. Ayrıca eski düzenlemelerde yer alan ihtiyati tedbir kararı sonrasında dava açılmaması durumunda ihtiyati tedbir kararının hükümsüz kalacağı ya da ceza yargılaması sürecinin ortadan kalkması halinde koruma tedbirinin kaldırılması gerekliliği söz konusu değişiklik sonrasında çok uygulanabilirliği kalmayan bir durum olmuş keyfi olarak kullanımın önünün açılmasına sebep olacak bir durumun ortaya çıktığını söylemek gerekmektedir.

4.5.2.5. Otomatik Engelleme

Bu yöntem genellikle zararlı içeriklerinin ulusal veya uluslararası ölçekte belirlenerek bu içerikler hakkında bir veri tabanı oluşturulması ve bu veri tabanı bir çeşit filtre görevi görerek engellemeyi gerçekleştirmektedir. Web sitelerinin bu durumdan zarar görmemesi adına veri tabanının oluşturulmasında çok hassas olunması ve engellemelerde keyfiyete yol açacak durumlardan kaçınılması gerekmektedir.⁴⁰⁵

4.5.2.6. Bireysel Engelleme

Bireysel engelleme durumunda direk olarak bir web sitesine yönelik olarak alınan engelleme kararı söz konusu olmaktadır. Bireysel engelleme kararını alan yargı ya da kamu mercilerin bu kararın işlerlik kazanması için ilgili yerlere bildirimde bulunmaktadır.⁴⁰⁶

---

⁴⁰⁴ Karakaya, a.g.e.,s.110.

⁴⁰⁵ Kaya, a.g.e.,s.26.

⁴⁰⁶ Kaya, a.g.e.,s.27.

4.6. Sık Kullanılan Sosyal Medya Ağları ve Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri Suçun Fail - Mağdur Tespiti Cezai Açıdan Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

4.6.1. Sık Kullanılan Sosyal Medya Ağları

4.6.1.1. Youtube

Youtube Merkezi Amerika Birleşik Devletleri'ndeki San Bruno, Kaliforniya şehrinde bulunan Youtube, video paylaşımı yapılan bir sosyal medya platformudur. Üç eski PayPal çalışanı tarafından 15 Şubat 2005'te kurulmuştur. Daha sonrasında Google tarafından satın alınmıştır. Kullanıcılarına video izleme, yükleme ve paylaşma olanağı vermektedir. Ayrıca kullanıcıların videolara yorum yaparak platforma üzerinde birbirleriyle etkileşimde olmalarına olanak sağlamaktadır.⁴⁰⁷

4.6.1.2. Twitter

Tweet adı verilen belirli sayıda karakter ile sınırlı olarak kısa mesajların içerik olarak girilmesi, beğenilmesi, takip edilmesi ve paylaşılması imkanlarını kullanıcılarına sağlayan sosyal medya ağıdır. Twitter günümüzde en etkin kullanılan sosyal medya ağı olarak öne çıkmaktadır. Devlet Başkanları dahi kişisel hesaplarından Ülkelerinin ve Dünyanın yönetimi ile ilgili aldıkları kararları bu kişisel sayfalarından paylaşmaktadırlar. Twitter 2006 yılında Jack Dorsey tarafından geliştirilmiştir.⁴⁰⁸ Tweet adı verilen bu içerik paylaşımlarını kullanıcının kendisini takip etmesine izin verdiği takipçilerinin görebileceği gibi yine kullanıcının isteğine bağlı olarak herkesin görmesine izin vermesi durumunda paylaşım herkes tarafından görülebilmektedir. Ayrıca twitter kullanıcılarına sunulan bir hizmet olarak isterlerse Kullanıcılar platform içinde yer alan diğer kullanıcıları takip edebilir, onların paylaşımlarını retweet (tekrar tweetleme) yapabilir veya onlara cevap verebilmektedirler. Twitter kullanımı sayısı ve bu platformda yapılan paylaşım sayısı her geçen gün artmaktadır. İlk kullanılmaya başlanıldığı 2006 yıllarında günlük 5000 tweet paylaşılırken, bu sayı 2013 yılına gelindiğinde 500 milyonu geçmiştir (Twitter Usage Statistics). 2010 yılının başlarında

⁴⁰⁷ <http://www.youtube.com/members?s=ms&t=w&g=5> Erişim Tarihi 17.09.2019.

⁴⁰⁸ <https://www.biyografi.net.tr/jack-dorsey-kimdir/> Erişim Tarihi 17.09.2019.

dünya genelinde yaklaşık 30 milyon aktif kullanıcısı bulunan Twitter, 2018 yılının sonlarına doğru 321 milyon kullanıcıya ulaşmıştır. ABD devlet başkanının yaptırım uygulayacağı ülkeleri ve yaptırımların neler olacağını direk tweet olarak paylaştığı, iptal olan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinde seçimin iptaline ilişkin verilen kararın daha imzadan geçmeden Ak Parti YSK üyesi tarafından tweet olarak paylaşılması bu sosyal medya ağının günümüzde ne kadar önem arz ettiğini gösteren küçük örnekler olarak değerlendirilmelidir.⁴⁰⁹

4.6.1.3. Facebook

Facebook, Mark Zuckerberg tarafından 4.02.2004' tarihinde kurulmuş olup kuruluş amacı Harvard Üniversitesi (ABD) öğrencileri arasında mezuniyet sonrasında bir araya gelme buluşma bir arada olabilmeye gayesidir. Ancak kurulması ile kısa sürede büyük bir ilgi oldağı haline gelen Facebook çok beğenilmiş başta ABD' deki üniversiteler olmak üzere sistem kullanılmış sonrasında tüm Dünya' ya yayılmıştır. Bugün Facebook aracılığı ile sadece iletişim değil, eğitim, ticaret, kültür, sanat her türlü aktiviteye ulaşılmaktadır. Beğen ve paylaş, içerik ve yourm yapma gibi fonksiyonlara sahip olan Facebook bu özellikleri sayesinde başka tarafından girilen içeriklerin beğenilmesine ve kendi sayfanız üzerinden paylaşılmasını imkan tanımaktadır.⁴¹⁰

4.6.1.4. Instagram

Kevin Systrom ve Mike Krieger isimli girişimciler tarafından yapılmış ücretsiz olarak kullanıcıların fotoğraf paylaşmasına, paylaşılan fotoğraflara yorum yapılmasına olanak sağlayan sosyal medya platformudur. Bu platformda kullanıcılar öncelikle fotoğraf çekerler ve isteğe bağlı olarak program içerisinde yer alan özel efektleri kullanarak paylaşımında bulunur.⁴¹¹

---

⁴⁰⁹ Mehmet Nuri Çankaya, "Twitter Nedir?", <http://twitter.nedir.com/>, adresinden Erişim Tarihi 19.07. 2017.

⁴¹⁰ <https://www.brandingturkiye.com/facebook-nedir-neden-onemlidir-facebookun-ozellikleri-nelerdir/> Erişim Tarihi 19.07.2019

⁴¹¹ Instagram, "Instagram Temel Bilgiler", Instagram Help Center, [https://help.instagram.com/337910740093030/?helpref=hc_fnav&bc\[0\]=Instagram%20Yard%C4%B1m&bc\[1\]=%C4%B0%C5%9Fletmeler%20i%C3%A7in%20Instagram](https://help.instagram.com/337910740093030/?helpref=hc_fnav&bc[0]=Instagram%20Yard%C4%B1m&bc[1]=%C4%B0%C5%9Fletmeler%20i%C3%A7in%20Instagram) Erişim Tarihi 19.07.2019

4.6.2. Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri Suçun Faili - Mağdurunun Tespiti Cezai Açıdan Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

4.6.2.1. Sosyal Medya Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarının Özellikleri

Çalışmamızın belirli bölümlerinde değindiğimiz üzere internet yaşadığımız yüzyılın tartışmasız en mükemmel icadı olarak ilk sırada yerini almış durumdadır. İnternetin Dünya üzerindeki yayılma hızının her geçen gün daha da artması dünya insanların internet ile tanışmasına ve bu sayede internetin milyonlar olan kullanıcı sayısının milyarlar seviyesine çıkmasını sağladığına tanık olmak mümkündür.

İnternetin insan hayatına sunduğu çeşitlilik ve kolaylık her geçen gün daha da artarak yenilemekte olup sosyal medya ağlarında bu çeşitlilik ve kolaylık fonksiyonları sayesinde insanların hayatını değiştiren ve hatta insanların hayatına yön verecek kadar önem arz eden bir konuma yerleşmiş olduğu görülmektedir.

Gerçekten on beş yıl öncesi kadar yakın bir tarihte hiçbir sosyal medya ağı oluşturulmamış insanların böyle bir yaşam tarzından haberi dahi yok iken bugün sosyal medya ağlarına üye olmayan hatta birden fazla hesabı olmayan insaan sayısı parmakla gösterilecek kadar azdır.

Durum bu olmakla milyonlarca kullanıcısı bulunan bu sosyal medya sitelerinin katılımcılarına ve kullanıcılarına sürekli faydalı hizmetler verdiğini ve onların uğrayabilecekleri her türlü zararlı içeriklere karşı koruyabilecekleri güvenli bir ortamı sağlamadıkları ya da daha iyi niyetli bir yorum geliştirecek olursak gelişen teknoloji karşısında gerekli güvenlik koruma tedbirlerinin sağlanmasının sürekli mümkün olamaması nedenleri ile bu anlamda başarılı olamadıkları görülmektedir.

İnsanların büyük bir kısmın günün en az iki saatini sosyal medya sitelerinde geçirdiği istatistiksel bilgiler doğrultusunda⁴¹² kanıtlanmış olmakla insanlar tarafından bu derece yoğun kullanılan bu ağların bir çok suç türü yönünden kullanıcılarını

---

⁴¹² 2019 Türkiye İnternet Kullanımı ve Medya İstatistikleri <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> erişim tarihi 22.05.2019.

mağdur etme potansiyellerinin yüksek olması sağladığı ve fayda oranında zararda verebileceğinin yegane kanıtıdır.

İnternet; kötü amaçlara alet edilmek maksadı ile kullanıldığı takdirde insanoğlu için en büyük zararları verebilecek fonksiyonlara sahiptir. Zira daha önce verdiğimiz örnek dahilinde bir değerlendirme yapacak olursak, Devlet Üniveristesin Kimya Bölümü öğrencisinin internet üzerinden sipariş verdiği siyanür maddesi ile anne ve babasının ölümüne kardeşinin yaralanmasına sebep olduğundan bahsetmiştik. Siyanür gibi çok tehlikeli ölümcül bir kimyasal kolay bir şekilde satın alındığı internet ortamında suç işleme amacı ile kullanımının çok büyük felakatlere yol açabilmesine uygun zemine sahip olduğu görmek gerekmektedir.

Yine bu alana ilişkin olarak yasal mevzuatın teknik ve kanuni açıdan çok kapsamlı ve eksiksiz olmaması, suçun işlenmesi neticesinde failin tespiti ile suçun soruturulması ve kovuşturulması aşamaların hızlı ve etkin işlerlik sağlayacak şekilde oluşturulmamış olması kullanıcı sayısının çok fazla olması ve her türlü kullanıma imkan sağlıyor olması ve bu nedenle denetiminin imkansız bir hale geldiği internet ve sosyal medya ağları kullancıları açısında her an ciddi maddi ve manevi zararlar meydana getirebilecek durumlarla karşılaşılmasına davatiye çıkarabilecek bir potansiyele sahiptir.

Yukarıda değindiğimiz örnekte görüleceği üzere internet ve sosyal medya ağları kullancılara sağladıkları imkanlar dahilinde kasten öldürme suçunun dahi işlenebilmesi için gerekli maddi araçlarının temininin kolaylıkla sağlanabileceği bir ortamdır. Bunun dışında yine internet ve sosyal medya aracılığı ile haberleşmenin gizliliğini ihlal, - özel yaşamın gizliliğini ihlal, - kişisel verilere yönelik suçlar, - müstehcenlik, - hakaret, - terör örgütü propagandası, - halkı kin ve düşmanlığa tahrik, - suçu övme, - dolandırıcılık ve hırsızlık, - yetkisiz erişim, - soruşturmanın gizliliğini ihlal, - adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs gibi suçların⁴¹³ işlenmesine imkan sağladığını söylemek mümkündür.

---

⁴¹³ Erdem Ruhan M, Şentürk Candide, Sosyal Ağlar Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarında Ceza Sorumluluğu, DEÜ Hukuk Fakültesi, Şeref Ertaş Armağanı, C 19, Özel Sayısı, 2017,s 2708.

Sosyal medya suçlarının özelliklerini incelediğimizde suç işleme için ortamdaki gerekli internetin sağlanıyor olmasının büyük ölçüde suçun işlenmesi açısından yeterli olabildiği görülmektedir. Gerçekten internet kullanıcıları gün içerisinde yaptığı sıradan bağlantılar sayesinde bile suç işlemesine imkan sağlayacak bir çok durum ile karşılaşabilmektedir. İnternet ortamının kendi içinde çok karmaşık olması ve suç işleme kastı ile hareket edecek olan kişilerin bu durumun farkında olarak hareket etmeleri suçun kolaylıkla ulusal ve uluslararası işlenilebilmesine uygun sürecin varlığı açıktır. Bu durum neticesinde ulusal ve uluslararası anlamda bu suçlar ile mücadele konusunda gerekli çalışmaların ve ülkeler arası iş birliği çalışmalarının zayıf kaldığı düşünüldüğünde, çok hızlı ve etkili sonuçlar doğurmakta olan bu suçların faili tarafından işlenmiş oldukları bu suçtan ötürü cezai takibatın sonuçsuz kalma ihtimalinin yüksek olmasının bilinci ile hareket edilmesi nedeni ile suç işleme kastı olan kişilerin bu alanda suç işlemeye yönelmelerinin cazip hale getirdiğini söylemek mümkün olabilmektedir.

4.6.2.2. Suçun Fail - Mağdur Tespiti Cezai Açısından Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

Bir önceki konumuz dahilinde anlatmaya çalıştığımız içerik, yer ve erişim sağlayıcılarının cezai sorumlulukları konusunu işlemiştik. Söz konusu sorumluluklar bu başlık altında işleyeceğimiz failin tespiti ve cezai açıdan sorumluluğun belirlenmesi konularında da bizi bilgi sahibi yapmaktadır.

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında erişim sağlayıcı kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişileri; içerik sağlayıcı, internet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri; yer sağlayıcı ise, hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişileri ifade etmektedir.⁴¹⁴

---

⁴¹⁴ Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Erdem, Şentürk, a.g.e.,s 2709 – 2710.

İçerik sağlayıcılar kendi girmiş oldukları içerikten dolayı sorumludurlar bununla beraber bağlantı sağlamak maksadı ile girilen içerikten sorumlu değildirler. Ancak bağlantılı olarak girdikleri içeriği sunma biçimlerine bakıldığında bu içeriğin sunulması ile kullanıcının bir amaca ulaşma isteği olduğunun tespit edilebildiği hallerde sorumlulu olacakları açıktır.⁴¹⁵

Yer sağlayıcıları ise adında anlaşıldığı üzere yer sunum hizmeti verdikleri için kullanıcı tarafından girilen içerikleri kontrol etme gibi bir görev ve yetkileri olmadığı açıktır. Ancak durum bu olmakla yer sağladığı içeriğin suç konusu oluşturduğu bildirimini aldığı anda suç oluşturan içeriği yayından kaldırmakla sınırlı olarak görevlidirler. Görevinin sınırı sadece bu konudan ibaret olup bunun dışında hizmet verdiği yer kullanıcılarının trafik bilgilerini yasa ve yönetmelik ile belirlenen süreler ile sınırlı olarak saklamakla yükümlüdürler.

Erişim sağlayıcıları ise erişimini sağladıkları kişiler tarafında girilen içerikleri inceleme imkanları olmadığı için hukuka aykırılığını denetlemek ve bu aykırılık nedeni ile sorumluluğun kontrolünü yapmak gibi yetkileri söz konusu değildir. Bu konuda erişim sağlayıcılarının görev alanına bir kullanıcının yayınladığı hukuka aykırı içeriğe erişimi engellemekle, erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını da engelleyici tedbirleri almakla ve trafik bilgilerini saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla yükümlüdürler.⁴¹⁶

Sosyal medya ağlarının kullanıcılarına sunduğu hizmetlerin başında her kullanıcının kendisine ait olan ve kişisel bilgilerinin paylaşımını yaptığı kişisel sayfaları gelmektedir. Kullanıcı kişisel sayfaya sahip olmak için bir kayıt işlemine tabi olmaktadır. Sosyal medya ağları kullanıcının, kayıt anında verdiği zorunlu bilgilerin kullanıcının gerçek kişiliği ile alakalı olup olmadığını kontrol etme imkanı söz konusu değildir. Burada tek ölçüt kullanıcının beyanı olup; bu durum büyük bir güvenlik zafiyetini daha işin başındayken meydana getirmektedir. Zira birçok kişi kendisine ait olmayan hatta gerçek dışı bilgiler girerek hesap açmakta ya da başkasına ait bilgileri

---

⁴¹⁵ Soysal İlke. "Sosyal Medya Fenomenlerinin Hukuki Statüsü" Terazi Hukuk Dergisi, 2018, s.109-115 Cilt 13, Sayı 132; Erdem, Şentürk, a.g.e.,s 2709.

⁴¹⁶ Erdem, Şentürk, a.g.e.,s 2708.

vermek sureti ile onlar adına hesaplar açabilmektedir. Her iki durumda da sosyal medya ağlarında kişisel sayfa açan ve bu sayfalar aracılığı ile suç işleyen failin tespitinin mümkün olmadığını söylemek gerekmektedir.

Sosyal medya ağları üzerinden kişisel bir sayfa açan kişi; bu sayfasına çocukluk, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite arkadaşlarını, iş ve sosyal hayatında hayatı boyunca tanıdığı kişileri ve tanımak istedikleri kişileri ekleyerek kendisine ait bir sosyal medya yaşam alanı kurarlar. Buna ek olarak yine aynı kişisel sayfa sayesinde siyasi, dini, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif birçok etkinliklerin olduğu sayfalara üye olmakta kendisi ile aynı hayat görüşüne sahip ve ortak zevklerinin olduğu bir çok kişi ile tanışma ve bir araya gelme fırsatı bulabilmektedirler.

Buradan anlaşılacağı üzere, Sosyal medya ağlarının birçok insanı sanal olarak bir araya getirmekteki üstün başarısı her geçen gün artmaktadır. Ancak; Sosyal ağlarda bu kadar hızlı birlik kurulmakta iken olmakla bu gruplarda kişilerin ne şekilde içerik paylaşımları yaptığı ya da gruplara katılan kişilerin gerçek hesap sahibi olup olmadıklarının ve hesapların sahte olup olmadığının incelenmediği bilinmektedir. Bu durum grupların tüm kullanıcılar yönünden tehlike içermektedir. Tez konumuz olan hakaret suçunun bu grupların yer aldığı sosyal ağlarda çok sık ve rahatlıkla işlenebildiği bilinen bir gerçekliktir. Bu grupların ve kişisel sayfaların çok sayıda kullanıcı ile irtibatlı olması grup yöneticisi ya da kişisel sayfa sahibi olan kişinin maddi olarak çıkar sağladığı bu sayfa ve gruplarda ticari amaçlı tanıtımlar yapılabildiği ve tanıtım yapan firmalardan yüklü miktarlarda reklam ücretleri alındığı bilinmekle bu sayfaların ve grupların katılımcı sayısının sınırlandırılmasının kimsenin çıkarına olmayacağını düşünmek gerekmektedir.⁴¹⁷

Durum bu olmakla gelinen son noktada tüm sosyal medya ağları ve iletişim araçları grup kurulmasında belirli sınırlamalara gitme gereksinimi duymaya başlamışlardır. Örnek vermek gerekirse Whatsapp isimli paylaşım ve iletişim aracında grup sınırı iki yüz elli kişi ile sınırlı tutmakta iken facebook sosyal medya paylaşım ve iletişim ağında bu sayı yirmi binlere ulaşmaktadır. Katılımcı sayısının bu denli yüksek

---

⁴¹⁷ Soysal, a.g.e, s.109-115.

olduğu sosyal ortamlarda konusu hakaret içerikli bir paylaşımın ve bu paylaşımları beğenenlerin, beğenmekle kalmayıp kişisel sayfasında ya da bağlantılı olduğu bir başka grupta bu içeriği paylaşan kişilerin bu fiillerinin cezai sorumluluğu ne olacaktır. Zira bu içeriğin; paylaşımı, beğenilmesi durumunda mağdur olan kişinin madden veya manen uğradığı zararlar telafisi mümkün olamayacak kadar ciddi boyutlarda olabilmekte ve hatta saldırıya uğrayan kişinin hayatının alt üst olmasına dahi sebep olabilmektedir. Güncel bir örnek vermek gerekirse bir kişi hakkında “Bu kişi Fetöcüdür” şeklinde bir paylaşım yapılması halinde kişinin karşılaşacağı durumu tahmin etmek dahi mümkün değildir.

Bu ağların beğen fonksiyonu incelendiğinde; genel anlamda bir içeriğe koyulan beğen onayı o içeriği onaylama ve destekleme anlamına gelebilmektedir. Beğenme işleminin yapılması ile birlikte beğenilerek iletinin beğenen kişinin arkadaşları tarafındanda görölmektedir. Bu durum içeriğin daha çok kişi tarafından görölmesine beğenilmesine ve paylaşılmasına aracılık etmiş olacaktır.

Suç konusu hakaret fiili olan bir içeriğin beğenilmesi durumunda oluşturulan içeriği beğenen kişinin, içeriğin yayılmasına imkan tanınması ve beğeni ile içeriğe onay vermesi “içeriği kendine mal etme”⁴¹⁸ özelliği taşıması, beğenmenin bağımsız bir biçimde kişiye hakaret içeren fiilin beğenerek mağdurun zararına olan bir hareketin yayılmasına sebep olunması bu yönü ile birlikte değerlendirildiğinde içeriği beğenen kişinin, faillik sıfatının bulunduğu düşünölebilmektedir.

Buna karşın söz konusu beğenilen içeriğin paylaşılan kişi tarafından sunumdan kaldırıldığı anda beğeni de ona bağlı olduğu için kendiliğinden kalkacak olmakla; burada beğenide bulunan kişinin, paylaşım yapan içerik sahibinin paylaşımına eğemen olan bağımsız bir hareketine ortak olmadığından söz etmek mümkün olacaktır. Kişinin girilen içeriği beğenmesi onaylama olarak kabul edilmekle bu içeriğe ilişkin sadece bir beğeni olması ve beğenen kişinin özgür iradesi ile bu içeriğe kazandırdığı bir özelliğin olmadığı göz önüne alındığında, özgün bir düşüncenin ve hatta beğenen kişiye ait bir düşüncenin eklenmemiş olması birlikte değerlendirildiğinde bu paylaşımı tam olarak beğenen kişinin içeriği kendine mal edecek şekilde hareket etmemiş olduğu

---

⁴¹⁸ Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Erdem, Şentürk, a.g.e.,s 2717.

bu nedenle süreçte söz konusu suçun faili konumunda olmayacağının kabulü gerekmektedir. Beğenme fiili mevcut bir hakaret suçuna yönelik ihlale onay verme ve yayma olarak görülmemekle beraber; olay başkasının egemenliğinde olan bir içeriğin desteklenmesinden öteye gitmediği için burada beğen işlevi ile harekete geçirilmesinde faillikten söz edilemesinin mümkün olmaması gerektiği açıktır.⁴¹⁹

Sosyal medya ağlarında bir içeriği beğenen kişinin faillik sıfatının oluşmadığı ancak fiilin işlenmesine yardım etme durumunun somut olaya göre incelenebileceğini söylemek gerekmektedir. Söz konusu içeriğin “Beğen” fonksiyonundan farklı olarak içeriği paylaşan kişinin, bu içeriği kendi duvarında yer almasında objektif oluşa ve bununla da kendi profili içerisinde paylaşma ile bağlantılı davranış ve hareketlerinin egemen olduğu açıktır. Sonuç olarak onur, şeref, haysiyeti ihlal eden bir içeriğin “paylaşılmasında” hakaretin özgün bir biçimi görülebilir. Bunun sonucu olarak da bu içeriği paylaşan kişinin fail konumunda değerlendirilmesi söz konusu olabilmektedir.⁴²⁰

---

⁴¹⁹ Yargıtay 4 Ceza Dairesi 2014/20788 E. 2014/34231 K. 26.11.2014 T. www.kazanci.com.tr.

⁴²⁰ Erdem, Şentürk, a.g.e.,s 2723.

5. İNTERNET ORTAMINDA SOSYAL MEDYA AĞLARINDA HAKARET SUÇUNUN İŞLENMESİ

5.1. Sosyal Medya Aracılığı ile Hakaret Suçunun İşlenmesi

Tez çalışmamızın birçok noktasında internetin, yüzyılın en büyük icadı olduğu ve insanların hayatını en çok kolaylaştıran buluşların başında geldiğine değindik. Durum bu olmakla yine internetin kötü amaçlı kullanımı dolayısı ile kullanıcıların çok kolay şekilde maddi ve manevi zarara uğrayabileceğini yani internetin hayatımızı kolaylaştırması ile hayatımıza farklı bir rahatlık kattığını ancak; tam tersi durumunda internet haksız kullanımı dolayısı ile uğranılacak zararların da çok ağır ve telafisi güç olacağını bilmek gerekmektedir.

Gerçekten internet kötü amaçlı kullanıldığı takdirde en tehlikeli silah olabilme özelliğine sahiptir.⁴²¹ Bir örnek vermek gerekirse çok kısa bir süre önce bir üniversitenin Kimya Bölümünde okuyan bir öğrenci geçirdiği ruhsal bazı sorunların etkisi ile internetten sipariş vererek siyanür satın alır, şerbet içerisine karıştırmak sureti ile annesinin ve babasının şerbeti içerek vefaata etmelerine, erkek kardeşinin ise son anda içmekten vazgeçmesi ile yaralanmasına sebebiyet vermiştir. Bakın internet aracılığı ile ruhsal bozukluğa sahip bir kişi siyanür gibi tehlikeli bir kimyasalı hiçbir denetime tabi olmadan satın alabilmekte ve bu sayede kötü emellerini gerçekleştirebilmektedir. Bu durum internet ortamının kötü niyetli kullanılması halinde yaratabileceği neticelerin facia boyutuna ulaşabileceğinin en yakın örneğidir. Zira yine internet ve sosyal medya ağlarında kullanıcılar, dolandırıcıların her türlü faaliyetlerinin kolayca mağduru olabilmektedirler. İnternet ortamında yapılan dolandırıcılık faaliyetlerin genel olarak failin suç işleme konusunda bilişim uzmanı olması durumu göz önüne alındığında; suçun failinin tespiti ve cezalandırılmaları, mağdurun maddi manevi uğradığı hak kayıplarının giderilmesi ihtimalleri ne yazık ki düşük seviyelerde kalmaktadır.

---

⁴²¹ Kaya, a.g.e, s. 66 – 75; Erdem, Şentürk, a.g.e.,s. 2706.

Tez konumuz açısında değerlendirme yapıldığında yine kötü amaçla internet ve sosyal medya kullanımı neticesinde; mağdurun, gerek kullanıcı olsun gerekse bir başka kişi veya tüzel kişinin çok ciddi manada zarara uğrayacağını tahmin etmek güç olmayacaktır. Genel olarak internet ve sosyal medya suçları için “teknolojinin yardım ve desteği ile sanal ortamda kişi ya da kurumlara maddi veya manevi zarar vermek maksadı ile yapılan fiiller bütünüdür”⁴²² ifadesinin kullanılması yerinde bir değerlendirme olmaktadır. İnternet ve sosyal medya suçlarının çok kolay bir şekilde işlenebilir olması ve hızlı bir şekilde yayılması ayrıca teknik olarak internetin karmaşık yapısı ve kullanım alanının genişliği göz önüne alındığında tamamen kontrol altına alınma imkanının mümkün olmaması gibi durumlar nedeni ile faili bu alanda suç işlemeye cezbeden bir yapısının olduğu yadsınamaz bir gerçektir.⁴²³ Bu konuda ülkesel bazda yapılacak düzenlemeler ve kurulacak uluslararası bilişim suçları ile mücadele kuruluşları ve ulusal düzenlemeleri etkinleştirecek ve tüm devletler yönünden global hale getirecek uluslararası mevzuat sistemlerinin oluşturulması ile mücadelenin mümkün olacağı gerektiği kanaatindeyiz. Ancak uygulamada belirli durumlarda sınırlamalar getirilerek çözüme gidilmek istendiğine şahit olmaktadır. İnternetin insan hayatının vazgeçilmez bir aracı olduğu, haber alma ve verme, iletişim kurma, hayat ile bütünleşme, bilgiye erişim, ifade özgürlüğü⁴²⁴ gibi benzeri bir çok hakkın kullanılmasını sağladığı da unutulmaması ve getirilecek kısıtlamaların bu bağlamda sınırlı kalması gerektiği kanaatindeyiz. Hukuk literatürümüz bu suçlara uygulanacak düzenmelere şu şekilde yer vermektedirler. 5651 sayılı “İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkında kanun” uyarınca içerik sağlayıcıları, yer ve erişim sağlayıcıları kavramlarından kimlerin anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir. Aynı kanun bunların sorumluluk, yetki ve görevleri ile kanuna aykırı hareket etmeleri halinde karşılaşacakları cezai yaptırımların neler olacağı hususlarının detaylı bir şekilde düzenleme altına almaktadır.⁴²⁵

---

⁴²² Gülseren, a.g.e., s.24.

⁴²³ Erdem, Şentürk, a.g.e.,s.271.

⁴²⁴ Gülseren, a.g.e.,s.25.

⁴²⁵ Erdem, Şentürk, a.g.e.,s.271.

5.2. İnternet Sosyal Medya Aracılığı ile İşlenen Hakaret Suçlarına Karşı Avrupa Ülkelerinde Mücadelenin Mukayeseli Hukuk Kapsamında Değerlendirilmesi

İnternet kullanımının hızlı bir şekilde yayılması ve her geçen gün kullanıcı sayısını arttırması internet aracılığı ile işlenen suçlarda artış yaşanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak devletler üstün kamu gücünü kullanarak vatandaşlarının haklarını korumak ve güvenli bir internet iletişim sisteminin oluşması ve bunun devamlılığının sağlanması adına gerekli düzenlemeler, kısıtlamalar yapmak ve cezai müeyyideler oluşturma zorunluluğunu kendilerinde hissetmişlerdir.⁴²⁶ Bu durum neticesinde Ülkeler açısından değişik yasal düzenlemeler ve cezai yaptırımlar ortaya çıkmaktadır.

5.2.1. Avrupa Konseyi İnternet Suçları Bakımında Hakaret Suçlarının Değerlendirilmesi

Konsey, internet aracılığı ile işlenen suçlar ile mücadele kapsamında ilk olarak teknik bir heyetin kurulmasına ve bu heyetin çalışmalar doğrultusunda ceza hukuku bakımından hangi tür suçların ortaya çıkabileceğinin tespitinin yapılmasına karar vermiş ve verilen karar doğrultusunda çalışmalara başlanmıştır.

Avrupa Konseyi çalışmaları kapsamında, ilk olarak Bakanlar Komitesi tarafından 11 Eylül 1995 tarihinde *“bilişim teknolojilerinin getirdiği yeniliklere uygun olarak ceza usul yasalarındaki soruşturma ve el koymaya ait hükümlerin revize edilmesi, elektronik delil, şifreleme sistemlerinin kullanılması, uluslararası işbirliği başlıkları altında kurallar belirlemiştir.”*

Yine Konsey tarafından bu kapsamda teknik heyetlere yaptırılan çalışmalar doğrultusunda son halini 2001 Haziran itibari ile alan Siber Suç Sözleşmesi⁴²⁷ ile üye ülkeler bazında ortak bir ceza politikası ve bu politikaya bağlı olarak toplumun siber suçlar karşısında hukuklarının koruma altına alınması amaçlanmıştır.⁴²⁸

⁴²⁶ Kaya, a.g.e., s. 47.

⁴²⁷ Yıldız Sevil, “Suçta Araç Olarak İnternetin Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi”, s. 619.

⁴²⁸ Erdem, Şentürk, a.g.e.,s.2708.

5.2.2. Alman Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi

Almanya’ da internet üzerinden işlenen hakaret suçlarına ilişkin ilk düzenleme 1996 tarihli Telekomünikasyon Hizmetleri Yasası ile getirilmiş olmakla; hemen akabinde 1997 tarihli Alman Teleservisler Yasası ile bu alandaki geniş kapsamlı düzenlemeler yapıldığını söylemek mümkün olmaktadır.⁴²⁹

Bu düzenlemeler kapsamında Almanya Devleti sınırları içerisinde internet aracılığı ile işlenecek suçların tespiti ve bu suçlara uygulanacak olan cezai hükümler belirlenmiş ve Alman halkının internet kullanımına ilişkin koruyucu tedbirler alınmıştır.⁴³⁰ Özellikle son dönemler içerisinde Alman Teleservisler Yasasının güncel gelişmeler doğrultusunda kapsamlı olarak düzenlenmesi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yasa kapsamında yapılan düzenlemeler ile servis sağlayıcıları, içerik sağlayıcıları, erişim sağlayıcıları gibi internet erişim hizmeti sağlayanların sorumlulukları ve bu sorumlulukların yerine getirilmemesi durumunda karşılaşılabilecek cezai müeyyidelerin neler olacağı genel olarak belirlenmiştir.⁴³¹

5.2.3. İngiliz Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi

İngiliz Hukukunda 1996 yılında “Defamation Act” adı ile onur kırıcı ve şahsın şeref ve haysiyetini hedef alan suçlara ilişkin olarak kapsamlı bir düzenleme getirilmiştir.

Söz konusu düzenleme ile failin, eylemi neticesinde mağdurun toplum nezdinde küçük düşürülmesi ve hakkında alay edilmesine konu bir durumun vukuu bulması; kendisine toplum tarafından kin, nefret duygularının beslenmesine sebep olunacak bir duruma düşürülmesi ve bu ifadelerin karalama amacıyla kişinin onur, şeref, saygınlık değerlerine direk olarak saldırmak maksadı ile işlenmiş olması gerekmektedir.

---

⁴²⁹ Erdem, Şentürk, a.g.e., s.2717.

⁴³⁰ Tunç, a.g.e.,s.133-150

⁴³¹ Gülseren, a.g.e., s.26.

İnternet aracılığı ile işlenen suçlar Holliger' in ⁴³² erken dönem keşif dönemi olarak adlandırdığı dönemde masum nitelikli adlandırılacak suçlar olarak nitelendirilmekte ve bu dönemlerde failin amacının genel olarak yarar elde etmekten ziyade merak ve yeni şeyler keşfetme güdülerinden hareketlenerek bir şeyler yapmasında kaynaklanmaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ve internet ile iletişim araçlarında bulunan zafiyetlerinin tespit edilerek kötü amaçlar ile kullanımının maddi bir kazanç kapısı olması, ekonomik çıkar amaçlı kullanılan bilişim suçlarının net ve ağır biçimde cezalandırılması gerekliliği ortaya çıkarmıştır. Zira ülke genelinde yapılacak bir terör saldırısının internet kitle iletişim aracılığı ile çok kolay bir şekilde organize edilebileceği teknolojik bir devir ortaya çıkmıştır. İngiliz Hukuk sistemi tüm bu durumları göz önüne alarak öncelikle müstehcen yayınlar ve ⁴³³çocukların korunması hakkında kanunlar başta olmak üzere bir çok mevzuatta internet suçları ile ilgili düzenlemeler yaparak bu alanda oluşabilecek mağduriyeti hukuki ve cezai olarak hükme bağlamaya mağduriyetin en aza indirilmesine gayret etmiştir.

5.2.4. Fransız Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi

Fransız Hukuk sisteminin hakaret suçuna ilişkin olarak düzenlenmesi fiil veya olgu isnadı veya sövme biçiminde 1881 tarihli Basın Özgürlüğü Kanununda yer almış olmakla beraber bu düzenleme içerik ve kanun sistematiği bakımında bir önceki dönem 765 sayılı TCK uygulamamız ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkün olacaktır.

Fransız Hukukunda İletişim Özgürlüğü Yasası bulunmakla beraber teknolojinin çok hızlı ilerlemesi neticesinde atıl kalan bu kanuna “link üzerinde özel haberleşme dışındaki iletişim servisleri ile ilgili hükümler” adı altında bir başlık eklenmiş ve güncel internet suçlarına karşı bu şekilde bir önlem alınmaya çalışılmıştır.

Durum bu olmakla “link üzerinde özel haberleşme dışındaki iletişim servisleri ile ilgili hükümler” başlığı altında yapılan düzenlemelerde internet suçlarına ilişkin olarak içerik sağlayıcılarının durumu ile ilgili hukuki ve cezai bir düzenleme yoktur.

---

⁴³² Dülger Murat Volkan, “Karşılaştırmalı Hukuk Bağlamında İngiltere Hukukunda Bilişim Suçları Mevzuatı ve Uygulaması”, s.159.

⁴³³ Gülseren, a.g.e., s.26.

Fransa Devleti bu alandaki suçlara Fransız Ceza Kanunlarının atf ile herkesin kendi eyleminden dolayı cezai sorumluluğu olacağı temel ilkesi kapsamında yola çıkarak içerik sağlayıcılarının suç teşkil eden içerikleri dolayısı ile cezai sorumluluklarının oluşacağını düzenleme altına almışlardır.

Yine Fransız İletişimin Özgürlüğü Yasası kapsamında yapılan düzenlemeler kapsamında “link üzerinde özel haberleşme dışındaki iletişim servisleri ile ilgili hükümler” başlığı dahilinde içerik sağlayıcılarının girmiş oldukları içeriklerinden dolayı cezalandırılacaklarına ilişkin açık bir hüküm olmamakla beraber bu konuda servis sağlayıcılarının sorumluluğu kapsamında Fransa Ceza Yasasında bir düzenlemeye ulaşmak mümkündür.

Söz konusu düzenlemede “*kamunun kullanımına sunmak için erişilebilir nitelikte her türlü işaret, yazı, resim, ses veya mesajların doğrudan doğruya sürekli ücretli veya ücretsiz olarak depolanmasını sağlayan servis sağlayıcılarının bu hizmetlerin içeriği dolayısı ile adli merciler tarafından bildirim üzerine gerekli önlemleri almaması durumunda cezai ve hukuki sorumluluklarının çerçevesinin oluşturulduğunu söylemek mümkündür.*

5.2.5. İtalyan Hukuku Açısından Hakaret Suçunun Değerlendirilmesi

İtalyan Ceza Hukuku düzenlemeleri bakımından incelendiğinde Türk Ceza Hukuku ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

İtalyan Ceza Hukuku hakaret ile sövme arasında farklılık olması gerektiğinde bahisle düşünce tarzına göre düzenleme yapmış bulunmaktadır. Bu düzenleme tarzına göre eğer mağdurun maruz kaldığı fiil huzurunda yapılmış ise sövme fiilinin gerçekleştiği mağdurun olmadığı bir anda yokluğunda veyahut huzurda hakaret yapılacağı hallerden birisi ile yapılmış ise o takdirde hakaret fiili gerçekleşmiş olacağı kabul edilmektedir.⁴³⁴

İtalyan Ceza Kanununa göre kişinin olmadığı bir ortamda gıyabında yapılan fiili saldırılarının, daha ağır neticeye bağlanmıştır. Bunun sebebi mağdurun şahsına

⁴³⁴ Kaya a.g.e.,s. 47; Sahir, a.g.e, s.26.

yapılan fiili saldırı, olgu isnadı gibi durumlardan haberdar olmaması ve bu nedenle cevap veremeyeceği ve bu fiili işiten kişilerin mağdur hakkında olumsuz düşüncelere kapılmasına sebep olunmasının önüne geçilemeyeceği nedeni ile daha ağır şekilde cezalandırma yoluna gidilmesindeki gerekçe olarak göstermek mümkün olacaktır. Söz konusu kanuna göre suçun aleni olarak işlenmesi veya kamu görevlisine görevi dolayısı ile hakaret edilmesi durumları yine Türk Ceza Kanunu düzenlemeleri ile paralel olarak cezayı ağırlatıcı nedenler olarak sayılmaktadır.⁴³⁵

---

⁴³⁵ Sahir, a.g.e, s.27.

SONUÇ

Hakaret suçu 5237 sayılı TCK m. 125 ile m. 131 maddeleri arasında Şerefe Karşı Suçlar Altı Başlığı içerisinde düzenlendiğine değinmiştik. TCK m. 125 uyarınca hakaret suçunun oluşması için “onur, şeref, saygınlık” kavramlarına ilişkin rencide edici, alçaltıcı bir saldırı olması halinde; bu saldırı neticesinde mağdurun onur, şeref, haysiyet gibi değerlerine bir fiil yada olgu isnadı ya da sövme şeklinde yönelmesi gerçekleşmektedir.

765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu arasında hakaret suçunun düzenlenmesi açısından en temel fark, 765 sayılı Kanun sistematüğinde somut fiil, olgu isnadı ile sövme suçlarının farklı maddeler altında düzenlenmiş olmaları karşın; 5237 Sayılı TCK’ de bu ayırım kaldırılmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda sövme suçu, hakaret suçunun bir unsuru haline getirilmiştir. Tezimizde değindiğimiz doktrin görüşlerinde de belirtildiği üzere 5237 sayılı Kanunumuzun bu tür düzenlemesinin hatalı olduğu kanaatindeyiz. Zira bu durum neticesinde bir kişiye karşı somut bir fiil veya olgu isnadında bulunmakla, sövme fiilinin hareket tarzı ve mağdur olan kişide yaratacağı üzüntü ve elemnin bir olmayacağı açıktır. Ancak durum bu olmakla Kanun sistematüğünün somut fiil veya olgu isnadında bulunan ile sövme suçlarını işleyene eşit ceza verilmesini sağlayan bir düzenleme yaptığı görülmektedir. Aynı madde altında fiil ve olgu isnadında bulunma ve sövme suçlarının düzenlenmesi doğru olmakla bu düzenleme bu yönü ile devam etmeli ancak sövme suçunda verilecek olan ceza ile, fiili olgu veya isnatta bulunmaya verilecek olan cezanın sürelerini açık bir şekilde kanun maddesinde düzenleme altına alınmasının vicdanen ve kanunen daha doğru bir sonuca ulaştıracağı kanaatindeyiz.

Tez çalışması konumuz olan “Sosyal Medya Aracılığı ile Hakaret Suçunun İşlenmesi” güncel sosyolojik ve hukuki durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda gerekli açıklamaları yapmadan evvel çağın en büyük kitle iletişim aracı olan internet hakkında bilgi sahibi olmanın faydalı olacağı kanaatindeyiz.

İnternet, kendine has özellikleri dolayısıyla suç faillerinin, suçu ne zaman ve nerede işlendiğinin tespitinin çok zor, hatta imkansız olabildiği çok karmaşık bir yapıdır. İnternet’in uluslararası bir iletişim aygıtı olduğu göz önüne alındığında

internet ve sosyal medya ağlarında yapılan paylaşımlara ilişkin olarak hukuka aykırı bir paylaşımın oluşturacağı olumsuz durumu ortadan kaldırmanın çok kolay olmasının mümkün görünmediği açıktır.

Bize göre sosyal medya kullanımı ve bu ağlara kayıt olunurken tamamen kişisel verilen girilmek kaydı ile hesap oluşturulması ve sahte hesap açılmasına imkan tanınmaması gerekmektedir. Ayrıca kişilerin bu özel alanı kullanımları konusunda dikkatli olmaları yaşayacakları olumsuzluklar nedeni ile hukuki ve cezai sorumluluklarının olacağı ciddi bir şekilde aktarılmalıdır. İnternet ve sosyal medya kullanımının yarattığı olumsuz durumlara karşı milletlerarası kurulacak bir siber suçlarla mücadele birimi oluşturulmalı ve bu birimler sayesinde oluşacak haksız durumlara derhal müdahale edilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Hakaret suçlarının internet aracılığı ile işlenmesi durumunda bu suçun mağduru dışında kalan bir çok unsurun tespiti çok zor olabilmektedir. İnternet ortamının çok girift bir yapıya sahip olması sebebi ile söz konusu sosyal medya mecralarından işlenen hakaret suçlarının failini tespit etmek, suçun işleniş yerini tespit etmek, yetkili mahkemenin tespitini sağlamak bu hususta ulusal ve uluslararası kanunların uygulanabilirliği sorunlarını çözümlenmek gibi bir çok sorunu barındırmaktadır. Bu nedele bu suç türlerinde en zor kısım suçun kanıtlanması olarak belirlemek mümkün olacaktır.

Türkiye’ de hergün binlerce kez bu tür suçların işlendiğine şahit oluyoruz ne yazık ki Ülkemizde, merkez ofisleri veya temsilcikleri olmayan pek çok sosyal medya sitesi aracılığı ile işlenen bu tür suçların failinin tespiti çoğu zaman mümkün olmamaktadır.

İp numarasının tespiti ile internet kullanıcılarına ulaşarak suç konsuu oluşturan fiile son verilmesi ve ip sahibi hakkında işlem yapmak mümkündür. Ancak hızla gelişen teknoloji İp adreslerinin çok kolay bir şekilde değiştirilmesi yöntemi ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle tam bir çözüm sağlandığını söylemek çok mümkün olmayacaktır. Zira ülke sınırları içerisinde İp tespiti yapmak bazı zamanlarda çok güç iken Türkiye sınırları dışında kurulmuş yabancı bir internet sitesi aracılığı ile işlenen suçun failinin tespiti neredeyse imkansızdır.

Burada öncelikli olan ve yapılması gereken internetin baş döndüren hızla gelişmesine karşılık olarak aynı hızlı teknolojik alt yapıyı oluşturmak ve bu alt yapı sayesinde işlenen suç oranlarının azalmasını ya da failinin tespitini kolaylaştıracak çalışmalar yapmak aynı zamanda soruşturma aşaması ile başlayıp yargılama neticesinde son bulan süreçteki tüm çalışanların konuya teknik ve ilmi olarak tam hakimiyeti sağlayacak eğitimlerden geçirilmelerini sağlamak önemli olacaktır.

Bilişim suçları ile Mücadele Uluslararası Ceza Yasaları ve Usul Yasaları çıkarılmalı ve yerel Ceza ve Usul Yasalarının bu yasalara uyumu zorunlu hale getirilmelidir. Bu kapsamında uluslararası, uluslar üstü kurumlar oluşturulmalı ve bu suçlar kapsamında mücadele için işbirliği geliştirilmelidir. Ulusal birimlerin Emniyet ve Güvenlik Birimlerinin içerisinde faaliyet göstermesi ile yetinilmemeli kabuk kırıllarak Adliyeler bünyesinde Siber Suçlarla İlgilenen mahkemeler ve Adli Tıp Kurumu bünyesinde ihtisas kurumları kurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arısoy M. (2007) “Hakaret”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi”, S. 72, Ankara
- Aslan A. (2017) “Kitle İletişim Suçları” Adalet Yayınevi, Ankara,
- Aydın D. “Türk Ceza Kanunu’nda Hakaret Suçu”, Prof. Dr. Centel’ e Armağan,
- Bahar A, “Bilişim Suçlarında İletişim ve Sosyal Medya”, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Cilt 110, Sayı 3
- Bekar Elif,(2016) “Objektif Cezalandırılabilme Koşulları ve Türk Ceza Kanunda Yer alan Suçlar,”(Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi)
- Bıçak V. (2010), “Suç Muhakemesi Hukuku,” Seçkin Yayınları, Ankara,
- Centel, N., Zafer, H., Çakmut, Ö. (2007), “Kişilere Karşı İşlenen Suçlar,” 4. Bası C. 1, Beta Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan Y, (2015) “Sosyal Medya Aracılığı ile İşlenen Hakaret Suçu” Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 6
- Demir Ö. Arıç M, Polat H. (2015) “Bilişim Suçları ve Bilişim Yolu ile İşlenen Suçlar”, Adalet Yayınları, Ankara,
- Demirbaş T. (2009) “Ceza Hukuku Genel Hükümler”, Seçkin Yayınları, 6. Bası, Ankara,
- Dülger M, V, (2017). “Karşılaştırmalı Hukuk Bağlamında İngiltere Hukukunda Bilişim Suçları Mevzuatı ve Uygulaması”, TAAD 8. Yıl. 31. Sayı,
- Ekren A. (2019) “Haberlere Karşı Yasal Haklar” Aristo Yayınevi
- Erdem R, M, Şentürk C, (2017) “Sosyal Ağlar Üzerinden İşlenen Hakaret Suçlarında Ceza Sorumluluğu”, DEÜ Hukuk Fakültesi, Şeref Ertaş Armağanı, C 19, Özel Sayısı,

- Ercan İ, (2017) “Ceza Hukuk Özel Hükümler”, 13. Baskı, Kuram Kitap, Kocaeli,
- Erdoğan Y, (2015) “Sosyal Medya Aracılığı ile İşlenen Hakaret Suçu” Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 6
- Ermaner Enes E, (2018) “Sosyal Medya Yolu ile Kişilik Haklarının İhlali Nedeni ile Manevi Tazminatı” Cilt 92, S 6,
- Ersoy U,(2015) “Objektif Cezalandırılabilme Şartları”, Adalaet Yayınevi, 1.Bası
- Gülseren Şener F. (2013) “İnternet Ortamında İşlenen Hakaret Suçları”, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi,
- Hakeri H, Ünver Y, (2011) “Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler”, Adalet Yayınevi, Ankara,
- Karagülmez A. (2011) “Bilişim Suçları ve Kovuşturma Soruşturma Evreleri”, 3 Baskı, Seçkin Yayınevi Ankara,
- Karakaya M,S. (2018) “5651 sayılı Kanununun 9. Maddesi ve Erişimin Engellenmesi, Koyun postunda kurt hükmü”, TBB Dergisi 137 sayı,
- Katoğlu T. “Basın Yolu ile Hakaret Kavramı Madde Yönünden Yetki Sorunu”, Prof. Dr. Nur Centel Armağanı, Hakemli, Ankara
- Kaya Bedii M. (2010) “Teknik ve Hukuki Boyutları ile İnternete Erişimin Engellenmesi”, 1. Baskı, İstanbul
- Kaya M.(2015) “Sosyal Medya Sağlayıcısının Kişilik Hakkı İhlalleri ve Sorumluluğu” Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 10 Sayı 108
- Kolbüken Bilal, (2015) “Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu Üzerine Bir Deneme”, Ankara Barosu, Sayı 3,
- Koca M, Üzülmöz İ, (2018) “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara,

- Kocaoğlu Serhat S,(2019) “Uluslararası ve Ulusal Yargı İçtihadları Çerçevesinde Hakaret Suçu”, Seçkin Yayınları, Ankara
- Özaydın Ö, (2019) “Sosyal Medya Aracılığı ile Kişilik Haklarının İhlali”, Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt 11, Sayı 111
- Özbek Ö,V.(2015), “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, 8. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi,
- Özbek Ö.V, Bacaksız P, Doğan K, T İlker, (2017) “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, 12. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara
- Özen, M., (2008), “Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.75, Ankara.
- Özen M, (2019) “Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri”, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara,
- Sahir E, (1989) “Hakaret ve Sövme Suçları”, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Prof. Dr. Nazım Terzioğlu Basım Atölyesi,
- Sakarya Çoşkuner U, (2013) “Gıyapta Hakaret Suçunda İhtilat Unsuru”,Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2,
- Soyaslan D. (2005) “Ceza Hukuku Genel Hükümler”, 3. Baskı Yetkin Yayınları, Ankara.
- Soyaslan D. (2007) “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Güncelleştirilmiş 3. Baskı, Ankara
- Soyaslan D. (2018) “Ceza Hukuku Özel Hükümler,”12. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Soysal İ. (2018) “Sosyal Medya Fenomenlerinin Hukuki Statüsü” Terazî Hukuk Dergisi, Cilt 13, Sayı 132
- Sınar H. “Hakaret” Özel Ceza Hukuku” 3 Cilt, Oniki Levha Yayınları,
- Toroslu, N., (2007), “Ceza Hukuku Genel Kısım”, 10. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara.
- Toroslu, N., (2018), “Ceza Hukuku Özel Kısım”, 9. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara

- Türkoğlu S.(2018)“Olmayan Suç Cumhurbaşkanına Hakaret”,Ankara Barosu,Sayı 3
- Tunç A,(2019) “Örnek Uygulamalar ve Türk Hukukunda Uyar / Kaldır Kuralı”, Hasan Kalyoncu Üniveristesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 9 Sayı 17
- Yetim S,(2014)”Sosyal Medya İfade Özgürlüğü İlişkisi ve Türkiye,” Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 9 Sayı
- Yıldız S, “Suçta Araç Olarak İnternetin Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi”, Selçuk Üniversitesi, Doktora Tez Çalışması
- Yılmaz E, (2005) “Hukuk Sözlüğü”, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları,
- Yurtcan, E.,(2018), “Yargıtay Kararları Işığında Hakaret Suçları”, 3. Baskı,TBB Yayınları, Ankara

İNTERNET KAYNAKLARI

- Akbulut İ, (2003) “İslam Hukukunda Suç ve Cezalar”,
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/283/2580.pdf> Erişim Tarihi
10.08.2019
- Cankurt E, (2015) “Kişinin Hatırasına Hakaret TCK m.130” Beykent Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuk Anabilim Dalı, Cilt 1,
Sayı1,http://earsiv.beykent.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/764/Pages%20from%20BeykentUniversitesi_C1-S1-Haziran2015-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y Erişim Tarihi 17.09.2018
- Çalık H. “Sosyal Medyada Suç İşlenmesi” s.4
<http://www.umut.org.tr/userfiles/files/Hilal%20%C3%87al%C4%B1k.pdf>
Erişim Tarihi 22.05.2019
- Çankaya Mehmet N, “Twitter Nedir?” , <http://twitter.nedir.com/> Erişim Tarihi 19.07.
2017.
- Demir Ö, (2017)”Uygulamada Hakaret Suçu ve İlgili Mevzuat”,
https://www.academia.edu/37830332/UYGULAMADA_CUMHURBA%5%9EKANINA_HAKARET_SU%C3%87U_VE_%C4%B0LG%C4%B0L%C4%B0_MEVZUAT Erişim Tarihi 19.07.2019
- Doğan B, “Uzlaştırma ve Uzlaşma Nedir”, <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/uzlastirma-nedir-cmk-ceza-uzlasma.html> erişim tarihi 14.03.2019
- Eralp Ö. <https://www.ozgureralp.com.tr/tag/sosyal-medya-suclari/> Erişim Tarihi
03.03.2019
- Günendi O, “Sosyal Medya ve Suç” s.7
https://www.academia.edu/9517253/Sosyal_Medya_ve_Su%C3%A7_-_Oya_G%C3%BCnendi erişim tarihi 17.05.2019
- İlker T, “ İnternet Ortamında İşlenen İçerik Suçlarında Aleniyet Sorunu”,
(çevrimiçi), [http:// http://epetrekli.blogspot.com/2013/11/internet-ortaminda-islenen-icerik.html](http://http://epetrekli.blogspot.com/2013/11/internet-ortaminda-islenen-icerik.html), Erişim tarihi: 10.02.2019.

Köken E, (2016) “Şerefe Karşı Suçlar”,Kırıkkale Üniversitesi,
<http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=TR2016001281>

Şen E. “Hakaret Suçu” <http://www.sanalbasin.com/prof-dr-ersan-sen-yazdi-hakaret-sucu-32143227/> Erişim Tarihi 11.08.2019

Şen E, “Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu,” <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2316249-cumhurbaskanina-hakaret-sucu> Erişim Tarihi 09.07.2019

Türk Dil Kurumu, “Büyük Türkçe Sözlüğü”, www.sozluk.gov.tr

<http://www.youtube.com/members?s=ms&t=w&g=5> Erişim Tarihi 17.09.2019.

<https://www.biyografi.net.tr/jack-dorsey-kimdir/> Erişim Tarihi 17.09.2019.

(2019) “Türkiye İnternet Kullanımı ve Medya İstatistikleri”
<https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> Erişim Tarihi 10.05.2019

Instagram, “Instagram Temel Bilgiler“, Instagram Help Center,
[https://help.instagram.com/337910740093030/?helpref=hc_fnav&bc\[0\]=Instagram%20Yard%C4%B1m&bc\[1\]=%C4%B0%C5%9Fletmeler%20i%C3%A7in%20Instagram](https://help.instagram.com/337910740093030/?helpref=hc_fnav&bc[0]=Instagram%20Yard%C4%B1m&bc[1]=%C4%B0%C5%9Fletmeler%20i%C3%A7in%20Instagram) Erişim Tarihi 19.07.2019

<https://www.brandingturkiye.com/facebook-nedir-neden-onemlidir-facebookun-ozellikleri-nelerdir/> Erişim Tarihi 19.07.2019

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Ereğli – Konya’da doğdu. İlkokul, Orta okul ve Lise eğitimini Ereğli’ de tamamladı. 2005 yılında Hukuk Fakültesi’nde lisans öğrenimime başladı ve 2010 yılında mezun oldu. Aynı yıl Ankara Barosu’ nda avukatlık stajımı başlattı. 2011 yılında stajımı başarı ile tamamlayarak İstanbul Barosu’na nakil olarak kayıt yaptırdı. 2011 yılında kısa dönem olarak askerlik vazifemi Şanlıurfa – Siverek İlçesinde yerine getirdi. 2012 – 2015 yılları arasında çeşitli Hukuk bürolarında avukat – yönetici avukat pozisyonlarında görev yaptı. 2015 yılında eşi Av. Tuba Aydın ile beraber Merit Avukatlık ve Arabuluculuk Bürosunu kurdu. Halen Avukatlık, Arabuluculuk ve Bilirkişilik yapmaktadır.

Nuri AYDIN